

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงาน
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

The Study on Producer Problems of Organic Agricultural Certificated from
Organic Agriculture Certification, Thailand (ACT)

T096116

โดย

นางสาวเพทาย สีดา

9/1/11
ว 9/1/11
9/1/11

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 0110
วันเดือนปี..... 11/1/11

b. 11959040
i. ....

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ. 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงาน
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

The Study on Producer Problems of Organic Agricultural Certified from
Organic Agriculture Certification, Thailand (ACT)

โดย

นางสาวเพทาย สีดา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน ๑๖ พ.ศ. 2550

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีรชัย กุลชัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ)

หัวหน้าภาควิชา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชумаภรณ์ ชันธุ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงาน
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)
: The Study on Producer Problems of Organic Agricultural Certificated
from Organic Agriculture Certification Thailand

โดย : เพทาย สีดา

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิรัชต์ กุลชัย)

26 / 2561 / 50

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาเรื่องปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 8 ท่าน

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สามารถแบ่งได้ 3 ด้านดังนี้ คือ 1) ด้านระบบการผลิต ได้แก่ ภัยธรรมชาติ แรงงานไม่มีประสิทธิภาพ/เสียค่าจ้างสูง - ผลผลิตมีปริมาณน้อย/ไม่สม่ำเสมอ แมลงศัตรูพืช และการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกมากเกินไป ตามลำดับ 2) ด้านระบบตลาด พบว่าประสบปัญหาเรื่องค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น และผู้บริโภคในประเทศยังไม่เข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง ตามลำดับ 3) ด้านระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พบว่า ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ มีราคาสูง

เมื่อสรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ พบว่า ภัยธรรมชาติ ค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ มีราคาสูง เป็นปัญหาที่ควรให้ความสำคัญและให้การตระหนักในการแก้ไข ปรับปรุง เป็นอันดับแรกๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การดำเนินงานวิจัยเรื่องปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความรู้ความสนุกสนาน ประสบการณ์จากการเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐานฯ ถือได้ว่าเป็นงานวิจัยที่ตั้งใจและมีความมุ่งมั่นไว้อย่างแท้จริง ในกาลนี้ กว้างานวิจัยชิ้นนี้จะสำเร็จลุล่วงได้ ต้องอาศัยเวลา ทุนทรัพย์ ค่าปรึกษาอันทรงคุณค่าจาก ผศ.พีรชัย กุลชัย และ ผศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ และอาจารย์ทุกท่านในภาควิชา รวมทั้งเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจให้ คอยร่วมลุ้นไปกับทุกเส้นทางที่ต้องเดินทางทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด อีกทั้งยังให้ความช่วยเหลือในการยืมเครื่อง MP3 มาใช้อัดเสียงสัมภาษณ์ ขอขอบคุณเส้นทางทุกสายที่ทำให้ได้พบกับคำตอบในงานวิจัย การใช้ชีวิตกับคนที่เราไม่คุ้นเคย ความเป็นมิตรและมีน้ำใจของผู้ผลิตทั้ง 8 ท่าน ที่สละเวลาให้กับผู้วิจัย สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ พ่อแม่ที่ทั้งรัก ทั้งห่วงและห่วงและให้การสนับสนุนในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ซึ่งกำลังใจ มิตรภาพ ความรัก ค่าปรึกษาและการให้ความช่วยเหลือมากมายนั้น ได้ส่งผลให้งานวิจัยประสบความสำเร็จไปด้วยดี

เพทาย สีดดา

มีนาคม 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	
ปัญหาและความสำคัญของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	2
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 ตรวจเอกสาร	
เกษตรอินทรีย์	3
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	13
ข้อจำกัดและอุปสรรคของเกษตรอินทรีย์	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทที่ 3 วิธีวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	23
การวิเคราะห์ข้อมูล	24
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	24
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
ผลการวิจัย	25
วิจารณ์ผล	48
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	50
เอกสารอ้างอิง	52
ภาคผนวก	54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	พื้นที่และจำนวนฟาร์มเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยปีพ.ศ.2545	8
2	ปริมาณการผลิตและมูลค่าทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ปีพ.ศ.2545	9
3	ราคาเปรียบเทียบของผักสดวางจำหน่ายที่ซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ	11
4	แสดงปัญหาที่พบในผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)	46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2541 - 2545	8
2 ตัวอย่างตรา มกท.(ภาษาอังกฤษ)	17
3 ตัวอย่างตรา มกท.(ไทย)	17
4 ตัวอย่างตรา มกท.-IFOAM (อังกฤษ)	17
5 ตัวอย่างตรา มกท.-IFOAM (ไทย)	17
6 คุณพิศมัย รัตนพลที	25
7 คุณสุนันท์ ชมดี	28
8 คุณปัญญา งามยิ่ง	31
9 คุณขวัญชัย ศิริจันทร์	33
10 คุณวราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์	35
11 คุณขวัญยืน โตตาบ	38
12 คุณคำสิงห์ ช่างกลิ้ง	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ปัญหาและความสำคัญของการวิจัย (Statement of the Problem)

ปัจจุบันกระแสการดูแลสุขภาพของประชากรโลกเริ่มเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจในการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยและปราศจากสารเคมีต่างๆที่เป็นพิษต่อร่างกาย ด้วยเหตุนี้เกษตรกรหลายรายจึงเลือกทำ เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) ซึ่งก็เป็นระบบเกษตรกรรมที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน น้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ ทำการผลิตโดยอาศัยหลักการและกระบวนการของระบบนิเวศ ไม่ใช้ปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิดที่ทำลายสมดุลของนิเวศการเกษตร นอกจากนี้ ระบบเกษตรอินทรีย์ยังคำนึงถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตและชุมชนท้องถิ่น มีการพัฒนาระบบตลาดให้กับผลผลิต ที่ส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตแบบขายๆ ซึ่งไม่ได้ใช้เทคโนโลยีซับซ้อน สินค้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตพื้นฐานที่ยังไม่แปรรูป เช่น ข้าว ผักและผลไม้สด ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ในด้านการจัดทำมาตรฐานการผลิต และระบบการตรวจสอบรับรองขึ้นก็เพื่อให้การคุ้มครองประโยชน์ของผู้ผลิตจากการกล่าวอ้างของผู้ผลิตที่ไม่ได้ทำการเกษตรในแนวทางนี้ และเป็นหลักประกันให้กับผู้บริโภคในการสร้างความมั่นใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าอินทรีย์ที่ต้องการ ได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังช่วยขยายการตลาดได้อีกทางหนึ่ง (วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิตติกาล, 2546) ซึ่งการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จะเป็นการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานอิสระที่เป็นกลาง ไม่ใช่หน่วยงานของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้ค้า ผู้ทำงานส่งเสริมการผลิต หรือผู้บริโภค ในระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จะเน้นที่การตรวจสอบรับรองกระบวนการผลิตเป็นสำคัญ ไม่ใช่เป็นการตรวจที่ตัวผลผลิตสุดท้าย เหมือนดังเช่นการรับรองมาตรฐานอื่นๆ อย่างไรก็ตามการทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐานแล้วก็เชื่อว่า จะดำเนินการได้อย่างราบรื่น หรือจะประสบความสำเร็จตามที่ได้คาดหวังไว้ เนื่องจากมีข้อจำกัดและปัญหามากมาย ตั้งแต่เรื่องปัจจัยการผลิตจนกระทั่งถึงด้านการตลาด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ว่าประสบปัญหาอะไรบ้าง ในการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมองเห็นปัญหาและนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

เพื่อศึกษาปัญหาการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์
2. นำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ผลิตเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and Limitation)

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานจากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ที่ปรากฏในรายชื่อที่ประกาศ ณ เดือนมกราคม และเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 ท่าน โดยจะแบ่งการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 2 กลุ่ม คือผู้ที่ทำการผลิตพืชสวนจำนวน 4 ท่าน และผู้ทำการผลิตพืชไร่จำนวน 4 ท่าน โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 1 ปี และมีพื้นที่ในการขอรับมาตรฐานฯ ไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

เกษตรอินทรีย์ หมายถึง เป็นระบบการผลิต ผลผลิตทางการเกษตร ที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ทั้งปุ๋ยเคมี และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยคำนึงถึงระบบนิเวศวิทยา และวงจรชีวิตในระบบ และใช้วิถีทางชีวภาพ และวิถีกล เพื่อการผลิตที่ยั่งยืน

ปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีปัญหาในด้านต่างๆ จนส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หมายถึง มาตรฐานที่จัดทำโดย สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ตามแนวทางมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขั้นต่ำของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ

ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐาน หมายถึง ผู้ที่ทำการปลูกพืชจนกระทั่งเก็บเกี่ยวและจำหน่าย โดยได้รับรองมาตรฐานจากสำนักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ที่มีประสบการณ์การผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 1 ปี และมีพื้นที่ในการขอรับมาตรฐานฯ ไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

ผู้ผลิตในกลุ่มพืชสวน หมายถึง ผู้ที่ทำการปลูกพืชในกลุ่มไม้ผลและผัก

ผู้ผลิตในกลุ่มพืชไร่ หมายถึง ผู้ที่ทำการปลูกข้าว ปลูกงาและถั่วชนิดต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร (Review of Related Literature)

การการศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.) ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เกษตรอินทรีย์
2. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์
3. ข้อจำกัดและอุปสรรคของเกษตรอินทรีย์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เกษตรอินทรีย์

1.1 ความหมายของเกษตรอินทรีย์

วิฑูรย์ ปัญญากุล (2546) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า เกษตรอินทรีย์อาจเป็นวาทะกรรมใหม่สำหรับสังคมไทย คำว่า "อินทรีย์" หมายถึง "สารที่ได้จากพืชหรือสัตว์" มาจากภาษาอังกฤษว่า "organic" ทำให้หลายคนเข้าใจผิดคิดว่า เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการเกษตรที่ใช้ปัจจัยการผลิตจากสารอินทรีย์ (สารจากธรรมชาติ) เท่านั้น แต่ที่จริงแล้วในภาษาอื่นๆ มีการใช้คำเรียกอื่นที่มีความหมายเดียวกัน เช่น ecological, biological และ bio เป็นต้น ซึ่งชื่อเหล่านี้สะท้อนแนวคิด และหลักการของเกษตรอินทรีย์ได้มากกว่า เพราะเกษตรอินทรีย์เป็นการเกษตรที่อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม

สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements หรือที่ชื่อย่อกันว่า IFOAM) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า "เป็นระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใย ด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นที่หลักการปรับปรุงบำรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และระบบนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรอินทรีย์ไว้ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตที่ไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมี ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และเป็นระบบการผลิตที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในมาตรฐาน มกท.

ไพรวลัย บุษราคม (2544) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรอินทรีย์ ไว้ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ เป็นระบบการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ใดๆ ทั้งปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่อาจก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ จะใช้แต่วิถีทางชีวภาพและวิธีการเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งในดิน น้ำและอากาศ เป็นการผลิตที่อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เน้นการปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นหลัก

วงศ์ ไตรพิทักษ์ (2544) ได้ให้ความหมายของคำว่า เกษตรอินทรีย์ไว้ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ เป็นการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี เพื่อความปลอดภัยในสุขภาพ ใช้ซากพืช มูลสัตว์ การปลูกพืชหมุนเวียน แร่ธาตุตามธรรมชาติในการปรับปรุงดิน ผสมผสานการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีหรือสิ่งมีชีวิตที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติช่วยในการควบคุมและทำลายศัตรูพืช

จากความหมายของเกษตรอินทรีย์ข้างต้นทำให้พอจะสรุปความหมายเกษตรอินทรีย์ ว่าเป็นระบบการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ใด ๆ ทั้งปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยคำนึงถึงระบบนิเวศ และวงจรชีวิตในระบบ และใช้วิถีทางชีวภาพ และวิธีการเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน รวมทั้งนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาปรับใช้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม รวมทั้งเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ผู้ผลิต และผู้บริโภค

1.2 หลักพื้นฐานการทำเกษตรอินทรีย์ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์, 2543)

1.2.1 ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ทางการเกษตรทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้าป้องกันกำจัดศัตรูพืชและฮอร์โมน

1.2.2 เน้นการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุเช่นปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ตลอดจนการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้พืชแข็งแรงมีความต้านทานต่อโรคและแมลง

1.2.3 รักษาความสมดุลของธาตุอาหารภายในฟาร์มโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.4 ป้องกันมิให้มีการปนเปื้อนของสารเคมีจากภายนอกฟาร์มทั้งจากทางดิน น้ำและอากาศโดยจัดสร้างแนวกันชนโดยขุดคูหรือปลูกพืชยืนต้นและพืชล้มลุกกันไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.5 ใช้พันธุ์พืชหรือสัตว์ที่มีความต้านทานและมีความหลากหลาย ห้ามใช้พันธุ์พืชหรือสัตว์ที่เกิดจากการดัดแปลงพันธุกรรม

1.2.6 การกำจัดวัชพืชใช้การเตรียมดินที่ดีและแรงงานคนหรือเครื่องมือกลแทนการใช้ยาเคมีกำจัดวัชพืช

1.2.7 การป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ใช้สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้ยาเคมีกำจัดศัตรูพืช

1.2.8 ใช้ฮอร์โมนที่ได้จากธรรมชาติเช่นจากน้ำสกัดชีวภาพแทนการใช้ฮอร์โมนสังเคราะห์

1.2.9 รักษาความหลากหลายทางชีวภาพโดยการรักษาไว้ซึ่งพันธุ์พืชหรือสัตว์ตลอดจนถึงที่มีชีวิตทุกชนิด ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตลอดจนปลูกหรือเพาะเลี้ยงขึ้นมาใหม่

1.2.10 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปให้ใช้วิธีธรรมชาติและประหยัดพลังงาน

1.2.11 ให้ความเคารพสิทธิของมนุษย์และสัตว์

1.2.12 ต้องเก็บบันทึกข้อมูลไว้อย่างน้อย 3 ปีเพื่อรอการตรวจสอบ

1.3 ความสำคัญของเกษตรอินทรีย์ต่อเศรษฐกิจ สังคมชนบท และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้ (วงศ์ ไตรพิทักษ์, 2544)

1.3.1 ต่อเศรษฐกิจ

- ผลผลิต เป็นสินค้าตัวใหม่ของตลาดผู้ซื้อเงินทั้งภายในและต่างประเทศ
- ดินจะมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งด้านเคมี ด้านกายภาพและชีวภาพเหมาะแก่การเกษตรอย่างยิ่ง เท่ากับเป็นการลดต้นทุนการผลิต สามารถแข่งขันในตลาดได้
- เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ประหยัดเงินตราต่างประเทศที่จะใช้ในการนำเข้าปัจจัยการผลิต เพราะสามารถจัดทำได้ภายในประเทศ

- เป็นเกษตรทางเลือกประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้สูง ฯลฯ

1.3.2 ต่อสังคมชนบท

- คุณภาพชีวิตของผู้ผลิตและผู้บริโภคดีขึ้น เพราะได้บริโภคอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีวัตถุพิษเจือปน อายุยืนนาน
- การไม่ใช้สารเคมีในการเกษตร ทำให้สุขภาพพลานามัยดี ไม่เกิดอาการเจ็บป่วยที่เกิดจากการใช้สารเคมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมไม่เสื่อมโทรม ดิน น้ำ อากาศไม่เป็นพิษ คุณภาพชีวิตดีทำให้สังคมนั้นน่าอยู่น่าอาศัยและมั่นคง ฯลฯ

1.3.3 ต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

- เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
- เป็นการสร้างสมดุลทางธรรมชาติระหว่างการอนุรักษ์กับการทำมาหากิน ธรรมชาติก็อยู่ได้ เกษตรกรสามารถทำมาหากินสร้างความอยู่ดีกินดีได้
- ไม่มีมลภาวะในดิน น้ำ และอากาศ

ความจริงแล้วน่าจะมองเป็นองค์รวมของทุกด้าน ไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ชนบท และด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เกษตรอินทรีย์ให้ผลดีทุกด้าน ถ้าสามารถทำให้บูรณาการเกิดความสมดุลทั้ง 3 ด้านดังกล่าว

1.4 สถานการณ์การผลิต และการตลาดของเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

1.4.1 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้น หลายปีที่ผ่านมา มีกลุ่มใหม่ ๆ ที่เริ่มมีการปรับเปลี่ยนการผลิตเข้าสู่เกษตรอินทรีย์มากขึ้นทุกปี ทำให้การเจริญเติบโตของเกษตรอินทรีย์ไทยยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ระหว่างปีพ.ศ. 2545-2546 นับเป็นช่วงของการเปิดตัวเกษตรอินทรีย์ต่อสังคมไทยอย่างกว้างขวาง

หลาย ๆ หน่วยงานได้ประกาศนโยบายสนับสนุนเกษตรอินทรีย์ หรือประกาศแผนที่จะจัดทำโครงการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ แต่โครงการส่วนใหญ่ยังคงมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ เพราะมองเกษตรอินทรีย์เพียงแค่การปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในกระบวนการผลิตเท่านั้น แทนที่จะส่งเสริมหลักการเกษตรอินทรีย์ในฐานะการเกษตรที่อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โครงการเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบันจึงเป็นโครงการแต่เฉพาะเรื่องปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพและการใช้จุลินทรีย์เพื่อผลิตปุ๋ยหมักต่าง ๆ กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดหรือการทำน้ำสกัดชีวภาพ ซึ่งเป็นโครงการที่นำหลักการเกษตรอินทรีย์ไปใช้แต่เพียงผิวเผิน และยังไม่ได้นับถึงหลักการอนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการปรับปรุงบำรุงดินซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบเกษตรอินทรีย์

1.4.2 การผลิตเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

การผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) เกษตรอินทรีย์แบบพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่เป็นเกษตรแบบพื้นบ้าน ทำการผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวเป็นหลักและอาจมีผลผลิตส่วนเกินที่จำหน่ายในตลาดท้องถิ่นบ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ไม่มี การรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานรับรอง ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อโดยพิจารณาจากความเชื่อถือและไว้วางใจผู้ผลิต

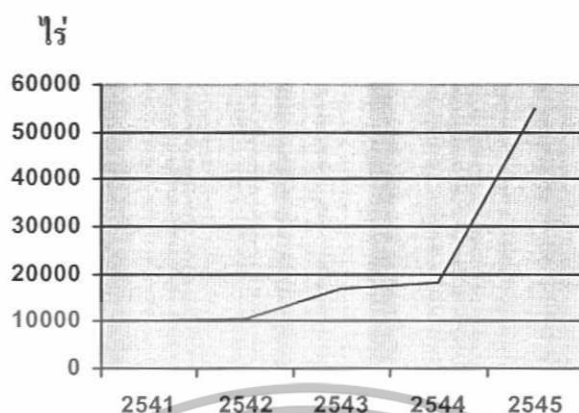
2) เกษตรอินทรีย์แบบที่มีการรับรองมาตรฐาน เกษตรกรจะทำการเพาะปลูกโดยมีผลผลิตเหลือสำหรับการขาย อาจจำหน่ายผ่านทั้งระบบตลาดทั่วไปหรือการตลาดทางเลือก ซึ่งเมื่อได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว ผู้บริโภคที่อยู่ห่างไกลจากผู้ผลิตก็พิจารณาเลือกซื้อจาก ความเชื่อถือในตรารับรอง

เท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้ใดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยไว้อย่างเป็นระบบ จึงยากที่จะประเมินสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ได้อย่างถูกต้องชัดเจน ข้อมูลสถิติที่มีการเก็บรวบรวมไว้ ที่ดำเนินการโดยสหกรณ์กรีนเนท จำกัดและมูลนิธิสายใยแผ่นดิน จะมีเฉพาะข้อมูลของเกษตรอินทรีย์ที่มีการรับรองมาตรฐานเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถประเมินได้ว่าระบบเกษตร ที่อ้างว่าเป็นเกษตรอินทรีย์ (แต่ไม่มีการรับรองมาตรฐาน) เป็นไปตามหลักการเกษตรอินทรีย์มากน้อยเพียงใด และมีจำนวนเท่าไร

1.4.2.1 พื้นที่และจำนวนฟาร์มเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด/มูลนิธิสายใยแผ่นดินได้ประมาณการว่าพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก 14,910.25 ไร่ ในปีพ.ศ. 2544 เป็น 55,992.31 ไร่ ในปีพ.ศ. 2545 ซึ่งคิดเป็น 0.043% ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของประเทศซึ่งมีอยู่ 131,270,000 ไร่ โดยมีฟาร์มเกษตรอินทรีย์ 1,171 แห่ง คิดเป็นสัดส่วน 0.023% จากจำนวนฟาร์มทั้งหมดในประเทศ 5,100,00 แห่ง ซึ่งหากเปรียบเทียบกันแล้ว การขยายตัวของ ปีพ.ศ. 2545 เพิ่มจากปีพ.ศ. 2544 ถึง 41,082.06 ไร่ คิดเป็นอัตราขยายตัวสูงถึง 276% (วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิตติกาล, 2546)

จะเห็นได้จากภาพที่ 1 ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต หากมีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังโดยเฉพาะการหามาตรฐานที่เหมาะสม ร่วมกับการพัฒนากลไกการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกร การขยายการผลิตเกษตรอินทรีย์ก็จะประสบความสำเร็จได้อย่างแน่นอน เพราะผักและผลไม้เขตร้อน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตลาดโลกมีความต้องการสูง จะเห็นได้ว่ามีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต จากตารางที่ 1 ที่มีฟาร์มเกษตรอินทรีย์ถึง 1,171 แห่ง และมีพื้นที่รวม 25,673 ไร่ในปี พ.ศ. 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 การขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2541 - 2545
ที่มา : วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล (2546)

ตารางที่ 1 พื้นที่และจำนวนฟาร์มเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยปีพ.ศ. 2545

ผลผลิต	จำนวนฟาร์ม(แห่ง)	พื้นที่การผลิต(ไร่)
ข้าวและพืชไร่	909	32,841.27
ผัก ผลไม้ สมุนไพร	259	20,167.30
อื่น ๆ	1	768.75
รวม	1,171	25,673.59

ที่มา : วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล (2546)

1.4.2.2 ปริมาณการผลิตและมูลค่าผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ในปีพ.ศ. 2545 ปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ในเขตภาคอีสาน อันดบรองลงมาเป็นผักสด แต่ก็มีผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาอีกหลายชนิด เช่น ยาสมุนไพร กุ้งกุลาดำ และเมล็ดพันธุ์ผัก เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 2 ที่แสดงปริมาณการผลิตและมูลค่าทางการตลาดของเกษตรอินทรีย์ ที่ผัก ผลไม้ และสมุนไพรมีปริมาณการผลิตมาก เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตลาดโลกมีความต้องการสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ปริมาณการผลิตและมูลค่าทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ปีพ.ศ. 2545

ผลผลิต	ปริมาณการผลิต(ตัน)	มูลค่าผลผลิต(ล้านบาท)
ข้าวและพืชไร่	8,350.49	92.42
ผัก ผลไม้ สมุนไพร	63,182.92	2,816.66
รวม	71,533.41	2,909.08

ที่มา : วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล (2546)

1.4.2.3 ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่

1) ผู้ผลิตที่ทำฟาร์มแบบเดี่ยวซึ่งเป็นเกษตรรายย่อยที่ทำการผลิตภายในครอบครัวหรือเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่ดำเนินการโดยเอกชน

2) ผู้ผลิตรายย่อยหลาย ๆ รายที่รวมกันเป็นกลุ่มแบบโครงการ

ปัจจุบัน ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์เกือบทั้งหมดจะรวมกลุ่มกันมากกว่า เกษตรกรที่ทำฟาร์มเดี่ยวรายย่อย

1.4.2.4 ปัญหาสำคัญในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่ยังคงเป็นอุปสรรคหลักของประเทศคือ การจัดการฟาร์มในช่วงระยะปรับเปลี่ยนก่อนที่ผู้ผลิตจะได้รับอนุญาตให้ใช้ตรารับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยสมบูรณ์ ระยะปรับนี้อาจกินเวลานาน 1 – 3 ปี ขึ้นอยู่กับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ผู้ผลิตเลือกใช้ เกษตรกรจะเผชิญกับปัญหาสองประการคือ ปัญหาด้านเทคโนโลยี และปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1.4.2.5 ผลิตภัณฑเกษตรอินทรีย์ ประเทศไทยยังอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้นของการพัฒนาระบบการผลิตส่วนใหญ่จึงยังเป็นการผลิตแบบง่าย ๆ ซึ่งไม่ได้ใช้เทคโนโลยีซับซ้อน สินค้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตพื้นฐานที่ยังไม่แปรรูป เช่น ผัก- ผลไม้สด และข้าว ส่วนผลิตภัณฑแปรรูปมีอยู่น้อย เพราะยังมีวัตถุดิบปริมาณไม่มากและขาดความต่อเนื่อง ปัจจุบันมีบริษัทแปรรูปเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศแล้วแห่งแรกซึ่งเริ่มเปิดดำเนินการได้หลายปีพ.ศ. 2546 คือ บริษัทสามพรานฟู้ด จำกัด นอกเหนือจากนี้ก็มีโครงการในระยะทดลองพัฒนารายอื่น ๆ ในโรงงานผู้ผลิตทั่วไป เพราะการก่อสร้างโรงงานเพื่อแปรรูปเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะอาจยังไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจเท่าใดนัก

1.4.3 ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

ในปีพ.ศ. 2545 ภาวะเศรษฐกิจของไทยฟื้นตัวดีขึ้น และตลาดภายในประเทศขยับตัวบ้าง แต่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการบริโภคเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มากนัก และยังไม่สามารถแยกแยะผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ปลอดภัยจากสารพิษที่มีการวางขายในท้องตลาด ทำให้ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่มีการรับรองแล้วเกือบทั้งหมดยังคงส่งออกไปในต่างประเทศ จะมีการวางจำหน่ายในประเทศเพียงเล็กน้อย เฉพาะผักสดและธัญพืช ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าวและถั่วเท่านั้น ผักสดอินทรีย์ออกวางจำหน่ายภายในประเทศหลายตลาดสินค้ามากขึ้น ตลาดสินค้าที่ดูจะเป็นผู้นำของตลาดผักอินทรีย์คือ “ไร่ปลูกรัก” และ “รังสิตฟาร์ม” ซึ่งมีผักวางจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ มากที่สุดและต่อเนื่องที่สุด

การวิเคราะห์ตลาดเกษตรอินทรีย์ก็ยังมีอุปสรรคสำคัญทั้งในแง่ที่ขาดแหล่งข้อมูลสถิติและปัญหาความดับสนในเรื่องมาตรฐานผลผลิตของเกษตรอินทรีย์และอาหารเพื่อสุขภาพอื่น ๆ โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างมาตรฐานผลผลิตเกษตรปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์ ซึ่งทำให้ไม่สามารถแยกแยะความต้องการซื้อและการตลาดระหว่างผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์อื่นได้อย่างถูกต้องถึงอย่างไรก็ตาม ทางสหกรณ์กรีนเนท จำกัด /มูลนิธิสายใยแผ่นดินได้ประมาณการไว้ว่า สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จำหน่ายภายในประเทศในปีพ.ศ. 2545 มีมูลค่าเกือบ 3,000 ล้านบาท

1.4.3.1 โครงสร้างราคาเกษตรอินทรีย์

หากมองในภาพรวมตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเป็นตลาดของผู้ผลิต เพราะ ผู้ผลิตจึงยังเป็นฝ่ายกำหนดตลาดได้ค่อนข้างมาก ปกติราคาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์มีแนวโน้มจะสูงกว่าราคาผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นประมาณ 20 - 50% แต่จากการวิจัยผู้บริโภคว่าผู้บริโภคโดยทั่วไปจะยอมรับราคาเกษตรอินทรีย์ในราคาที่สูงกว่าไม่เกิน 15 - 20%

การที่ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีราคาสูงไม่เพียงเพราะปริมาณการผลิตที่ต่ำกว่าความต้องการของตลาดเท่านั้นแต่ระบบเกษตรอินทรีย์ ยังต้องมีหลักประกันเรื่องราคาผลยุติธรรมให้กับผู้ผลผลิต ซึ่งต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ค่อนข้างสูง เพราะต้องใช้แรงงานและประณีตมากจึงจะจัดการฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐาน

แต่ในรอบปีที่ผ่านมา สหกรณ์กรีนเนท จำกัด ได้ทำการสำรวจราคาของผักสดซึ่งขายในซูเปอร์มาร์เก็ตภายในกรุงเทพฯ ปรากฏผลว่า โดยเฉลี่ยผลิตภัณฑ์ผักอินทรีย์มีราคาสูงกว่าผักอนามัยประมาณ 38% แต่สูงกว่าผักเกษตรเคมีถึง 84% นอกจากนั้นยังมีผลจากการสำรวจตลาดผักอินทรีย์ซึ่งขายในซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ เมื่อเดือนมีนาคม 2546 ปรากฏว่าผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักอนามัย 46% และผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักทั่วไป 69% ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 3 ที่แสดงราคาเปรียบเทียบผักสดวางจำหน่ายที่ซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ราคาเปรียบเทียบของผักสดวางจำหน่ายที่ซูเปอร์มาร์เก็ตในกรุงเทพฯ (บาท/กก.)

ชนิดของผัก	ธ.ค. 44	ก.ค. 44	มี.ค. 44
ผักทั่วไป	40.18	41.28	38.98
ผักอนามัย	54.79	60.28	45.29
ผักเกษตรอินทรีย์	88.375	66.99	65.94
ผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักอนามัย	61%	11%	46%
ผักอินทรีย์ราคาสูงกว่าผักทั่วไป	120%	62%	69%

ที่มา : วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล (2546)

1.4.3.2 ช่องทางการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

ขณะนี้ผู้ประกอบการค้าเพียงไม่กี่รายที่ เป็นผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้วภายในประเทศ ได้แก่ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด บริษัทนครหลวงค้าข้าว จำกัด และบริษัท ทิววรรณเบสท์ฟู้ด จำกัด โดยช่องทางการกระจายสินค้ามีอยู่สามทางคือ เครือซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านค้าเฉพาะ และการขายตรงหรือระบบสมาชิก นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ผลิตอีกมากที่จำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในท้องถิ่น มีลูกค้าประจำ แต่ก็เพียงบางส่วนการตลาดขนาดเล็ก ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศพัฒนาไปอย่างมาก นับตั้งแต่สหกรณ์กรีนเนท จำกัด ริเริ่มทำการตลาดเกษตรอินทรีย์เมื่อเกือบสิบปีที่แล้ว โดยช่องทางการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในช่วงแรกคือ ร้านค้าขนาดเล็กที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วทั่วประเทศในเวลาต่อมา และระยะที่ได้รับความนิยมสูงสุดก็มีร้านค้าประเภทนี้กว่า 100 ร้าน เมื่อไม่กี่ปีมานี้จึงขยับเข้าสู่ห้างร้านขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น

ด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยมีช่องทางที่สดใส เพราะอุปสงค์ในตลาดโลกยังมีมากกว่าอุปทาน และผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ประเทศไทยสามารถทำการผลิตได้ เช่น ข้าว ผัก และผลไม้เขตร้อน ยังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศอยู่ ซึ่งประเทศไทยความได้เปรียบด้านการผลิตทางการเกษตร และส่งผลิตภัณฑ์อาหารออกสู่ตลาดโลกค่อนข้างมากอยู่แล้ว ศักยภาพของประเทศไทยในสินค้าเกษตรอินทรีย์จึงยังมีอยู่สูง ปัจจุบัน มีผู้ประกอบการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปต่างประเทศไม่กี่ราย ได้แก่ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด บริษัทนครหลวงค้าข้าว จำกัด และบริษัท ริเวอร์ควอินเตอร์เนชันแนล จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ

ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคกังวลถึงเรื่องพิษภัยจากอาหารซึ่งปรากฏบ่อยครั้ง แต่ทว่าอาหารเพื่อสุขภาพที่วางอยู่ทั่วไปก็สร้างความสับสนให้ผู้บริโภคที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิดเป็นอันมาก จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์อาหารมากมายมีข้อความระบุไว้ว่าอาหารปลอดสารพิษ, ไร้สารพิษ, ปลอดสารเคมี กระทั่งต่อท้ายด้วยคำว่าอินทรีย์ก็มี ซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นการรับรองจากผู้ผลิตไม่ได้ มีตรารับรองอย่างถูกต้อง หรือที่มีมาตรฐานรับรองก็ยังไม่อาจมั่นใจได้ เพราะเป็นการรับรองจากหลายระบบหลายหน่วยงานจนผู้บริโภคเกิดความสับสนอย่างยิ่ง ไม่แน่ใจว่าตรารับรองใดบ้างที่จะเชื่อถือได้ นอกจากนี้ แม้ผู้บริโภคเข้าใจแล้วว่าฟาร์มเกษตรอินทรีย์ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ แต่ก็มักจะเข้าใจว่าเป็นการทำฟาร์มที่ไม่ใช้สารกำจัดศัตรูพืช หรือปราศจากสารตกค้างของสารกำจัดศัตรูพืชใด ๆ เลย ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เพราะระบบเกษตรอินทรีย์อนุญาตให้ใช้สารกำจัดศัตรูพืชได้ในกรณีที่จำเป็นจริง ๆ แต่ต้องเป็นสารอินทรีย์และห้ามไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ ซึ่งความสับสนเช่นนี้ จะไม่เป็นผลดีต่อเกษตรอินทรีย์ในระยะยาว จึงต้องเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภค โดยเน้น ที่ประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมส่วนรวม เท่ากับเน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ว่าเป็นระบบรับประกันที่เชื่อถือได้

จากประสบการณ์ด้านการตลาดของสหกรณ์กรีนเมท จำกัดสรุปได้ว่า ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่คือครอบครัวชนชั้นกลางในเมืองที่มีบุตร 1 – 2 คน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ที่ประมาณ 30,000 – 60,000 บาท/เดือน และฝ่ายหญิงจะเป็นผู้ซื้อเข้าบ้านโดยคำนึงถึงประโยชน์ด้านสุขภาพเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริโภครับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประโยชน์และแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จากหนังสือพิมพ์, โทรทัศน์ และวิทยุ ทั้งนี้ผู้บริโภคส่วนมากจะเลือกซื้ออาหารที่ “ปลอดภัย” และอาหารเกษตรอินทรีย์เป็นประจำจากซูเปอร์มาร์เกตโดยทั่วไป หรือจากร้านค้าเฉพาะด้าน แม้ว่าขณะนี้ผู้บริโภคส่วนหนึ่งที่เข้าใจถึงความปลอดภัยของอาหารเกษตรอินทรีย์และประโยชน์ทางด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ จึงยอมจ่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในราคาที่สูงกว่า แต่ก็ยังจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้หันมาบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาตลาดภายในประเทศก็เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ เพราะยังสามารถเป็นแหล่งรองรับผลผลิตในยามที่เกิดปัญหาการค้ากับต่างประเทศโดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะราคาตกต่ำลง แต่ที่ผ่านมาก็ยังไม่มีผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใดประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้แก่ผู้บริโภคอย่างจริงจัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2.1 ความเป็นมาของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (2545) ได้กล่าวไว้ถึงความเป็นมาของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไว้ดังนี้

- ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกาศใช้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์อาหารอินทรีย์ (Organic Food Production Act : OFPA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533
- ตลาดร่วมกลุ่มประเทศยุโรปได้มีการรวบรวมข้อกำหนดของผลิตผลเกษตรอินทรีย์ ไว้ในข้อกำหนดของสภาตลาดร่วมยุโรป (ECC No.2092/91) และฉบับแก้ไข ข้อกำหนดส่วนใหญ่ให้คำแนะนำในการนำเข้าอาหารอินทรีย์ที่ผลิตจากประเทศอื่นๆภายใต้มาตรฐานการผลิต และมาตรฐานการตรวจสอบที่เหมือนกันทุกประการ
- ประเทศญี่ปุ่น ได้ประกาศใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 โดยอ้างอิงกฎหมายมาตรฐานเกษตรญี่ปุ่น (Japan Agriculture Standard : JAS)
- ประเทศไทยได้มีการกำหนดใช้มาตรฐานการผลิตพืชเกษตรอินทรีย์ หลังการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2543 โดยคณะกรรมการเฉพาะกิจปรับปรุงมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทยและผ่านการเห็นชอบ ของคณะกรรมการบริหารงานวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement : IFOAM) ได้จัดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ เป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศยุโรป โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบรับรอง คือ IOAS (International Organic Accreditation Service)
- สมาคมดินแห่งสหราชอาณาจักรเป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญ ต่อเกษตรอินทรีย์ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน ได้พัฒนามาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสหราชอาณาจักร
- องค์กรเครือข่าย (Pesticide Network Action : PNA) เป็นองค์กรเครือข่ายของสหราชอาณาจักร และประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่กำลังปฏิบัติการเคลื่อนไหว ซึ่งจะทำให้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

2.2.1 โครงการพืชอินทรีย์กรมวิชาการเกษตร

สำหรับมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทยโดยสถาบันวิจัย

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์และเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมวิชาการเกษตรได้ร่วมกันจัดทำขึ้นและใช้เป็นมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ และในส่วนของกรมวิชาการเกษตรนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

2.2.2 สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

เป็นหน่วยงานตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ที่ดำเนินงานภายใต้ “มูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์” ในปี พ.ศ.2541 จัดตั้งเป็น “สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)” และปรับปรุงมาตรฐานให้เป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ครั้งแรก คือ “มาตรฐานมกท. 2542” และพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มกท. ก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรผู้บริโภค และเครือข่ายร้านค้าสีเขียวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ในปีพ.ศ. 2545 มกท. เป็นหน่วยงานแรกในประเทศแถบเอเชียที่ได้รับการรับรองระบบ (Accreditation) จาก IFOAM เมื่อเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2545 โดยการดำเนินการของ International Organic Accreditation Services, inc. (IOAS) ทำให้มาตรฐานมกท. เป็นองค์กรให้บริการตรวจสอบและรับรองเกษตรอินทรีย์ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองจาก มกท. สามารถส่งสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้สะดวกขึ้น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์,2549)

- 1) จัดทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการให้บริการตรวจสอบและรับรองตามมาตรฐานดังกล่าว
- 2) สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์
- 3) สนับสนุนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการให้ใช้กระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค
- 4) ยกกระดับจิตสำนึกของผู้ผลิต/ผู้บริโภคต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 5) สนับสนุนขบวนการเกษตรอินทรีย์ที่มีเจตนารมณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้างต้นทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมาย (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์,2549)

- 1) สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) มีความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนให้การทำเกษตรอินทรีย์เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และทำให้ผู้เชื่อมั่นใจได้ว่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรับรองของ มกท. หรือมีใบรับรองจาก มกท. ได้ผ่านการตรวจสอบกระบวนการเพาะปลูกและการแปรรูปแบบอินทรีย์อย่างแท้จริงนอกจากนี้ มกท. ยังมุ่งมั่นพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ให้เป็นที่ยอมรับของผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ และให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ
หลักการ และ ความมุ่งหมายในการผลิตแบบอินทรีย์ที่สำคัญดังนี้ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์,2549)

- 1) พัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสานที่มีความหลากหลายของพืชและสัตว์
  - 2) พัฒนาระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองในเรื่องของอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารภายในฟาร์ม
  - 3) ฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสดอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ทรัพยากรในฟาร์มมาหมุนเวียนใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
  - 4) รักษาความสมดุลของระบบนิเวศในฟาร์มและและความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
  - 5) ป้องกันและหลีกเลี่ยงการทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
  - 6) สนับสนุนระบบการผลิตและกระบวนการจัดการทุกขั้นตอน ที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม
  - 7) ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปที่เป็นวิถีการธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
- หลักการที่สำคัญตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์,2548) โดยสรุปมีดังนี้
- 1) หลีกเลี่ยงการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และมีแผนการชัดเจนในการจัดการไร่นาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต
  - 2) ส่งเสริมการแพร่ขยายชนิดของแมลงที่มีประโยชน์ (ตัวห้ำ ตัวเบียน) เพื่อลดปัญหาการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช
  - 3) เกษตรกรต้องพยายามอย่างเต็มที่ในการป้องกัน และหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนของสารเคมีและมลพิษสารอันตรายจากภายนอก
  - 4) หลีกเลี่ยงการปลูกพืชนอกฤดู
  - 5) เลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และมีความต้านทานต่อโรคและแมลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) คัดเลือกและพัฒนาพันธุ์ที่มีคุณภาพ รสชาติดี และให้ผลผลิตสูง

7) ปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสดอย่างต่อเนื่องให้สม่ำเสมอ และมีการหมุนเวียนใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8) ควรมีการพัฒนากระบวนการผลิตที่พึ่งพาตนเอง ในเรื่องของอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารภายในฟาร์ม

ประเภทการสมัครขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มี 4 ประเภท โดยแบ่งตามลักษณะ การผลิตของผู้ผลิตและผู้ประกอบการดังนี้

การสมัครขอรับรองของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์,2549)

1) การสมัครขอรับรองฟาร์ม ผู้สมัครคือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่ทำฟาร์มเกษตรอินทรีย์ต้องการให้ มกท. รับรองฟาร์มและผลผลิตในฟาร์ม การบรรจุผลผลิตอินทรีย์ของตนเองเพื่อจำหน่ายรวมถึงแปรรูปโดยใช้ผลผลิตอินทรีย์จากฟาร์มตนเอง

2) การสมัครขอรับรองการประกอบการ ผู้สมัครคือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่นำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ของตนเองหรือของผู้อื่นมาแปรรูปหรือเป็นส่วนผสมในการแปรรูป รวมถึงการรวบรวมผลผลิตอินทรีย์มาทำการบรรจุใหม่และจัดจำหน่าย (ผู้ค้าปลีก/ผู้ค้าส่ง)ต้องการให้ มกท. รับรองการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย

3) การขอรับรองแบบโครงการ ผู้สมัครคือ กลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่ทำฟาร์มเกษตรอินทรีย์ และมีการแปรรูป/จัดการผลผลิตเพื่อจำหน่ายร่วมกัน รวมถึงการรับผิดชอบร่วมกันทำฟาร์มของกลุ่มเกษตรกรและรับซื้อผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรมาทำการแปรรูปและจำหน่ายต้องการให้ มกท. รับรองการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย

4) การขอรับรองผลผลิตจากธรรมชาติ ผู้สมัครคือ สมาชิกในชุมชนที่ดูแลรักษาป่าหรือพื้นที่ที่จะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตเท่านั้น โดยให้ มกท. รับรองผลผลิตจากธรรมชาติ การบรรจุผลผลิตที่ตนเก็บเกี่ยวได้ และการแปรรูปที่ใช้ผลผลิตอินทรีย์ที่ตนเองเก็บเกี่ยวได้

การใช้ตราของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์,2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) เฉพาะผู้ผลิต และ/หรือผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มกท. โดยมติของอนุกรรมการรับรองมาตรฐาน และได้ลงนามในสัญญาการใช้ตรา กับ มกท. แล้วเท่านั้น จึงจะมีสิทธิใช้ตรา มกท. ได้

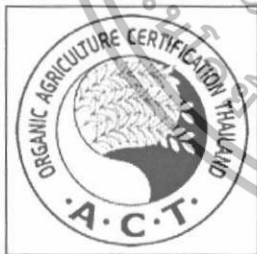
2) สามารถใช้ตรา มกท. และอ้างถึงการรับรองของ มกท. บนฉลากบรรจุภัณฑ์หรือบนสื่อโฆษณา นิทรรศการ สิ่งจัดแสดง และร้านค้าได้ ดังแสดงในภาพที่ 2 และ ภาพที่ 3

3) ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐาน มกท. ที่เกี่ยวข้องและแนวทางการใช้ตรา มกท. ที่แนบท้ายสัญญาการใช้ตราอย่างเคร่งครัด

4) ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการมีสิทธิในกรใช้ตรา มกท. ร่วมกับตรา IFOAM accredited เพื่อให้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของ มกท. มีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น แต่ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการต้องเซ็นสัญญาการใช้ตรา IFOAM เพิ่มเติม เพื่อยินยอมปฏิบัติตามระเบียบการใช้ตรา มกท. ร่วมกับตรา IFOAM โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการทำสัญญาเพิ่มเติม ดังแสดงในภาพที่ 4 และ ภาพที่ 5

5) สำหรับปัจจัยการผลิตที่ผ่านการตรวจสอบและรับรอง จะมีตราเฉพาะสำหรับปัจจัยการผลิตเท่านั้น ไม่ใช้ปะปนกับผลิตภัณฑ์อินทรีย์ชนิดอื่น

6) หาก มกท. พบว่ามีผู้แอบอ้างนำตรา มกท. ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้แอบอ้างจะถูกดำเนินการพิจารณาโทษตามกฎหมาย สัญลักษณ์ มกท. รูปแบบต่างๆ (สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์, 2549)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างตรา มกท.(ภาษาอังกฤษ)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างตรา มกท.(ไทย)

ภาพที่ 4 ตัวอย่างตรา มกท.-IFOAM (อังกฤษ)

ภาพที่ 5 ตัวอย่างตรา มกท.-IFOAM (ไทย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ข้อจำกัดและอุปสรรคของเกษตรกรอินทรีย์

เกษตรกรอินทรีย์สามารถสร้างกระแสทางเลือกการบริโภคเพื่อสุขภาพ สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มพลังของท้องถิ่นในการพัฒนา รักษา บรรเทาปัญหา ความยากจนและตอบสนองแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ แต่ในอีกด้านหนึ่ง เกษตรอินทรีย์ก็มีข้อจำกัดในตัวเองที่ไม่สามารถทำให้เกิดการขยายวงการผลิตการทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างแพร่หลายดังนั้น กนกวรรณ มะโนรัมย์ (2546) เห็นว่าการทำเกษตรอินทรีย์มีข้อจำกัดอย่างน้อย 6 ประการ ดังนี้

3.1 มาตรฐานที่สูงกับข้อจำกัดของเกษตรกร

การที่จะเรียกว่าเกษตรอินทรีย์หรืออาหารอินทรีย์ได้หรือไม่นั้น จะต้องผ่านการรับรองจากองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ถ้าในระดับสากล คือ องค์กรIFOAM สำหรับในประเทศไทย คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) มาตรฐานเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร เพราะหากต้องส่งเสริมสินค้าอินทรีย์ไปยังประเทศใด จะต้องศึกษาระเบียบข้อบังคับมาตรฐานของแต่ละประเทศ ตั้งแต่ก่อนปลูก ระหว่างการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ขบวนการหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการตลาด เป็นต้น

การศึกษาวิจัยของ สุดใจ จงวรวิวัฒน์ (มปป.) พบว่า สำนักงานมาตรฐานของประเทศไทยได้กำหนดขั้นตอนของการจัดทำฟาร์มอินทรีย์ไว้อย่างละเอียดหลายอย่าง เพื่อให้ผ่านการเข้ามาตรฐานอย่างเข้มงวดของสำนักงานมาตรฐาน ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวเกษตรกรต้องเป็นผู้จ่ายเองทั้งสิ้น ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงทำให้เป็นภาระแก่เกษตรกรรายย่อยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้การทำเกษตรอินทรีย์จะต้องมีระยะปรับเปลี่ยน เช่น 1 ปี หรือ 3 ปี เป็นต้น ซึ่งก็แล้วแต่ชนิดของผลผลิตที่ทำการขอรับรองมาตรฐาน ความเข้มงวดดังกล่าวย่อมส่งผลให้เกษตรกรรายเล็กซึ่งก็มีข้อจำกัดในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่

จากการศึกษาของสุทธิจิต เิงทองและสมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล (2547) พบว่าเกษตรกรรายย่อยจะผลิตอาหารอินทรีย์เพื่อตอบสนองต่อตลาดท้องถิ่นเท่านั้น กลายเป็นข้อจำกัดการขยายตัวการผลิตอินทรีย์อย่างยั่งยืน เพราะเกษตรกรไม่สามารถผลิตสินค้าเหล่านี้ได้อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถควบคุมคุณภาพ อีกทั้งตลาดปัจจัยการผลิตก็ยังไม่มีความพร้อม

3.2 ปัญหาที่ดินกับแรงจูงใจ

กนกวรรณ มะโนรัมย์ (2546) มีข้อสังเกตว่า การครอบครองที่ดินแบบมีเอกสารสิทธิ์ การมีหรือไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง ส่งผลโดยตรงต่อการมีแรงจูงใจในการทำเกษตรของทั้งกลุ่มเกษตรกรเคมีและเกษตรกรอินทรีย์ แต่จะกล่าวเฉพาะระบบการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นับญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการส่งเสริมให้ระบบนิเวศเกื้อกูลต่อระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ เสมือนเป็นการลงทุนเพื่อหวังผลกำไรหรือผลตอบแทนในระยะยาว ไม่ใช่เพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้านรายได้หรือการมีอาหารยังชีพไปวันๆ ข้อจำกัดของการมีที่ดินทำกิน ทำให้หนทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มประชากรยากจนในภาคชนบทประมาณ 12 ล้านคน ดังเช่นในประเทศไทยคงเป็นไปได้ยากเพราะประชากรเหล่านี้ขาดหลักประกันความมั่นคงในการเป็นเจ้าของที่ดิน และหากต้องโยกย้ายการเช่าที่ไปเรื่อยๆ ก็ไม่ต้องหวังว่าการทำเกษตรอินทรีย์ที่ต้องยึดอยู่กับที่ไปตลอดจะกระทำได้ ดังนั้นการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มเกษตรกรที่ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคตจะต้องพิจารณาในเรื่องความมั่นคงในการถือครองที่ดินเป็นสำคัญด้วย

3.3 การขาดแคลนแรงงานและความหลากหลายในกิจกรรมการผลิต

ด้วยปรัชญาสำคัญประการหนึ่งของเกษตรอินทรีย์ คือ การเน้นการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรรายย่อย แรงงานจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญมากในกระบวนการผลิต ยิ่งไปกว่านั้นการทำเกษตรอินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับปรัชญาของเกษตรอินทรีย์ ต้องอาศัยแรงงานที่มีกระบวนการคิดและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติมากมาย

จากการศึกษาของนันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร (2547) พบว่าการที่แรงงานเป็นสมาชิกในครอบครัวมาร่วมกันทำเกษตรอินทรีย์สามารถสร้างคุณค่าการอยู่ร่วมกันและครอบครัวอบอุ่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งกว่าที่จะสามารถเข้าถึงและซึมซับแนวคิดเกษตรแบบยั่งยืนได้นั้น ต้องอาศัยกลวิธีมากมายและใช้เวลานานมาก ซึ่งอาจเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการขยายตัวของเกษตรอินทรีย์ในอนาคต ดังนั้นในกระบวนการฟื้นฟูเกษตรอินทรีย์ โดยการสนับสนุนให้ชาวบ้านพึ่งตนเองโดยอาศัยแรงงานในครัวเรือน จึงค่อนข้างจะสวนกระแสกับค่านิยมของชาวบ้านเรื่อง การหารายได้หลักนอกภาคเกษตร และค่านิยมดังกล่าวกลายเป็นกระแสความคิดของคนรุ่นใหม่ที่เป็นลูกหลานของชาวบ้านที่ไม่ชอบการทำเกษตรกรรมอีกต่อไป นอกจากนี้ยังมีรายงานอีกหลายชิ้นพบว่า กิจกรรมการผลิตของชาวบ้านมีความหลากหลายมากขึ้น มิได้มุ่งการทำเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว ชาวบ้านจำนวนมากเริ่มค้าขายและทำหัตถกรรมเพิ่มขึ้นเพื่อเสริมสร้างรายได้ ดังผลการศึกษาของ นิรุบล อึ้งอารุณยะวี (2543) เรื่อง สภาพเศรษฐกิจของชุมชนบ้านไผ่ ระหว่างปี พ.ศ.2476-2504 และประทุมรัตน์ อติชาติ (2543) เรื่องการขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นระหว่างปี พ.ศ.2505-2518 งานวิจัยเหล่านี้เป็นประเด็นด้านพัฒนาการและการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์ของเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของเกษตรกรหรือชาวบ้านได้เปลี่ยนแปลงไปมาก มิได้ยึดติดกับการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป ดังนั้นกระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ยังต้องพบอุปสรรค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญเพราะแรงงานที่ลดลงในภาคการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรมีความหลากหลายในกิจกรรมการผลิตมากขึ้น การที่ทั้งครอบครัวจะมุ่งทำเกษตรอินทรีย์นั้นจะค่อนข้างเป็นไปได้ยาก

3.4 ความยากในการปรับกระบวนการผลิตและเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิต

จากงานวิจัยของฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ (2546) ทำให้ทราบว่า ชาวบ้านมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้มาช้านานแล้ว แต่ระบบการเกษตรดังกล่าวค่อยสูญหายไป เพราะการเกษตรที่เน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการค้าเข้ามาแทนที่

จากการศึกษาของจิระ อะสุรินทร์ (2544) มีข้อสรุปสำคัญ คือ เกษตรกรจะตัดสินใจทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยเอื้ออำนวยหลายด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมของดิน ความเพียงพอของน้ำ การเป็นเจ้าของที่ดิน รายได้ หนี้สิน และแรงงาน เป็นต้น ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรแบบผสมผสานว่า รัฐและเอกชนควรส่งเสริมให้ความรู้ เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้แก่เกษตรกรและเน้นการเกษตรแบบยั่งยืนที่ไม่ใช้สารเคมีทำลายสภาพแวดล้อม

ส่วนงานวิจัยของประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) จะแตกต่างจากสองชิ้นข้างต้น เพราะสนใจศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงปรัชญา ผลการศึกษา สรุปว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีรากฐานจากหลักจริยศาสตร์และหลักคำสอนทางพุทธศาสนา เช่น ความอดทน ความเสียสละ ลดละกิเลส และมาโลภมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการทำการเกษตรทางเลือกจะต้องอาศัยปรัชญาการดำเนินชีวิตแบบพุทธและแนวทางความอดทน ชยันและเดินทางสายกลาง ซึ่งการที่เกษตรกรจะทำเกษตรทางเลือกหรือเกษตรอินทรีย์ได้นั้นจำเป็นต้องปรับกระบวนการความคิดอีกมากมาย ซึ่งก็เป็นไปค่อนข้างยาก แต่ก็สามารถทำได้หากมีความขยันหมั่นเพียรและเอาจริงเอาจัง

3.5 ตลาดเสรี เรื่องน้ำ

นโยบายรัฐต่อการจัดการทรัพยากรน้ำย่อมมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงและภาวะเสื่อมโทรมของทรัพยากร ที่ผ่านมารัฐบาลทั่วโลกมีนโยบายมุ่งเน้นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นปัจจัยการผลิตเพื่อกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจระดับมหภาค สำหรับการจัดการทรัพยากรน้ำในระดับโลก พบว่า ปริมาณเพื่อการเกษตร โดยระบบชลประทานมีมากทั่วโลกถึง ร้อยละ 65 ของการใช้น้ำทั้งหมด แต่ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนน้ำ เนื่องจากแหล่งน้ำทางการเกษตรกำลังถูกแย่งชิงจากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งน้ำจะหายากขึ้น คนจนจะเข้าไม่ถึงน้ำมากขึ้นเรื่อยๆ ความไม่เท่าเทียมกันก็จะเกิดขึ้นตามมา

กล่าวโดยสรุป นโยบายการบริหารจัดการน้ำในรูปของการแปรรูปน้ำ การซื้อขายน้ำ สามารถส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมการเกษตรขนาดใหญ่เพราะมีเงินทุนและแรงจูงใจทางการค้า แต่ในอีกด้านหนึ่ง เกษตรกรรายย่อย ทั้งกลุ่มผู้ผลิตเกษตรเคมีและเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นับญาติให้นำไปใช้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศย่อมไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรน้ำได้อย่างทั่วถึง การทำเกษตรอินทรีย์ก็ต้องอาศัยแหล่งน้ำที่เพียงพอเช่นกัน จึงจะสามารถดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน หรือหากเกษตรกรไม่ต้องการผลิตเพื่อจำหน่ายแต่เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือน น้ำที่เป็นต้นทุนในการผลิตจึงไม่จำเป็นที่จะทำการซื้อขาย

3.6 ผลประโยชน์ของบริษัทข้ามชาติด้านการเกษตร

วาทกรรมที่บริษัทข้ามชาติด้านการเกษตรมักยกขึ้นมากล่าวอ้าง เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการผลิตอาหารเคมีหรือทำการเกษตรเคมี คือ ประสิทธิภาพที่เหนือกว่าด้วยการกล่าวอ้างทำให้การขยายตัวของบริษัทข้ามชาติด้านการเกษตรเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนนำมาสู่การสร้างกำไรมหาศาล ดังนั้นเพื่อให้ผลประโยชน์คงอยู่หรือเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ การเข้าไปมีบทบาททำให้เกษตรกรเคมีกลายเป็นแนวทางหลักของการพัฒนาด้านเกษตรกรรมเพื่อการผลิตอาหารของโลกมายาวนาน นอกจากนี้ยังเข้าไปมีอิทธิพลทางการเมืองของระดับประเทศและระดับโลก เพื่อพยายามให้นโยบายการพัฒนาการเกษตรของแต่ละประเทศสนับสนุนหรือส่งเสริมการใช้สารเคมี (ทวิวัฒน์ ปุณทริแก้ว, 2542) ดังนั้นบริษัทข้ามชาติด้านการเกษตรจึงสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีพลังในเวทีระดับโลก ถึงแม้ว่าการเกษตรทางเลือก เช่น เกษตรอินทรีย์จะได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคมากขึ้นก็ตาม การสั่งสารเคมีก็ยังคงมีอยู่ต่อไป ดังเช่น การสั่งปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศของประเทศไทยยังมีแนวโน้มสูงขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อิสระ อินทรสูต (2548) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศพบว่า จากผลการศึกษาพบว่าปัญหาในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ปรากฏว่า ปัญหาที่มีต่อการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ มีทั้งหมด 67 ปัญหา ทำการจัดกลุ่มปัญหาได้ 4 กลุ่ม คือ ปัญหาในส่วนของรัฐบาล องค์กร และสถาบันต่างๆ ปัญหาในส่วนของผู้ผลิต ปัญหาในส่วนของผู้บริโภค และปัญหาในส่วนของผู้ทำหน้าที่การตลาด และใน 4 กลุ่ม ได้ทำการจัดอันดับได้ดังนี้ 1) ปัญหารัฐบาลไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนต่ำ 2) ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีจำนวนน้อย 3) ผู้บริโภครู้จักเกษตรอินทรีย์จริงๆ มีน้อย 4) ห้างไม่ให้ความสำคัญกับจุดขาย แนวทางในการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ โดยแนวทางในการพัฒนาจะต้องเป็นการพัฒนาดังแต่ ภาครัฐ การผลิต ผู้บริโภค ผู้จำหน่าย การวิจัยพัฒนา การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และด้านต่างๆ ไปพร้อมกันอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง การอุดหนุนจากรัฐต่อผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ การจัดทำรูปแบบการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ และด้านอื่นๆ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการเอ็กซปอร์ตเป็นเอ็กซปอร์ตที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาดให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาจากทุกๆส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และเกษตรกร จะต้องมีความเข้าใจ และมีความร่วมมือต่อดำเนินการพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ จึงจะเกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

สวริน ยาวุธ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการผลิตข้าวบาร์เลย์ กรณีศึกษา หมู่ 5 บ้านสร้อยพริ้ว ตำบลพระธาตุ อำเภอสองเชิงกลาง จังหวัดน่าน 2543/2544 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวบาร์เลย์มีอายุระหว่าง 28-58 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายได้โดยเฉลี่ยในการปลูกข้าวบาร์เลย์ ไร่ละ 1,435 บาท ผลผลิตต่ำสุด 127 กิโลกรัม/ไร่ สูงสุด 230 กิโลกรัม/ไร่ แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ใช้ในครอบครัว สภาพที่ดินที่ใช้ในการปลูกข้าวบาร์เลย์ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย การเตรียมดินของเกษตรกรจะไม่มีมีการไถพรวน เมื่อปลูกข้าวบาร์เลย์แล้ว เกษตรกรไม่เอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร จึงทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และยังมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิต คือ เมล็ดพันธุ์และปุ๋ยมีราคาแพง ในช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตบางครั้งตรงกับเกษตรกรรายอื่น ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และนอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องศัตรูข้าวบาร์เลย์ ภัยธรรมชาติอีกทั้งความชื้นในเมล็ดข้าวเป็นเหตุให้ผลกำไรจากการผลิตข้าวบาร์เลย์ลดลง ผลผลิตของข้าวที่ได้เมื่อนำไปขายจะถูกบริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด หักค่าเปอร์เซ็นต์

อัฐธิยาพร สัจธรรม (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาในการทำการเกษตรพื้นที่ตำบล ป่าโมง อำเภอสองแควอุดม จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกษตรกรตำบลป่าโมง อำเภอสองแควอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ประสบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ปัญหาเรื่องแมลงศัตรูพืชคิดเป็นร้อยละ 97.56 (2) ปัญหาเรื่องกรภัยแล้งในการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 91.87 (3) ปัญหาผลผลิตตกต่ำคิดเป็นร้อยละ 90.24 (4) ปัญหาด้านตัวเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 89.43 (5) ปัญหาด้านการตลาดคิดเป็นร้อยละ 63.41 (6) ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 61.79 (7) ปัญหาด้านที่ดินคิดเป็นร้อยละ 61.75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling Procedure)

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์รายเดียวที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ที่ปรากฏในรายชื่อที่ประกาศ ณ เดือนมกราคม และเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 จำนวน 27 ราย

กลุ่มตัวอย่าง (Sampling Procedure) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์รายเดียวที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ปรากฏในรายชื่อที่ประกาศ ณ เดือนมกราคม และเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 จำนวน 8 ท่าน โดยเป็นผู้ผลิตพืชไร่จำนวน 4 ท่าน และผู้ผลิตพืชสวนจำนวน 4 ท่าน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้ผลิตทั้งสองกลุ่มจะต้องมีประสบการณ์ในการผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 1 ปี และมีพื้นที่ในการขอรับมาตรฐานฯ ไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล (Research Instruments and Data Gathering)

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ หนังสือ ตำรา และที่มีผู้ทำการศึกษามาแล้วงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและอ้างอิง

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) คือผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 8 ท่าน โดยจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่ทำการผลิตพืชไร่ 4 ท่าน และผู้ที่ทำการผลิตพืชสวนจำนวน 4 ท่าน โดยผู้วิจัยเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องมีประสบการณ์ในการผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 1 ปี และมีพื้นที่ในการขอรับมาตรฐานฯ ไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ผู้ศึกษาทำการติดต่อ นัดหมายวัน เวลาและสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์โดยจะทำการเก็บข้อมูลจนกระทั่งครบ 8 ท่าน

4. ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semistructured Interview) คือผู้วิจัยได้เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 คือการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดตายตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและกว้างมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้โทรศัพท์สนทนาร่วมในการเก็บข้อมูลด้วย เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล (Method of Analysis)

เนื่องจากงานวิจัยนี้ส่วนหนึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาจากการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่มีผู้ตีพิมพ์เผยแพร่ หรือสื่ออื่นๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำการจัดระบบ แยกแยะ เชื่อมโยง ทำความเข้าใจและพยายามตอบปัญหาของงานวิจัยให้ได้ และสร้างบทสรุป มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อหาข้อสรุปของงานวิจัยและใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาเกษตรอินทรีย์ จากนั้นนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนา

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย (Duration of the Study)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินงานรวมระยะเวลาทั้งสิ้นจำนวน 9 เดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2550 โดยขั้นตอนแรกผู้ศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่กระบวนการผลิตเชื่อมโยงสู่การตลาดและระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ก่อน จากนั้นได้นำมาจัดทำโครงร่างเตรียมการสัมภาษณ์ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เชื่อมโยงเพื่อหาข้อสรุปของงานวิจัย สุดท้ายทำการสอบปัญหาพิเศษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Findings and Results)

การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) โดยการสัมภาษณ์ผู้ผลิตมีจำนวน 8 ท่าน โดยจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่ทำการผลิตพืชสวน จำนวน 4 ท่าน และผู้ทำการผลิตพืชไร่ 4 ท่าน โดยต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 1 ปี ซึ่งใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

รายละเอียดจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายเดียวที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ทั้ง 8 ท่าน มีดังต่อไปนี้

กลุ่มพืชไร่

วันอังคารที่ 12 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณพิศมัย รัตนพลที (ภาพที่ 6) 49 หมู่ 1 ต.โคกปรัง อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์ ผลิตข้าวหอมมะลิ 105 และพืชไร่ ได้แก่ ถั่ว พริก งา

ภาพที่ 6 คุณพิศมัย รัตนพลที

คุณพิศมัย รัตนพลที ทำการผลิตข้าวนาปีและพืชไร่จำพวกถั่วเขียว ถั่วเหลือง พริก และงา บนพื้นที่ 38 ไร่ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ตรวจของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทำให้ผู้ผลิตมีความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะเรื่องของเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี อีกทั้งได้สำเร็จการศึกษาจากคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้ทำงานในมูลนิธิข้าวขวัญ จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายของ FAO เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยอยู่ฝ่ายส่งเสริมเรื่องการลดละเลิกการใช้สารเคมี จากนั้นได้หันเหตัวเองเข้ามาเป็นผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างเต็มตัวในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้ผลิตให้เหตุผลว่า “จากที่พี่ทำงานอยู่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวนเวียนสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรงนั้น พี่ก็สงสัยว่าเกษตรอินทรีย์มันยากตรงไหน ทำไมพื้นที่เกษตรอินทรีย์ถึงขยายออกไปไม่ได้สักที ” จากการทำงานตรงจุดนั้นทำให้สามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ มาปรับใช้กับพื้นที่ในแปลงของตนเอง โดยเริ่มทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่แรกบนพื้นที่เพียง 5 ไร่ เนื่องจากผู้ผลิตยังไม่มีประสบการณ์จากการทำการเกษตรโดยตรง ที่ผ่านมาเป็นเพียงส่งเสริมให้เกษตรกรทำเท่านั้น โดยในช่วงแรกยังไม่ได้ขอมาตรฐานฯ ต่อมาจึงได้ทำเรื่องขอมาตรฐานฯ โดยผู้ผลิตให้เหตุผลว่า

“ แต่ก่อนพี่ขายข้าวสารที่ยังไม่มีมาตรฐานแต่ราคามันไม่ OK ตอนหลังพี่ก็เลยขายแบบข้าวเปลือกแทน เราจะได้ลดต้นทุนเรื่องการสีข้าวด้วยแต่ถ้าต้องการได้ข้าวเปลือกราคาดีก็ต้องขอมาตรฐานนะ ถ้าเป็นเคมีขายได้ประมาณ 7,000 บาท/ตัน แต่ถ้าเป็นอินทรีย์จะได้ประมาณ 10,000 บาท/ตัน คนทำเกษตรอินทรีย์จะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน คือทำแล้วจะขายที่ไหน พอจะไปขายก็มีคำถามว่า ถ้าพูดเฉยๆว่าเป็นอินทรีย์ แล้วใครจะเชื่อเพราะเขาไม่ได้มาเห็นว่าเราทำ เราก็ต้องมีมาตรฐานมาการันตี ช่วยให้ผู้บริโภคมั่นใจมากยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีตรงนี้ถามว่าข้าวที่จะขายได้ราคาขนาดนี้ไหมและในอนาคตพี่คิดว่าจะทำเครือข่ายอินทรีย์ ในบริเวณนี้ออกไปด้วย พี่จึงอยากจะเข้าไปทำความเข้าใจระบบอินทรีย์ด้วย เพื่อที่จะเอาข้อมูลมาเผยแพร่ได้อย่างถูกต้อง ”

จากนั้นก็ได้รับรองมาตรฐานฯในปีพ.ศ. 2544 ไม่เพียงเท่านั้นผู้ผลิตได้เข้ามาเป็นผู้ตรวจของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อีกด้วย โดยผู้ผลิตกล่าวถึงระบบมาตรฐานไว้ว่า

“ ต้องบอกก่อนนะว่าพี่เป็นผู้ตรวจด้วย ถ้าถามว่ามาตรฐานเป็นเรื่องที่ยุ่งยากใหม่มันขึ้นกับวิถีคิดของคน ถ้าไม่เข้าใจก็เหมือนจะยาก การที่จะบังคับใจตัวเอง ไม่ให้ใส่ปุ๋ยเคมี พ่นยา แต่ถ้ามองถึงผลระยะยาวแล้ว พี่ว่าอินทรีย์ชั่วคราวก็เยอะ ถ้าช่วงแรกมันอาจจะยากตอนหลังและพี่เองเป็นคนชอบอ่านหนังสือ ถ้าเราไม่ศึกษามันอย่างจริงจัง หรือไม่มีความตั้งใจจริงแล้ว มัวแต่คิดไม่ลงมือทำซักทีมันก็ดูจะเป็นเรื่องที่ยาก...ยาก...ยากนะ แต่สำหรับพี่ที่ค่อนข้างมีประสบการณ์ทางด้านนี้ ทั้งตอนที่ทำงานส่งเสริมและก็เป็นผู้ตรวจ พี่ก็มักจะบอกกับคนอื่นเสมอว่า ถ้าพี่ทำได้ก็คงไม่มีใครทำไม่ได้หรอก ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่าย อย่างที่พี่บอกว่าพี่ทำงานกับมกท. ด้วยพี่ก็พอจะเข้าใจว่าเขาไม่ได้ตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อแสวงหากำไรจากตรงนี้ เขาทำเพื่อช่วยให้สินค้าอินทรีย์เป็นที่ยอมรับ พี่ก็เลยคิดว่าค่าใช้จ่ายก็เหมาะสมดีแล้ว พี่ก็ยินดีจะจ่าย ”

เนื่องจากผู้ผลิตรู้จักกับผู้ที่ทำงานในสำนักงานดังกล่าวและต้องการหารายได้มาใช้จ่าย ในระหว่างที่รอเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้การดูแลผลผลิตต้องมีการวางแผนการทำงานก่อนล่วงหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะผู้ผลิตไม่สามารถอยู่ดูแลได้อย่างใกล้ชิด อีกทั้งไม่ได้จ้างแรงงานประจำมาดูแล เมื่อไปตรวจพื้นที่ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไว้เช่นนั้น แต่ผู้ผลิตกล่าวว่า

“ ที่นี้ค่อนข้างพร้อม น้ำพร้อม ดินพร้อม แกรมยังติดถนนอีก แต่ตอนแรกเราก็มีปัญหาอยู่บ้าง คือในการปรับพื้นที่ เราก็จ้างคนมาทำ เราก็บอกว่าที่ตอนให้กดดินลงนะ เขาก็ทำให้เรานิดหน่อย เขาก็แค่ทำให้มันเสร็จๆไป ไม่ให้เหนียว ไม่ให้เปลืองน้ำมัน พอทำไปเจอหอยเชอร์รี่ วัชพืชผลผลิตเราก็หดหายไป เพราะที่ที่ต่ำกว่าน้ำมันเข้าไปซัง ที่นี้จะมีฝนไม่ค่อยแล้งเหมือนกับแถบอีสาน เลยลองปลูกผักเล่นๆดูนะ เออมันก็ไปได้ แต่ตอนนั้นพื้ก็เหนียวพอดู ถ้าพุดถึงผัก คือผลผลิตต่อไร่ได้เยอะกว่าการทำนานะ เรื่องตัวเงินนะ แต่เราต้องเอาใจใส่ดูแลตลอด มันเป็นงานละเอียด พี่เองก็ไม่มีเวลามากขนาดนั้น พี่เป็นผู้ตรวจก็ต้องเดินทางไปไหนมานี้ตลอดเวลา ”

ในการปลูกข้าวที่เป็นพืชหลักของที่นี่ ผู้ผลิตจะให้ความสำคัญกับการควบคุมระดับน้ำซึ่งสำคัญต่อระบบรากของข้าวหอมมะลิพันธุ์ ทำให้ได้ผลผลิตต่อไร่ที่ค่อนข้างสูง โดยผู้ผลิตกล่าวว่า “ ที่ผ่านมามีเคยได้สูงสุด 700 กิโล/ไร่ ถ้าเฉลี่ยอยู่ที่ 650 แต่ปีนี้น้ำท่วม 5 รอบแถบหอยเชอร์รี่ลงเลยได้อยู่ประมาณ 500 กิโล/ไร่ ” ในระบบการผลิตจะมีการจ้างงานทั้งหมดแต่จ้างแบบครั้งคราว โดยผู้ผลิตกล่าวว่า “ พี่จะจ้างเป็นช่วงๆ อย่างเช่น ช่วงการปรับพื้นที่ ดำนา ถอนกล้า เก็บเกี่ยว ยกเว้นการหว่านข้าวทั้งหว่านเพื่อเอากล้าและปลูกแบบหว่านเพราะถ้าคนที่ไม่มีความชำนาญทำ เขาก็จะหว่านหนา บางบ้าง ทำให้ต้นทุนเราเพิ่ม ” เมื่อได้ผลผลิตออกมาผู้ผลิตจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ต่อเนื่องจากเหตุผลด้านต้นทุน โดยผู้ผลิตกล่าวว่า

“ ถ้าซื้อเมล็ดพันธุ์ก็ตกโล 20-22 บาท สิ่งใดพอลดต้นทุนได้เราก็ทำอีกส่วนก็ขาย ซึ่งก็จะเปลี่ยนที่ขายไปเรื่อยๆ อย่างปีที่แล้วขายให้กับกลุ่มบาคเรอที่ยโสธร แต่ก่อนขายให้ที่สุรินทร์ เพราะแหล่งรวมข้าวอยู่ทางโน้น ซึ่งเราก็ต้องดูเรื่องค่ารถ เดียวนี้น้ำมันแพงต้นทุนก็สูงขึ้นเพราะเราต้องไปส่งให้เขา อย่างปีที่แล้วค่ารถ 10,000 บาท แต่กลุ่มเขาช่วย 3,000 บาท เราไม่ถนัดเรื่องการตลาดเลยต้องทำแบบนี้ ปีนี้คิดว่าจะขายให้ที่โคราช ถ้าได้ดีเพราะค่ารถถูกลง เราจะได้มีเงินมาทำอะไรต่อที่เราอยากทำได้ สรุปต้นทุนอยู่ที่ 1,500 - 2,000 บาท/ไร่ เฉลี่ย 650 กิโล/ไร่ ขายได้โลละ 10 บาท หักต้นทุนอยู่ที่ไร่ละประมาณ 4,500 บาท/ไร่ ซึ่งเป็นผลตอบแทนเฉพาะส่วนของข้าวเพียงอย่างเดียว หากรวมกับงาและพริกที่ก็ว่าเพียงพอแล้วนะ ”

ในอนาคตผู้ผลิตกล่าวว่า “ ส่วนตัวแล้วอยากจะปรับถ่วงให้เพิ่มเป็น 14-15 ไร่ เพราะราคาก็น่าพอใจอยู่ดูแลก็ไม่ยุ่งยากอะไรมากนัก แล้วก็คิดที่อยากจะทำผักมาลงด้วย ”

(คุณพิสมัย รัตนพลทิ, 2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณพิสมัย รัตนพล

1. แรงงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ
2. พบหอยเชอร์รี่และวัชพืชเป็นจำนวนมาก
3. ประสบภัยน้ำท่วม
4. ในเรื่องการตลาด ผู้ผลิตต้องอาศัยกลุ่มจากภายนอกทำตลาดให้
5. ค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาแพง

วันพุธที่ 13 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณสุนันท์ ชมดี (ภาพที่ 7) บริษัทเขาค้อทะเลภู 137 หมู่ 5 ต.ทุ่งสมอ อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ ผลิตภัณฑ์ ข้าว พืชไร่ และสมุนไพร

ภาพที่ 7 คุณสุนันท์ ชมดี

คุณสุนันท์ ชมดี เป็นเจ้าของบริษัทเขาค้อทะเลภู ร่วมกับพี่ชาย คือ นายสนธิ ชมดี เป็นการดำเนินธุรกิจริสร่วมกับการทำเกษตรอินทรีย์ คุณสุนันท์จบการศึกษาชั้นมัธยมต้น ส่วนพี่ชายจบนิติศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในอดีตทำธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการก่อสร้าง จำพวกเหล็กขึ้นรูป โครงผนัง ที่กรุงเทพฯ และเมื่อได้มาเที่ยวที่เขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เกิดความชอบในบรรยากาศ ธรรมชาติ สภาพความเป็นอยู่ พอเก็บเงินได้จึงมาหาซื้อที่ที่เขาค้อ และถ้าอยู่เฉยๆก็จะมีเงินมาจุนเจือค่าใช้จ่าย คุณสุนันท์และคุณสนธิ จึงคิดทำริสร่วมกับการทำการเกษตรซึ่งเป็นการทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่แรกจนมาถึงปัจจุบัน โดยคุณสุนันท์ให้เหตุผลในการเลือกทำเกษตรอินทรีย์ว่า “ที่พี่ทำแบบอินทรีย์เพราะมันเป็นแนวทางที่คุ้นเคย พ่อแม่ที่เค้าทำเกษตร เค้าก็ไม่เห็นต้องใช้อะไรเลย ผลผลิตก็มีให้กินให้ขายก็พอกินพอใช้ ” โดยคุณสุนันท์รับผิดชอบการผลิตและดูแลริสร แต่พี่พอจะเข้าใจในเรื่องการตลาดบ้าง ส่วนคุณสนธิเข้ามาดูในด้านการตลาด คุณสุนันท์จะอยู่ที่เขาค้อทะเลภู ดูแลและจัดการงานของที่นี่ทั้งหมด ส่วนคุณสนธิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะไปๆมาๆเพราะเป็นอาจารย์พิเศษที่ม.ศิลปากร และเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษอีกหลายมหาวิทยาลัย ซึ่งจะรับผิดชอบงานที่ร้านโสบายที่กรุงเทพฯ คุณสุนันท์และคุณสนธิ เริ่มทำงานบนพื้นที่ 50 ไร่ ทำการปลูกป่า ปลูกพืชไร่ ผักและสมุนไพรปะปนกันไป รวมไปถึงการทำรีไซเคิลผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ปลูกก็เริ่มเยอะขึ้น พอช่วงที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวไม่มาก ก็นำมาแปรรูปในช่วงนั้นสินค้าเป็นที่ถูกใจลูกค้า ต่อมาจึงขยายกิจการเปิดร้านโสบาย เพื่อเป็นกระจายสินค้า ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์พอกชาและสมุนไพรขงต้ม น้ำมันทานตะวัน น้ำมันงา การทำเกษตรอินทรีย์เริ่มมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2536 แต่เพิ่งขอ และได้มาตรฐานฯเมื่อปี พ.ศ.2549 โดยคุณสุนันท์ให้เหตุผลว่า

“ ที่พี่ก็จะขอมาตรฐานก็เพราะเรามีป่า 50-60% ของพื้นที่ แล้วเราก็ปลูกพืชผลทางการเกษตรแซมลงไป การที่จะแบ่งว่ามีนาที่ไร่ ผักก็ไร่ทำให้เราไม่สามารถระบุได้ แล้วช่วงนั้นมีงานยุ่ง จึงตั้งเรื่องการขอมาตรฐานไว้ ทั้งไร่ 10 กว่าปี ก็คิดว่าอย่างไรก็ต้องขอมาตรฐานให้ได้ในปีนี้ (ปี49) ทำเรื่องเมื่อปี48 พี่โทรไปคุยอธิบายให้เขาฟังว่าเราทำเกษตรแบบนี้ พอจะให้คำแนะนำอะไรกับเราได้บ้าง เขาก็อธิบายให้เราฟังว่าเราควรทำการประมาณการพื้นที่ออกมาเลย สมมุติว่ามี 5 ไร่ เราทำการปลูกอยู่5อย่าง เราก็ดูว่าอย่างไรไหนมีมากกว่ากัน พี่ก็พอจะเข้าใจและเริ่มลงมือทำซะที และที่พี่ขอมาตรฐานของมกท.เพราะที่รู้มาว่ามกท.เป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับไปทั่วโลก พอคนซื้อเห็นตรา ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในสินค้าของเรา ”

ปัจจุบันที่มีพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ประมาณ 200 ไร่ ทำการปลูกข้าว งา ทานตะวัน ผักสมุนไพรและปลูกป่า โดยส่วนใหญ่ในป่าจะปลูกสนสามใบ และพวกกระถินเทพา โดยคุณสุนันท์กล่าวว่า “ต้นสนสามใบต้นหนึ่งขายไม่ต่ำกว่า 150 บาท ให้เขามาขุดไปเองเราแค่ปลูกไว้ แล้วมันยังทำให้พื้นดินชุ่มชื้นอีกด้วย หญ้าคาก็ไม่มี เราก็จะมีรายได้ตรงจุดนี้ด้วย ” ที่นี้เป็นการทำเกษตรแบบครบวงจร คือ ผลิตปุ๋ยจากเศษวัสดุ เหลือใช้จากโรงงาน เช่น กากงา ทานตะวัน และแกลบจากการสีข้าว ซึ่งทางเขาค้อทะเลภูก็มีโรงสีเล็ก โรงงานแปรรูปน้ำมันงาเป็นของตัวเอง และที่นี้ทำการผลิตชาขงต้มประเภทต่างๆ โดยคุณสุนันท์กล่าวถึงเรื่องปุ๋ยที่ใช้ในแปลงว่า “ วัตถุดิบที่ใช้ทำปุ๋ยเรามีความพร้อมอยู่แล้ว 75% เพราะเรามีป่าไม้ เราก็จะใช้ใบไม้แห้งจากป่าพวกกระถินเทพา ซึ่งให้ไนโตรเจนสูง แล้วก็มีการกอกา ทานตะวัน มะพร้าว แกลบ จากการที่เราแปรรูปผลิตภัณฑ์ อีก 25% เราก็ซื้อปุ๋ยคอก ” ซึ่งนอกจากนี้ทางเขาค้อทะเลภูมีการพิมพ์ฉลากและทำบรรจุภัณฑ์เองในการทำงานแบบครบวงจรถูกกล่าวว่าเป็นต้องให้แรงงานเป็นจำนวนมาก โดยคุณสุนันท์กล่าวว่า

“ เราจะมีกำลังงานส่วนใหญ่จะเป็นแบบชั่วคราว ถ้าแรงงานประจำก็เป็นพวกหัวหน้าคนงาน แรงงานก็เป็นพวกชาวเขาเผ่าม้ง ลีซอ ประมาณ 30-40 คน ในส่วนของเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อินทรีย์เราก่อนข้างที่จะใช้แรงงานเยอะ ไม่เหมือนพวกเคมี คือ เราสังเกตจากการทำของพื้นที่รอบๆที่เขาทำเคมีกัน ของเราต้องใกล้ชิดกว่า เช่น เมื่อเกิดโรคแมลงระบาด ถ้าเป็นเกษตรเคมีใช้สารเคมีมาฉีดก็ช่วยได้แล้ว แต่ของเราต้องขยันลงแปลง ไปตรวจดู และให้น้ำหมักป้องกัน เราจะจำกัดพื้นที่ไม่ให้กระจายออกไปมาก คือเราจะทำลายผลผลิตนั้นๆเลยแต่ต้องเป็นมากจริงๆ ทำให้ราคาของผลผลิตเรามีราคาสูงไปด้วย เพราะถ้าถูกกว่านี้เราก็คงทำต่อไม่ไหวเหมือนกัน เฉพาะค่าแรงชั่วคราว สัปดาห์หนึ่งตกประมาณ 3,500 บาทแล้ว "

ในกระบวนการผลิต สุนันทกล่าวถึงปัญหาที่พบอื่นๆ อีกว่า

" เรื่องโรคแมลงช่วงหน้าหนาวก็มีบ้างเหมือนกันเป็นพวกหมัดกระโดด เราก็คงใช้น้ำหมักชีวภาพฉีดพ่น แต่ถ้าไม่ไหวจริงๆก็จะเปลี่ยนปลูกใหม่ หลังจากนั้นเราก็จะศึกษาว่าแมลงชนิดนั้นๆไม่ชอบอะไร เราก็คงใช้ต้นนั้นไปปลูกใกล้กับผลผลิตที่เราต้องการจะปลูก ที่ๆหนึ่งถ้าครบรอบเก็บเกี่ยวเราก็คงเปลี่ยนพืชชนิดอื่นมาปลูกแทนที่หมุนเวียนกันไป ส่วนข้าวและงาเองจะไม่ค่อยเจอเรื่องโรคแมลง เพราะเราวางระบบแรงงานในการดูแลค่อนข้างดี แต่ถ้าฝนตกมากเกินไปก็ทำให้รากเน่า ที่เห็นจะเป็นปัญหาคือลูกเห็บ มันทำให้ต้นข้าวล้มเก็บยาก ข้าวจมน้ำ ถ้าเก็บไม่ทันข้าวก็เน่าเสียหาย "

ผลผลิตที่ได้จะขายที่ร้านไทสบาย โดยคุณสุนันทากล่าวว่า " จริงๆเดอะมอลล์และท็อปก็อยากให้เราไปขายแต่เราไม่สามารถทำได้ เพราะเราผลิตไม่ทัน แล้วยังมีครัวที่นี้อีก ซึ่งลูกค้าก็เยอะพอสมควร เราเลยต้องมองที่ตัวเราเองก่อน แต่ในอนาคตคิดว่าเราจะสร้างเครือข่ายทำเกษตรอินทรีย์แล้วเราจะไปแหล่งรับซื้อ ทางเราเองจะได้มีผลิตภัณฑ์มากขึ้นด้วย " ส่วนวิธีการจัดจำหน่ายจะจ้างให้คนมาขนส่งสินค้าให้ เพราะดูแลไม่ไหว โดยคุณสุนันทให้เหตุผลว่า

" แต่ก่อนเราเคยทำเอง แต่ก็เดี๋ยวเป็นโน่นเป็นนี่ คนงานอยู่ ออกนอกเส้นทางบ้าง ทำให้สินค้าเราเสียหาย เพราะระยะทางไม่ใช่ใกล้ๆเลยจ้างเป็นเที่ยวละ 4,000 บาท สัปดาห์ละ 1-2 เที่ยว ช่วงนี้จะเป็นพวกกระเช้าปีใหม่เยอะอาจเป็นสัปดาห์ละ 3 เที่ยว นอกจากนี้เรายังมีตัวแทนจำหน่ายมารับผลิตภัณฑ์เราไปขายอีกด้วย สินค้าของเราค่อนข้างหลากหลาย การประมาณรายได้เฉพาะตัวที่เป็นพืชไร่อย่างเดียวมันค่อนข้างยาก เพราะบัญชีที่เราทำเป็นสินค้าเกษตรรวมมีทั้งของสด ของแปรรูป ถ้าให้ประมาณการรายได้ในส่วนนี้น่าจะประมาณเกือบๆ ห้าแสนต่อปีนะ

(คุณสุนันท ชมดี, 2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณสุนันท์ ชมดี

1. เสียค่าใช้จ่ายสูงในเรื่องการจ้างงาน และแรงงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ
2. ลูกเห็บและฝนตกหนักทำให้ผลผลิตเสียหาย
3. ผลผลิตมีไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด

วันวันเสาร์ที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2550 สัมภาษณ์ คุณปัญญา งามยิ่ง (ภาพที่8) 4/4
หมู่ 3 ต.สมเด็จเจริญ อ.หนองปรือ จ.กาญจนบุรี ผลิตถั่วและงา

ภาพที่ 8 คุณปัญญา งามยิ่ง

คุณปัญญา งามยิ่ง ทักการผลัดถั่วและงา บนพื้นที่ 14 ไร่ ที่จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านการศึกษาคุณปัญญาบวชตั้งแต่เด็กๆ และได้ศึกษาจนกระทั่งจบชั้นระดับมัธยมศึกษา ในอดีตเป็นสมาชิกในเครือข่ายป่าชุมชน ควบคู่กับการปลูกข้าว ข้าวโพดและคะน้าแต่เป็นระบบเคมี จากนั้นจึงเปลี่ยนมาทำในวิถีเกษตรอินทรีย์จนถึงปัจจุบันนี้ โดยผู้ผลิตให้เหตุผลว่า “ทำเรื่องป่าชุมชนทำให้รู้จักกับเครือข่าย NGOs ที่ส่งเสริมเรื่องเกษตรอินทรีย์ ทำให้ได้เข้าประชุมและอบรม ซึ่งมันสอดคล้องกับการดูแลป่า และตอนนั้นรู้เลยว่าร่างกายสู้ไม่ไหว แม้มีอาการคัน ผื่นขึ้น จึงเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์โดยได้รับรองมาตรฐานมาประมาณ 4 ปีแล้ว ” ที่นั่นนอกจากการปลูกถั่ว งา และผักอีกนานาชนิด แต่ที่ขอมาตรฐานมีเพียงพื้นที่ที่ปลูกถั่วและงาเท่านั้น เนื่องด้วยเหตุผลเรื่องค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ โดยผู้ผลิตให้เหตุผลว่า “ ถ้าพื้นที่ที่ขอมาก ก็ต้องเสียเงินเยอะที่ขอพื้นที่ที่ปลูกถั่วและงาเท่านั้นเพราะตัวพวกนี้ตลาดต้องการมาก ในเรื่องข้อกำหนด คิดว่าไม่เป็นปัญหาอะไร เพราะ NGOs เข้ามาให้ความรู้เรื่องนี้” ในการผลิตถั่วและงามีปัญหาอยู่บ้างซึ่งผู้ผลิตกล่าวว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ ช่วงหน้าฝนปัญหาก็จะมากหน่อย น้ำจะค่อนข้างมาก เรื่องของดินฟ้าอากาศ มันควบคุมยาก และปุ๋ยเราต้องไปซื้อมาจากฟาร์มที่ใหญ่ๆ แถวนี้อะไร 14 บาท เล็ก 10 บาท แล้วเราก็ต้องไปขนมาเองแต่ถนนหนทางที่นี่ก็ไม่ดี ทางแคบ รถที่จะใช้ขนของก็แทบจะเข้าไม่ได้ ยิ่งถ้าน้ำมากก็ออกไปไหนก็แทบไม่ได้ ปีนี้ก็โดนมาสองรอบแล้ว ของก็ออกไปส่งไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้เลย ส่วนน้ำหมักเราผลิตเองได้ ส่วนแรงงานต่างๆที่ใช้ก็เป็นแรงงานในครอบครัว ทำให้รายจ่ายในส่วนนี้ไม่มี ”

ทางการตลาด เมื่อได้ผลผลิตออกมาจะรวบรวมกับผู้ผลิตรายอื่นๆ ในบริเวณนี้ที่ทำเกษตรอินทรีย์แบบที่ได้รับมาตรฐานฯ แล้ว โดยจะมีผู้จัดการกลุ่มคอยดูแลทางผู้ผลิตมีหน้าที่ส่งผลผลิตเข้ากลุ่มเท่านั้น ซึ่งตลาดที่ส่งขายเป็นประจำ ได้แก่ เลมอนฟาร์ม ตั้งฮั่วเส็ง โรงเรียนรุ่งอรุณ ที่กรุงเทพฯ ร้านรวมรักที่สุพรรณบุรี ราคาที่ได้ผู้ผลิตกล่าวว่า “ มันก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นะ ยิ่งตอนนี้น้ำมันแพง ต้นทุนเราก็สูงขึ้น ถ้าได้ราคาที่สูงกว่าเดิมก็คงจะดี เพราะว่าตอนนี้ก็แทบจะไม่ได้อะไรเลย แต่ก็พออยู่ได้ ตอนนี้เราได้ราคาอยู่ที่โลละ 18 บาท ปีหนึ่งเราปลูกสามรอบ ได้ไร่ละประมาณ 60 โด ปีๆ หนึ่งถ้าหักค่าใช้จ่ายแล้วก็ตกประมาณ 35,000-40,000บาท/ปี ” ในอนาคตผู้ผลิตกล่าวว่า “ เราต้องการจะปลูกเป็นไม้ผล ตอนนี้ก็เริ่มลงไปบ้างแล้ว เพราะจะอยากจะมีไว้กิน ถ้าเหลือแล้วค่อยเอาไปขาย ให้ตัวเองอยู่ได้ อืมก่อน ”

(คุณปัญญา งามยิ่ง, 2550)

สรุป ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณปัญญา งามยิ่ง

1. ค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ มีราคาแพง
2. เกิดน้ำท่วมบ่อย
3. มีการพึ่งพาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยคอก จากภายนอกเป็นหลัก
4. ผู้ผลิตมีข้อจำกัดในเรื่องการตลาด
5. เนื่องจากน้ำมันขึ้นราคา ทำให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงขึ้น
6. การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก
7. ราคาผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังไม่เป็นที่พอใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันจันทร์ที่ 22 มกราคม 2550 สัมภาษณ์ คุณขวัญชัย ศิริจันทร์ (ภาพที่ 9)
ผู้จัดการฝ่ายผลิตแผนกข้าวอินทรีย์ บริษัทเจียมเม้ง จำกัด จ.นครราชสีมา

ภาพที่ 9 คุณขวัญชัย ศิริจันทร์

คุณขวัญชัย ศิริจันทร์ ผู้จัดการฝ่ายผลิตแผนกข้าวอินทรีย์ ของบริษัทเจียมเม้ง จำกัด ในฐานะตัวแทนของบริษัทเจียมเม้งได้ให้ข้อมูลในด้านการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์พันธุ์ 105 ที่ทางบริษัทดำเนินการผลิตอยู่ โดยคุณขวัญชัยกล่าวว่า

“ ก่อนที่บริษัทเจียมเม้งจะมารณรงค์ให้พื้นที่โคราชปลูกข้าวหอมมะลิ แต่เดิมโคราชภาคอีสานเราเนี่ยปลูกข้าวสะปะสะปะ เหลืองปะทิว ข้าวตาแห้ง ข้าวเหนียว โดยปลูกข้าวหอมมะลิน้อย เจ้านายเลยมีความคิดที่จะส่งเสริมให้ปลูกหอมมะลิเพื่อป้อนเข้าโรงงาน โดยจะทำข้าวแบบครบวงจร ดร.บริบูรณ์ ดร.สุวิทย์ ผอ. บางเขน ก็มาจับมือกับสถานีทดลองข้าวพิมาย อุบลราชธานี สุรินทร์ จับมือกับเกษตรจังหวัดแล้วก็ภาคเอกชนก็คือบริษัทเจียมเม้ง ทำข้าวครบวงจร ข้าวครบวงจรคืออะไร คือเปลี่ยนพันธุ์ อันดับแรกก็ติดต่อศูนย์ขยายพันธุ์ข้าวต่างๆ ให้ผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ออกมาเพื่อให้เกษตรกรปลูกให้มากที่สุดแต่ไม่ได้ส่งเสริมเรื่องเกษตรอินทรีย์นะ แล้วเราจะซื้อข้าวหอมมะลิที่เกษตรกรทำได้ในราคาที่สูงกว่าท้องตลาด แต่เราก็มีการตั้งระดับคุณภาพไว้ด้วย ซึ่งการให้ราคาก็จะลดล้นกันไป ถ้าคุณทำได้สูงกว่าสเปคที่เราตั้งไว้ คุณก็จะได้ราคาที่สูงขึ้น มันก็จูงใจ แต่ก่อนที่เขาจะได้คุณภาพอย่างนั้น ตัวที่ต้องลงไปแนะนำวิธีการปลูกกล้า การดำ การใส่ปุ๋ยให้ถูก ร่วมกับเกษตรกรจังหวัด เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล มาร่วมกันกับศูนย์วิจัยข้าว แล้วก็ไปร่วมให้ความรู้ ไปอบรม แล้วก็ถึงพื้นที่ต่างๆ พอเก็บเกี่ยวได้เราก็จะไปซื้อถึงที่ บริการทุกอย่าง ทุกวันนี้เก่งแล้วเราไม่ต้องเข้าไปยุ่ง รอรับอย่างเดียว ตอนนี้ข้าวหอมมะลิของไทยเราก็เยอะแล้ว ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในส่วนการผลิตข้าวอินทรีย์ บริษัทเจียแม็งได้เริ่มมาเมื่อปีพ.ศ. 2546 และได้ขอรับรองมาตรฐานฯ เมื่อปีพ.ศ. 2548 บนเนื้อที่ 184 ไร่ ซึ่งคุณขวัญชัย กล่าวว่า

“ ที่ดินนี้เราซื้อมาจากชาวบ้าน ชื่อที่เดียว 484 ไร่ แบ่งมาทำอินทรีย์ 184 ไร่ เดิมที่นี่ทำเกษตรแบบที่ใช้เคมี แต่พอเจียแม็งมาจับก็เปลี่ยนระบบทั้งหมดเป็นแบบอินทรีย์ โดยเจ้านายให้พี่รับผิดชอบในส่วนนี้ พี่ก็ต้องไปปูพื้นเรื่องอินทรีย์ให้ตัวเอง ที่ไหนเขามีอบรมก็ไป ไปมันทุกที่ และที่ต้องขอมาตรฐานเพราะเจ้านายมองตลาดก่อนที่จะเริ่มทำ มองเรื่องตลาดต่างประเทศ เลยต้องมีมาตรฐานมารับรอง ซึ่งข้อกำหนดต่างๆที่ตั้งไว้ที่ว่ามันไม่ได้ยุ่งยากอะไรนะ แค่ขอให้เราขยัน เอาใจใส่กับมันมากหน่อยเท่านั้นก็อยู่ได้แล้ว ”

บริษัทเจียแม็งจะปลูกข้าวนาปี ผลผลิตที่ได้ไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากนครราชสีมาพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินเค็ม โดยคุณขวัญชัยกล่าวว่า

“ ข้าวของที่มีปัญหาก็คือ ทั้งดินและน้ำ มีปัญหาทั้งคู่ คือเค็มเค็มมากเค็มแบบเกลือ เพราะเอาไปเข้า Lab พบว่ามันเค็มจัด ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ตลอดจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ เคยทดลองพอเดือนเมษาเราปลูกถั่วเขียวมันก็จะขึ้นมาสัก 2-3 ใบ แล้วมันก็จะเหี่ยวยุบไป ที่ไหนได้ก็จะมีพวกไดโนอเมริกันเราจึงใช้ช่วยบำรุงดินเป็นปุ๋ยพืชสด เราให้ความสำคัญกับการบำรุงดิน พี่ก็เลยทำการแก้ดินเค็ม ใช้เกลือลง ปุ๋ยหมักลง แล้วก็ปูนโดนาไม่ตลิ่งซึ่งเอามาจากสระบุรี แต่ต้องไม่ได้ผ่านกระบวนการเผา เพราะจะใช้ไม่ได้ ” ปัญหาในส่วนอื่นๆก็จะเป็นเรื่องของภัยแล้ง ซึ่งคุณขวัญชัยกล่าวว่า “ ภัยแล้งนี้เจอมากที่สุดพอๆกับน้ำท่วม มันจะแล้งช่วงมิถุนา – สิงหาคม พอตื่นๆ ตูลา น้ำก็จะท่วมหมดเลย หลังช่วงสงกรานต์น้ำก็จะใช้ไม่ได้แล้วเพราะจะเค็มมาก ถึงแม้ในฟาร์มเราก็จะมีน้ำอยู่ตลอดนั่นแหละ แต่น้ำมาใช้ไม่ได้ ทำให้ผลผลิตที่ได้มักขึ้นอยู่กับดิน น้ำ อากาศ และศักยภาพของเรา ผลผลิตมันเลยไม่สม่ำเสมอ ผลผลิตได้ไม่ถึง 100 ไร่ ทั้งๆที่เราทำ 184 ไร่แล้วพอแล้งเสร็จน้ำก็ท่วม บางที่ได้ 800 โล 500โล เฉลี่ยๆอยู่ที่ 700โล ” การดูแลที่นี้จะให้ความสำคัญกับการป้องกันแมลงศัตรูพืชและการบำรุงดิน โดยคุณขวัญชัยกล่าวว่า “ เราจะมี การฉีดน้ำหมักที่เราทำขึ้นเองทุกๆ 7 วัน 15 วัน แล้วค่อยๆเว้นระยะออกไป เพราะพวกที่เป็นอินทรีย์มันรู้สึกเข้าปัจจัยการผลิตเราก็ค่อนข้างพร้อมมีทั้งเกลือ ปุ๋ยคอก รำ ข้าวสับ ชีลอะจง ก็หมักโดยใช้ EM แล้วก็ใช้ฉีด เราจะมี การพัฒนาตรงนี้ก็คือปุ๋ยที่เราหมัก เราต้องส่งไปตรวจทั้งปุ๋ย ดิน น้ำ ว่ามันขาดอะไรไปบ้าง เราจะได้เพิ่มเติมลงไปให้ตรงกับสิ่งที่มันขาด โดยเรามีแรงงานประจำอยู่ 14 คน ”

ผลผลิตที่ทางบริษัทผลิตได้จะทำการส่งออกทั้งสิ้นโดยคุณขวัญชัยให้เหตุผลว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ผู้บริโภคยังไม่เข้าใจ คือเรายังไม่มีตลาดที่เป็นอินทรีย์ที่มีการแยกแยะชัดเจน ไม่มีมินิมาร์ท หรือห้างที่เป็นอินทรีย์แท้ๆ เลยหันเหไปทางส่งออกดีกว่า เพราะต่างประเทศเขามีการเจาะจงเรื่องนี้อย่างชัดเจน แต่คิดว่าในอนาคตมีความเป็นไปได้สูงที่จะทำขายในประเทศ เพราะว่าศูนย์ที่เป็นเกษตรอินทรีย์ที่ว่ำนั่นคงสร้างใกล้เสร็จแล้ว ซึ่งเค้ากำลังหาเครือข่ายที่เป็นอินทรีย์เข้าไปเป็นสมาชิก ซึ่งตลาดต่างประเทศได้ราคาเกือบ 5 เท่าถ้าเทียบกับขายในประเทศ ”

ในเรื่องของมาตรฐานฯ คุณขวัญชัยแสดงความคิดเห็นว่า “ สำหรับบริษัทเองไม่มีปัญหาหรอก แต่ถ้าเป็นเกษตรกรรายย่อย ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง แต่ถ้ารวมเป็นกลุ่มก็ OK ”

(คุณขวัญชัย ศิริจันทร์, 2550)

สรุป ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณขวัญชัย ศิริจันทร์

1. ผลผลิตที่ได้ไม่สม่ำเสมอ และได้ไม่เต็มตามที่ศักยภาพของพื้นที่ปลูก
2. ดินและน้ำเค็ม
3. ประสบปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม
4. ผู้บริโภคในประเทศยังไม่เข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง
5. ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศ ไม่แยกออกจากสินค้าที่ใช้สารเคมีอย่างชัดเจน

กลุ่มพืชสวน

วันศุกร์ที่ 15 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์คุณวราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์ (ภาพที่ 10) บริษัท วิศวะสันติราษฎร์เกษตรธรรมชาติ จำกัด ผลิตผักและไม้ผล

ภาพที่ 10 คุณวราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณวราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์ เป็นเจ้าของบริษัทวิศวะสันติราษฎร์เกษตรธรรมชาติ จำกัด ร่วมกับคุณรัชชวิกรม เจริญรัชต์ภาคย์ นอกจากนี้ทั้งสองท่านยังร่วมกันเปิดวิทยาลัยรัชต์ภาคย์ ขึ้นที่ กรุงเทพฯ อีกด้วย บริษัทวิศวะสันติราษฎร์ฯ มีที่ตั้งฟาร์มอยู่ที่ จังหวัดจันทบุรี ทำการปลูกผัก สับปะรด มะม่วงหิมพานต์ เงาะและกล้วย บนเนื้อที่ 197 ไร่ เดิมทีที่จันทบุรีเป็นที่รกร้าง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งคุณวราภรณ์ กล่าวว่า

“ ที่จันทบุรีเรามีที่ตั้งหลายร้อยไร่ ปล่อยให้ร้างไม่ได้ทำอะไรก็เลยมานั่งคิดกันว่าเราน่าจะรื้อฟื้นมาทำประโยชน์หน่อยนะ ด้วยความที่ตัวเองทานอาหารหนักไปทางผัก ผลไม้ ส่วนเนื้อสัตว์จึงรับประทานมาประมาณ 20 กว่าปีแล้ว และยิ่งอายุมากขึ้นเราต้องดูแลเรื่องอาหารการกินให้ถูกต้อง พี่จึงเริ่มศึกษาและสนใจด้านอินทรีย์ เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีกับคนทำและคนทานด้วย ก็เริ่มไปปิดฟาร์มไร่ที่จันทบุรี ตั้งแต่ปี 42 พื้นที่บริเวณนั้นเรียกว่าสมบูรณ์ด้วยตัวของมันเอง ซึ่งก็ถือว่าโชคดีที่ไม่มีอะไรปนเปื้อนเพราะที่นั่นเราก็ไม่ได้เข้าไปทำอะไรอยู่แล้ว เราเริ่มลงไม้ใหม่ อย่างทุเรียน และกล้วย และเห็นว่าระยะทางจากจันทบุรีถึงกรุงเทพฯ ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ก็ลองปลูกผักดู มันก็สนุกดี หลังจากวางโครงการเรียบร้อยแล้วก็เริ่มหาคนมาช่วย พอทำมาได้ 3 ปี เพื่อนที่อยู่ต่างประเทศก็พูดถึง Organic ก็เลยคิดว่า เราก็น่าจะส่งออกบ้างนะ ครั้งแรกส่งไปที่ญี่ปุ่นแต่เราไม่ได้ลงเต็มตัว เรามีงานหลายอย่าง เลยฝากความหวังไว้ที่ผู้จัดการไร่ เป็นผู้วางแผนและพัฒนาผลผลิต หลังจากนั้นเราก็เริ่มรับพนักงานอย่างจริงจัง ซึ่งในตอนนั้นมีประมาณ 30 คน (รวมพนักงานในบริษัทวิศวะสันติราษฎร์ฯ) เป็นคนดูแลสวนอยู่ 8 คน ในการส่งไปที่ญี่ปุ่นจะเคร่งครัดในเรื่องมาตรฐานฯ มาก เราจึงต้องทำการบรรจุภัณฑ์เอง มีการซ็อกล้างมาส่งหาเชื้อโรค ด้วยเหตุนี้เราจึงสนใจที่จะทำมาตรฐานมารับรองผลผลิตของเรา ซึ่งขณะนั้นผลตอบรับก็เป็นที่น่าพอใจ ประกอบกับไม้ผลระยะสั้นที่เราลงไป (กล้วย) ก็เริ่มให้ผลผลิต การที่เราทำอินทรีย์มาตั้งแต่แรกทำให้ อ.ดร.สมคิด ที่กรมวิชาการเกษตรออกไปรับรอง Organic Thailand ให้เราเป็นเจ้าแรกๆ ”

ส่วนมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.) บริษัทวิศวะสันติราษฎร์ฯ ได้รับการรับรองระบบการผลิตเมื่อปีพ.ศ.2546 โดยคุณวราภรณ์กล่าวว่า

“ ระบบมาตรฐานที่เป็นข้อกำหนดต่างๆของมกท. เป็นสิ่งที่เราทำอยู่แล้วในสวนของเรา พอเราขอมาตรฐานไปญี่ปุ่นก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะทำให้เราไม่ได้ การที่เราต้องขอมาตรฐานเป็นเพราะตลาดหลักๆแล้วเป็นการส่งออกต้องมีใบรับรองเพื่อจะให้ลูกค้าดู ข้อตกลงในมาตรฐานของแต่ละประเทศก็จะมีของเขาเองไม่ ที่ญี่ปุ่น IFORM ไม่ได้เป็น Number One ถ้าผ่านออร์มิกในญี่ปุ่นได้ก็ขายได้สะดวกเลย แต่สำหรับมกท.ก็ค่อนข้างครอบคลุม ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในด้านระบบการผลิต ปัจจุบันแรงงานที่ใช้จะลดปริมาณลงตอนนี้ในสวนมีอยู่ 3 คน เนื่องจากทำการปลูกผักน้อยลง โดยคุณวราภรณ์ให้เหตุผลว่า

“ ตอนนี้เราจะเลือกปลูกตามฤดูกาลทำให้ไม่ต้องดูแลมาก เพราะเราไม่ได้เน้นการค้า ผักใบที่นิยมทานกันต้องดูแลมาก แต่เดี๋ยวนี้เรา ปลูกเฉพาะทานในสวน และส่งขายที่วิทยาลัยนิดหน่อย ตอนนี้เราเน้นมะม่วงหิมพานต์ เนื่องจากเน่าเสียยาก ตลาดต้องการ ดูแลง่ายกว่าถ้าเทียบกับผัก การผลิตไม่ค่อยมีปัญหาмаก ที่เห็นก็เป็นเรื่องของแรงงาน ซึ่งก็ต้องมีการจัดการที่ดีด้วย ถ้ามากเกินไปก็เป็นภาระ ถ้าน้อยเกินไปก็ดูแลไม่ทั่วถึง ที่ดินก็สำคัญ ที่เราแบ่งเป็น 3 ส่วน 1)รักษาไว้เป็นป่าต้นน้ำ 2)ทำเป็นที่สำหรับให้วิทยาลัยไปอบรม 3)เป็นสวน การที่เราต้องรักษาป่าต้นน้ำก็ทำให้เรามีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ซึ่งเราจะไม่ต้องการให้อะไรแปลกปลอมเข้าไป โดยวัฏจักรแล้วมันจะดูแลด้วยตัวมันเอง อย่างเช่น ในช่วงนี้เป็นหน้าแล้งพืชจะผลัดใบ จะมีเปลือยแบ่งลงมา โดยวัฏจักรสักระยะมันก็จะหมดไปเอง แต่สิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องของความสะอาด อย่าปล่อยให้รก ถ้าเราไม่ดูแล เช่น ไม้ผุก็เป็นแหล่งของเชื้อรา เห็ด ก็จะนำพวกมด ปลวกเข้ามา หรือตอนที่ผลไม้สุก ถ้าเราไม่จัดการก็จะมีพวกกระรอกมากัดแทะ พวกนกมากินก็ถ่ายมูล แมลงหิวมาลงก็เกิดโรคต่างๆ แพร่กระจาย พี่คิดว่าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญคือ ความสะอาด แต่ก็ไม่ใช่ให้มันโล่งเตียนเกินไปเพราะจะทำให้จุลินทรีย์ในดินล่มสลายไป ผลผลิตเราจะเก็บได้ทุกวัน กระจายไปแต่ละชนิด อันนี้ต้องยกความดีให้ผู้จัดการไร่ ที่ จัดลำดับการลงปลูกว่า ตัวไหนควรลงก่อนลงหลัง ”

ส่วนของระบบการตลาด เมื่อมีผลผลิตออกมา คุณวราภรณ์กล่าวว่า

“ ถ้าเป็นมะม่วงหิมพานต์ จะมีคนมารับถึงไร่จะซื้อแบบเมล็ดสด ในตอนนี้เราให้ไรต์ตั้งพี่ดูทำเรื่องการตลาด เพราะ ข้อกำหนดของญี่ปุ่นค่อนข้างเข้ม มีมาตรฐานมากและเราก็มีงานอย่างอื่นมากจึงไม่อยากเพิ่มภาระตรงจุดนี้ และอีกเรื่อง คือเราไม่มีแรงงานมากพอและไม่มี ความชำนาญพอที่จะกะเทาะเปลือก เคยลองให้ทำอยู่บางที่ก็บิ่น หัก ทำให้ได้ราคาไม่ดี มะม่วงหิมพานต์ที่ขายกันทั่วไปจะประมาณ 25 บาท/โล แต่เราได้ถึง 35 ซึ่งเราโชคดีที่เจอผู้รับซื้อที่เข้าใจ ในความเป็น Organic ส่วนสับปะรด ช่วงแรกก็มีคนมารับซื้อแต่เขายังไม่เห็นความสำคัญ ให้เรา ลูกละ 3-5 บาท ต่อมาเราต้องตัดมาขายเองในวิทยาลัย ขายลูกละ 10-15 บาท เมื่อตอนที่เราทำ ผักคนรับซื้อเขามีเงื่อนไขว่า คุณต้องเอาของมาส่งตอนตี 3 ในรูปของการแพ็คที่เรียบร้อย ซึ่งดูเป็นเรื่องที่โหดสำหรับเรา อย่างนั้นคือไม่มีเวลาพักผ่อน ในส่วนของรายได้สรุปแล้วเดือนๆมีประมาณ 5,000 -6,000 บาท ”

(คุณวราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์ ,2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณวราภรณ์ เจริญ รัชต์ภาคย์

1. พบศัตรูพืชในแปลงผัก
2. ต้องใช้แรงงานในการดูแลเป็นจำนวนมาก
3. แรงงานไม่มีความชำนาญในการกระเทาะเปลือกมะม่วงหิมพานต์
4. มาตรฐานของมกท.ไม่ครอบคลุมถึงประเทศญี่ปุ่น
5. คนกลางที่มาจับซื้อไม่เห็นความสำคัญในเรื่องเกษตรอินทรีย์เท่าที่ควร

วันเสาร์ที่ 16 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณขวัญยืน โตตาบ (ภาพที่ 11) 34 หมู่ 2
ต.บางสีทอง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ผลิตผักและผลไม้

ภาพที่ 11 คุณขวัญยืน โตตาบ

คุณขวัญยืน โตตาบ เป็นเจ้าของสวนผักและผลไม้ที่จ.นนทบุรี บนเนื้อที่ 30 ไร่ คุณขวัญยืน จบการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี สาขาสถิติ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจบปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ จากนั้นเข้ามาทำในสำนักงานคอมพิวเตอร์ในเรื่องระบบ Software และได้มาเป็นผู้ช่วยผู้บริหาร ด้วยความที่ต้องการจะเก็บสวนที่คุณพ่อสร้างไว้ คุณขวัญยืนจึงเข้ามาทำการเกษตร แต่ก็ยังไม่ได้เข้ามาทำอย่างเต็มที่ ซึ่งขณะนั้นก็ยังทำงานในที่ตั้งกล่าวอยู่ แต่ก็มีวางแผนชีวิตการทำงานไว้ โดยคุณขวัญยืนกล่าวว่า

“ ถ้าเมื่อต้องใช้ระยะเวลาในการทำเกษตรอินทรีย์แบบที่ได้ไปรับรองมานี้จะต้องใช้เวลาประมาณ 3-5 ปี คือเราต้องคิดเผื่อไว้แล้วว่า เราต้องวางแผนว่าเราจะเตรียมงานอย่างไร ถ้าเราออกมาตั้งแต่ตอนนั้นแล้วมาทำเกษตรเลยมันไม่ได้ คือ มันไม่พร้อมด้วยอะไรหลายๆ อย่าง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับตอนนี้เรื่องใบรับรองเป็นเรื่องที่จำเป็น ยิ่งไงเราก็ต้องขอให้ได้ เพื่อเป็นหลักประกัน แล้วอีกอย่างสภาพถนนเส้นนี้ในตอนนั้นมันยังไม่เจริญ แต่เรารู้แล้วว่าถนนจะเข้ามาอยู่ในช่วงกำลังก่อสร้าง ถ้าเราออกมาในช่วงนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ มันเป็นเวลาของการวางแผนว่าถ้าเราออกมางานต้องเดินแล้วก็มีงานให้ทำเลย ”

เมื่อออกมาทำอย่างเต็มตัว คุณขวัญยืนก็เริ่มเดินหน้าขอมาตรฐานฯ ให้ได้ จนมาได้รับรองมาตรฐานฯ จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ในปีพ.ศ. 2547 ในช่วงแรกจะใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นคนช่วยดูแล แต่พอการทำงานเริ่มเป็นระบบและธุรกิจดำเนินไปได้ดีก็มีการจ้างงานเข้ามาช่วย ปัจจุบันมีแรงงานอยู่ 4 คน ซึ่งผู้ผลิตกล่าวถึงเรื่องแรงงานว่า

“ มันเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก คือต้องเป็นคนดีและไว้ใจได้ บางครั้งคนงานเยอะๆ เราอยากได้ใหม่ ก็อยากได้นะ แต่ถ้าเราหาได้ไม่เต็มมันจะเหนื่อยมากกว่า ในสวนผลไม้ก็ไม่ต้องดูแลอะไรมาก ระบบน้ำเราก็วางสปริงเกอร์ไว้ทั่วดีแล้ว แต่ถ้าเป็นผักที่ปลูกพวกนั้นต้องใช้แรงงานมากคือแรงงานส่วนใหญ่ เราจะให้มาดูแลเรื่องผักซะมาก เพราะทั้งต้องใส่ปุ๋ย ฉีดน้ำหมัก รดน้ำ ดูว่าเป็นโรคหรือมีแมลงมาลงบ้างไหมมากหรือน้อย แรงงานที่เรามีโอกาสจะไม่ได้มีความชำนาญ ไม่มีประสบการณ์เป็นพวกแรงงานพม่าเคยทำอยู่ที่สะพานปลา เพื่อนที่เห็นว่าพี่ต้องการคนอยู่ก็เลยให้มาช่วยงานและเราเองก็ไม่ค่อยรู้เรื่องหรือได้เรื่องสักเท่าไร พอจะปลูกอะไรก็ต้องลองไปก่อน แล้วก็ไม่มีเวลา บางครั้งให้เขาทำแล้วเราก็ไม่ได้ติดตามผล ว่าทำแล้วเนี่ยได้ดีหรือเปล่า บางทีเราเพาะต้นนั้นต้นนี้แล้วให้เขาไปปลูกมันก็ขึ้นแต่มันน่าจะดีกว่านี้ ตอนนั้นเรากำลังทดลองเอาผักสวนครัวมาลงให้เยอะขึ้น โดยเราเลือกปลูกจากความเป็นไปได้ของการเจริญเติบโตและกิตลาคด้วย ”

โดยที่พืชที่ขายหลักๆ ก็จะเป็น กระถ่อน ลำไย มะไฟ มังคุด มะม่วง ส้มโอ มะพร้าว มะนาว ใบเตย และผักบางตัวอย่าง ถัวมัถยว แดงกวา มะเขือ เป็นต้น การปลูกพืชแต่ละชนิดจะไม่ปลูก ในปริมาณมาก ที่นี้จะเน้นความหลากหลายกระจายกันไป โดยผู้ผลิตให้เหตุผลว่า

“ พี่ใช้วิธีปลูกสลับ เมื่อแมลงเข้ามาจะทำลายพืชของเราแล้วไม่เห็นเป็นต้นเดียวกันมันก็ไม่ทำลาย คือแมลงจะชอบพืชเป็นชนิดๆ ไป อย่างเช่นเป็นแปลงพริก ใบที่เป็นโรคมันก็จะติดกันไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเราปลูกไกลกัน มันก็จะไม่ติดโรค ไม่ใช่ว่าเจอต้นอะไร โรคหรือแมลงมันกัดกินได้หมด แล้วสวนของเราส่วนมากเป็นผลไม้ก็ไม่ค่อยเป็นโรคอะไรหนักเท่ากับเรื่องของกระรอก หนู นก เยอะมากๆ ฉะนั้นกระถ่อนเราถึงต้องห่อ แต่ว่ากระรอกนี่ป้องกันยากมาก ”

ในระบบการผลิตที่นี้จะพบปัญหาในส่วนงานต่างๆ บ้าง ซึ่งผู้ผลิตกล่าวว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ที่นั่นฝนแล้งจะมีเป็นบางช่วง เรื่องอากาศ มีปัญหา เดี่ยวอากาศเย็น อากาศร้อน เป็นอะไรที่กระทบต่อพืช ต่อการให้ผลผลิต โดยสภาพสวนเมืองนนท์เป็นดินที่ดีจึงมีส่วนช่วยให้ผลไม่มีรสชาติที่ดี เพราะสภาพของดิน แร่ธาตุในดิน ในเรื่องการบำรุงรักษา อย่างที่เองพื้ก็ต้องดูว่าตัวเราหาได้ไหม ถ้าไม่ได้ เช่น ซีลี้อย แกลบ ก็ไม่ใช่ น้ำหมักทำได้ไหม ทำได้ เรามีผักของเราอยู่ กากน้ำตาลก็หาซื้อได้ แล้วต้นทุนก็ต่ำ และก็จะมีซีวีวที่ที่จะไปเอามาเองเพราะมันถูกกว่ากันเยอะ แล้วเราก็รู้จักกับชาวบ้านที่โน่นด้วย ที่ราชบุรี ”

เรื่องการตลาด ผู้ผลิตกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“อย่างใบเตยเราจะตัดขายได้ทุกวัน มีคนมาตัดเองเลย แคใบเตยอย่างเดียวเราก็ได้เกือบวันละพันแล้ว ผักเราก็มีเรื่อยแต่ที่ขายยังไม่หลากหลายพอ พอเราเริ่มทำจริงๆ มันไม่ใช่อย่างที่เราคิด เพราะว่าถ้าเราเอาแค่ผลผลิตในสวนไปขายเนี่ยมันไม่คุ้มกับค่าขนส่ง เราก็เริ่มมานึกใหม่ว่า ถ้าอย่างนั้นเราต้องมีอะไรที่มันหลากหลาย เพราะว่าตอนแรกที่เราจะส่งของขึ้นห้างเนี่ย เราเป็นผู้ขายรายใหม่ต้องโดดเด่นและมีคุณภาพ คือเราต้องการสร้างBrandเราให้เป็นที่ยอมรับ มั่นใจกับลูกค้า เราเลยต้องหาแหล่งที่สามารถช่วยเราในส่วนนี้ได้ พอดีเพื่อนแนะนำให้รู้จักกับริเวอร์แคว ซึ่งเค้าก็เป็นผู้ประกอบการ บรรจ จัดจำหน่ายพืชผักอินทรีย์อยู่ พี่ก็โทรเข้าไปติดต่อเรื่องที่จะเอาผลผลิตเค้าที่เหลือจากการส่งออกมาขายด้วย พอดีบ้านที่เป็นทางผ่านเขาพอดี เพราะถนนที่เขาก็สร้างเสร็จแล้ว ช่วงที่สามเขาจะเอาของมาส่งให้พี่ที่บ้านเป็นพวก หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดอ่อน พี่ก็ทำการแพ็คเอง ทั้งของที่รับมากับของที่มีอยู่ในสวน ขายไปพร้อมกันเลย สวนไม้ผลมันก็เป็นไปตามฤดูกาลจะขายได้ก็จะเป็นช่วงหน้าร้อนเพราะไม้ผลเราหลักๆเป็นพวกไม้ผลเมืองร้อน ที่เก็บขายได้เรื่อยๆก็จะเป็นมะละกอ ตอนแรกพี่ก็ขับรถเองไปส่งเองเลย ต่อมาก็มีรถกระบะไปส่งของตามที่ตั้งใจให้พี่แต่มันเหนียวกับการดูแลพวกคนขับรถ การบริหารงาน บางครั้งเรามีรถอยู่คันเดียวมันก็ไม่สะดวกหรือบางที่มีปัญหาของก็ส่งไม่ได้ ตัวคนขับรถเองพอทำไปก็เริ่มที่จะเกรงใจเลยคิดว่าจ้างบริษัทไปเลยดีกว่า แพงกว่ากันแต่คุ้ม สามารถคุมค่าใช้จ่ายได้ชัดเจนขึ้น เทียบหนึ่งจ่าย 1,300 บาท/เที่ยว เราส่งให้กับโกลเด้นเพลส วิลล่าประมาณ 8 แห่ง ลูกค้าจะเป็นชาวต่างชาติ ทางโซนยุโรปแล้วก็ญี่ปุ่น พวกคนระดับบนๆจากนั้นก็ส่งที่เดอะมอลล์ ดิเอ็มโพเรียม สยามพารากอน ประมาณเนี่ยแหละ แต่เราจะหยุดทุกวันเสาร์ เดือนๆเมื่อหักลบกลบหนี้ก็ได้อยู่ประมาณ 17,000-20,000บาท ”

เรื่องการตรวจรับรองมาตรฐานฯ ผู้ผลิตแสดงความคิดเห็นว่า “ที่พี่ฟังจากเพื่อนเล่ามานะว่าบางเรื่องมีความรู้สึกว่าการตรวจ ตรวจเพราะว่าจับผิดหรือว่าตรวจเพราะว่าจะจับให้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หาข้อบกพร่องให้ได้ว่ามีอะไร แต่สำหรับปีนี้ยังไม่เจอนะ เรื่องระบบหรือข้อกำหนดที่ว่ามันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก ก็เข้าใจง่าย เพียงแต่เราต้องขยัน เอาใจใส่กับมัน ”

(คุณขวัญยืน โตตาบ, 2549)

สรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณขวัญยืน โตตาบ

1. การปลูกผักต้องใช้แรงงานในการดูแลมากเป็นพิเศษ
2. แรงงานไม่มีความชำนาญและไม่มีคุณภาพ
3. พบแมลงศัตรูพืช เช่น นก หนู กระรอก
4. อากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย และฝนแล้ง
5. ผลผลิตมีไม่มากและไม่มีความหลากหลาย

วันพฤหัสบดีที่ 21 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณกฤษณา จิรจินดา 134/19 ต.ห้วยขมิ้น อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี ผลิตผักและไม้ผล

คุณกฤษณา จิรจินดา ทำการปลูกมะม่วง เงาะ ลำไย ชมพูและผัก บนเนื้อที่ 56 ไร่ ที่ จ.สุพรรณบุรี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบัญชี จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำงานด้านบัญชีให้โรงแรมแพนแปซิฟิก ที่กรุงเทพฯ ปัจจุบันยังทำงานอยู่ในสถานที่ดังกล่าวควบคู่ไปกับการผลิตผักและผลไม้อินทรีย์ โดยคุณกฤษณาได้กล่าวถึงสาเหตุที่เลือกทำเกษตรอินทรีย์ว่า “ พี่คิดว่าเวลาเกษียณจากการทำงานที่นี่ จะได้มีอะไรทำ ซึ่งก็ควรจะเป็นสิ่งที่ดีกับตัวเองด้วย เพราะถึงเวลานั้นเราก็คงแก่ตัวแล้ว เรื่องของสุขภาพก็เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเป็นเคมี ก็หมายความว่า เมื่อแก่ตัวไปเราก็ต้องอยู่กับเคมี ต้องไปฉีดเคมี มันไม่ใช่สิ่งที่เราอยากจะเป็น เราอยากจะทำกับธรรมชาติมากกว่า เพื่อให้ชีวิตเรายืนยาว กลับไปอยู่กับสิ่งที่ Fresh ”

ในส่วนการผลิตมีผู้จัดการไร่ดูแล และมีแรงงานชั่วคราวอีก 5 คน โดยผู้ผลิตให้เหตุผลว่า

“ เราเองก็ไม่มีเวลาและกำลังมากขนาดนั้น งานประจำพี่ก็ต้องทำ คนงานจึงสำคัญมากเพราะถ้าเราไม่มีคนงาน เราก็ต้องทำทั้งคิด การทำเกษตรอินทรีย์ 50% อยู่ที่ค่าแรงแล้วที่นี้ค่าแรงก็แพง เดือนๆตกประมาณ 20,000 บาท ส่วนพี่จะดูแลเรื่องการหาความรู้เพิ่มเติม เรื่องของการปลูก การวางแผนการปลูก ซึ่งเราจะเอาความรู้ที่เรามี มาประยุกต์กับภูมิปัญญาของชาวบ้าน อย่างเช่นเรื่องการเปลี่ยนทางน้ำ ทำให้เรามีน้ำใช้ตลอด ส่วนสามีพี่ก็จะดูแลเรื่องระบบไฟสปริงเกอร์ ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่แห่งนี้คุณกฤษณาซื้อมา โดยคุณกฤษณากล่าวว่า

“ ที่ที่นี้จะค่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้ว เพราะอยู่ติดเขาเวลาน้ำไหลมากก็จะมีตะกอน ซึ่งเป็นขุยไผ่จากบนป่าไหลลงมาด้วย ทำให้ดินที่นี้อุดมสมบูรณ์ แต่ก็มีปัญหา เรื่องการจัดระบบพื้นที่เพราะที่เราจะค่อนข้างลาด เมื่อนำมาทำการเกษตร พื้นที่จะค่อนข้างโล่งกว่าเดิมที่เป็นป่าทำให้ไม่มีพืชพันธุ์มากพอที่จะมาดูดซับน้ำเอาไว้เวลาน้ำมามันเหมือนกับเป็นทางน้ำไหลน้ำมาที่ก็ทำให้ผลผลิตเราละเน ละนาดไปหมด ส่วนในเรื่องปุ๋ย ทางเราจะทำการผลิตเอง แต่จะมีปัญหาอยู่ช่วงหนึ่งคือ ปุ๋ยคอกจะค่อนข้างหายาก ทำให้ช่วงนั้นผลผลิตเราออกน้อย อย่างเคยเก็บแตงกวาได้เกือบ 200 โล ก็เหลืออยู่ไม่ถึง 120 ดี ซึ่งพบว่าปุ๋ยมันสำคัญกับเกษตรอินทรีย์มากนะ ”

ส่วนมาตรฐานฯที่นี้ได้รับรองมาตรฐานฯ จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.) ตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 โดยผู้ผลิตได้กล่าวถึงมาตรฐานฯว่า

“ ตอนแรกเราเข้าใจว่าอินทรีย์ จะสนใจเพียงแค่การไม่ใช้สารเคมี แต่พอศึกษาไปก็รู้ว่า ค่าค่านึงถึงดิน ว่าในดินเราเป็นอย่างไร มีแมลงอะไรบ้าง ในดินมีวัฏจักรเป็นอย่างไร เรารักษาสภาพน้ำแค่ไหน ดูแลเรื่องระบบน้ำอย่างไร การทำเกษตรอินทรีย์สำหรับพี่คิดว่าไม่ยาก เพียงแต่ว่าซื้ออะไรก็ต้องจด ใช้อะไรก็ต้องจด ทำอะไรก็ต้องจด ซึ่งจริงๆแล้วการจดบันทึกทำให้เรารู้ว่าผลสะท้อนที่ตามมาว่าเป็นอย่างไร ที่เกิดอย่างนั้นเพราะอะไร ส่วนเรื่องค่าใช้จ่ายก็เหมาะสมดีนะ แต่มาปีนี้ขึ้นจากประมาณ 2,000 บาท กลายเป็น 9,000 บาทเลย ซึ่งเขาบอกว่า ค่าต้องไปร่วมกับมาตรฐานของหลายๆที่ แต่ปีนี้พี่บอกว่าไม่ไหวหรอก เขาเลยลดให้พี่ 50% แต่ปีหน้าพี่ก็ต้องจ่ายเขาตามนั้น ”

ในกระบวนการผลิตที่นี้ก็พบปัญหาต่างๆ โดยผู้ผลิตกล่าวว่า

“ เรื่องหญ้า ขนาดใช้เครื่องก็ยังไม่ทันเลย ส่วนภัยธรรมชาติและโรคแมลงก็มีอย่างเพลี้ยกระโดดเนี่ยมักเจอกับพวกผักใบ ทำให้ยอดไหม้ ผักไม่สวย ขายไม่ได้ราคา แมลงนี้เยอะมากลงไป 3-4 แปลงก็ไม่ขึ้นเลย ก็ต้องมาปรับที่กันใหม่ ถ้าฝนตกหนักผักก็แกร็น ถึงแม้คนซื้อจะมองว่าปลูกอย่างนี้ไม่น่าจะมีค่าใช้จ่ายอะไร ค่าปุ๋ย ค่ายาก็ไม่เสีย แต่ค่าคน มันแพง อย่างถ้าเราปลูกผักผลอย่างแตงกวา ถั่วฝักยาว แปลงหนึ่ง ถ้าปลูกทั่วๆไปอาจได้สักตัน แต่ถ้าเป็นอินทรีย์ได้ 400 โล ก็เก่งแล้ว การจัดการพื้นที่ปลูกก็ไม่ค่อยลงลึก เพราะผัก Organic ต้องหมุนเวียนแปลงตลอด เพื่อไม่ให้แมลงมันต่อวัฏจักรได้ แต่ผักแต่ละตัวก็มีอายุที่สั้นยาวต่างกัน อย่างคะน้าจบรอบแล้ว จะย้ายไปปลูกที่แตงกวา แต่แตงกวายังไม่ถึงอายุมันเลย เราก็ต้องรอไปก่อน ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อได้ผลผลิตออกมา จะมีคนเข้ามาซื้อในสวน ตรงจุดนี้ก็เป็นปัญหาเช่นเดียวกัน ซึ่งผู้ผลิตได้กล่าวว่า

“ ในเรื่องของพ่อค้าคนกลางก็เป็นปัญหาอยู่มาก เพราะสวนเราก็มีผลผลิตอยู่เท่านี้ เราจึงไม่เข้าไปทำตลาด พอเราพึ่งพ่อค้าคนกลางก็ถูกตัดราคา อย่างเราขายให้โล 15 บาท เขาไปขายในห้าง 200 กรัม 25 บาท เราก็รู้สึกว่ามันไม่ยุติธรรม แต่เราก็เข้าใจว่าเขาต้องรับความเสี่ยง ที่เองไม่มีเวลาเพราะต้องทำงานประจำ อีกอย่าง คือผักซีโลละ 38 บาททั้งปี เวลาโลละ 160 เราก็ได้เท่าเดิม แต่พอโลละ 10 บาท เขากลับบอกว่าผักไม่สวยไม่ซื้อแล้วกัน พอเป็นอย่างนี้เราก็ไม่ขาย เอาไปทำปุ๋ยดีกว่าเพราะเราเองก็ไม่ได้เดือดร้อน แต่ถ้าเป็นชาวสวนเค้าก็อยู่ไม่ได้ แต่ตอนนี้เราเลยเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายรุกบ้าง โทรไปติดต่อหาตลาดเลย ตอนนี้อยู่กับเลมอนฟาร์ม แต่เราใช้แบรนด์เค้า แล้วพื้ก็ส่งให้กับบริษัทแม็คโครลพบุรีเมี่ยมหู้ด แต่ในตอนนี้ น้ำมันแพงค่าขนส่งก็เป็นปัญหาเหมือนกัน เพราะว่าถ้าของออกมาน้อย เราส่งของก็ไม่คุ้ม เทียบหนึ่งก็พันกว่าบาท แต่ไม่ส่งก็ไม่ได้ ตกแล้วค่าขนส่งต่อกิโลประมาณ 3-5 บาท สรุปแล้วเดือนๆหนึ่งเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วก็อยู่ประมาณ เกือบแปดพัน เราก็อยู่ได้ เพราะเราก็มีรายได้หลักอยู่แล้ว ”

ในอนาคตคุณกฤษฎณาอยากจะขยายพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ออกไป แต่ขณะนี้ยังทำตามที่ตั้งใจไว้ไม่ได้ โดยผู้ผลิตให้เหตุผลว่า “ ตอนนี้มันไม่มีเงิน แต่ตอนนี้มีคนมาจ้างให้ปลูกมะละกอ ผลผลิตออกมาก็คิดให้เป็นโล แบ่งตามเกรด เมื่อมีผลผลิตออกมาเค้ารับซื้อทั้งหมด ”

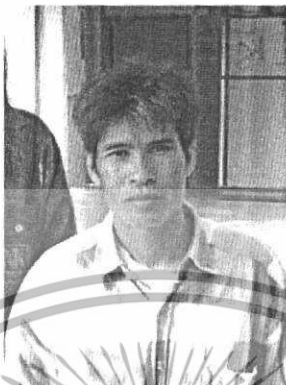
(คุณกฤษฎณา จิรจินดา, 2549)

สรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณกฤษฎณา จิรจินดา

1. ค่าใช้จ่ายสูง ในเรื่องการจ้างแรงงาน
2. การจัดการพื้นที่ปลูก ให้เป็นไปตามที่กำหนด
3. หาซื้อปุ๋ยคอกยาก
4. ค่าใช้จ่ายในการขอมตรฐานมีราคาสูง
5. มีแมลงศัตรูพืชและวัชพืชชุกชุม
6. ฝนตกหนักเกินไป ทำให้ผักแกร็น
7. ผลผลิตมีปริมาณน้อย
8. พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ ตัดราคา
9. เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงขึ้นไป เนื่องจากน้ำมันมีราคาแพงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันเสาร์ที่ 7 มกราคม 2550 สัมภาษณ์ คุณคำสิงห์ ช่างกลึง (ภาพที่ 12) ไร่หอมใจ และไร่คำสิงห์ 98/1 หมู่ 1 ต.องค์พระ อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี ผลิตผักและผลไม้

ภาพที่ 12 คุณคำสิงห์ ช่างกลึง

คุณคำสิงห์ ช่างกลึง จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันทำธุรกิจอยู่ที่ กรุงเทพฯ ร่วมกับการทำการเกษตรอินทรีย์ ในด้านธุรกิจคุณหอมใจ ภรรยาจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เริ่มแรกก็ยึดหลักเกษตรอินทรีย์ ทำมาได้ประมาณ 10 ปี โดยคุณคำสิงห์ให้เหตุผลว่า “คือ ทางครอบครัวของตนเองเป็นครอบครัวที่กินยาก และก็แพ้ยา แต่ก็ไม่ถึงขนาดที่จะกินของตลาดไม่ได้เลย เพียงแต่ไม่ชอบกลิ่นของมัน อีกอย่างตนเองก็เป็นคนที่ต่อต้านพวกสารเคมีมาตั้งแต่แรกแล้ว ” ในส่วนของมาตรฐานที่นี้ได้รับการรับรองมาตรฐานเมื่อปีพ.ศ. 2546 โดยคุณคำสิงห์ให้เหตุผลในการขอรับรองมาตรฐานว่า “เนื่องจากที่คิดการณ์ไกล ถ้าอีกหน่อยอยากค้าขายกับต่างประเทศ บ้างหรืออยากจะทำผลผลิตเข้าไปขายในเมือง ซึ่งมันก็น่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ” โดยที่นี้ทำการปลูกผักใบ เช่น กวางตุ้ง ผักบุ้ง ต้นหอม กระเทียม พริก ขมิพู่ ไม้และผักทองบนพื้นที่ 10 ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่อีกประมาณ 10 ไร่ที่ไม่ได้ขอมาตรฐาน ซึ่งผู้ผลิตให้เหตุผลในเรื่องนี้ว่า

“ เราแบ่งที่ออกเป็น 2 แปลง แต่เราก็ไม่ได้ขอเป็นอินทรีย์ทั้งหมด เนื่องจากราคามันแพงทางมกท.เค้าคิดเป็นไร่ ถ้าขอมากก็เสียเงินมากและอีกอย่างเราไม่ได้เป็นการค้าขนาดนั้นที่ขอมกท.ก็จะเป็นไร่หอมใจ ซึ่งที่ดินทั้ง 2 แปลง ก็ซื้อมาอีกที ที่เลือกพื้นที่แถบนี้เนื่องจากมันค่อนข้างสมบูรณ์เพราะติดกับป่าดินยังไม่ผ่านการใช้งานมานานนัก หมายถึงพวกสารเคมี แต่ก่อนชาวบ้าน แถวนี้อาจยังไม่ค่อยใช้สารเคมีกันมันยังไม่ค่อยเจริญเป็นป่าเป็นเขา สารเคมีเลยยังเข้ามาไม่ถึง ”

ในกระบวนการผลิตคุณคำสิงห์ ได้กล่าวว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ ที่ดินที่นี่ ก็พอใช้ได้ อย่างแรกเราจะทำการปรับพื้นที่ก่อนคือ ไถแล้วก็ใส่ซีไค่ แกลบลงไป ไร่หนึ่งก็ประมาณ 1 ตัน ที่นี่ก็เริ่มหว่านเมล็ดพวกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง พอมันเริ่มออกดอกก็ไถกลบ แล้วปลูกผัก จากนั้นก็จะใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพลงไป เราทำปุ๋ยเองทั้งหมด แต่ซื้อวัตถุดิบบางส่วนมาทำ เช่น ซีไค่ ซีวัว รำ กากน้ำตาล EM ก็หาซื้อจากชาวบ้านแถวนี้ ที่นี่เรามี ลูกจ้างประจำ 3 คน จ่ายให้เดือนละ 4,000 บาท/คน เป็นคนแถวนี้ ”

ส่วนเรื่องผลผลิตคุณคำสิงห์กล่าวว่า

“ ผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอนหรอก มันก็แล้วแต่ มันขึ้นอยู่กับความแล้งด้วย ถ้าแล้งมากผลผลิตก็น้อยหน่อย ผลผลิตที่ได้ก็ขายให้กับชาวบ้านแถวนี้ แล้วก็แบ่งไปให้ญาติพี่น้องบ้าง เอาไปแจกจ่ายบ้าง เพราะช่วงนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จเรื่องการปลูกเท่าไร ส่วนพริกนี่ก็จะใส่แพ็คนำไปขายที่กรุงเทพ แต่เรายังไม่มีตราเป็นของตัวเองเพราะถ้าขอก็แพงอีกต้องใช้เงินมากมกท.เค้าถือว่าเป็นการค้าทั้งหมด การขนส่งก็ขนไปเอง บางครั้งจะมีพ่อค้ามารับซื้อบ้าง แต่ไม่ค่อยแน่นอน ราคาที่เราขายก็ไม่ต่างกับเคมี มันก็เป็นปัญหาเหมือนกัน เนื่องจากชาวบ้านแถวนี้เขาไม่สนใจหรอกว่ามันเป็นอินทรีย์หรือไม่ ชาวบ้านหรือท้องตลาดทั่วไปดูเอาสวยไว้ก่อน บางทีเราจะไปโทษเกษตรกรก็ไม่ได้ ต้องโทษตัวผู้บริโภคนั่นแหละ คือ ถ้าเห็นของไม่สวยก็ไม่อยากมอง ไม่อยากซื้อ นี่ฝ่ายผลิตก็มองว่าผู้บริโภคต้องการแบบไหน ก็ผลิตออกมา อัดปุ๋ย อัดยาเข้าไป ”

เรื่องมาตรฐานฯ ก็เป็นปัญหาเช่นเดียวกันโดยคุณคำสิงห์ ได้กล่าวว่า “ไม่ว่าใครก็พูดอย่างนี้ มกท.เขาก็คิดเราอีก ซึ่งแพงมากด้วย ถ้าเราใช้แบรนด์ของเขาก็ต้องเสียอีก มันค่อนข้างเป็นธุรกิจ ถ้าเป็นไปได้อยากให้ทางราชการทำขึ้นเองจริงๆก็มีอยู่ Organic Thailand แต่มันส่งออกไม่ได้ อย่าง IFOAM ทางเยอรมันเขารับ ” ในอนาคตผู้ผลิตคิดว่า “อยากจะทำเพิ่มถ้าเป็นไปได้ คือขยายพื้นที่ออกไป แต่แถวนี้มันเป็นที่ สปก. ซื้อขายลำบาก ข้างบนเขาก็เป็นป่าสงวนแล้ว ”

(คุณคำสิงห์ ช่างกลึง ,2549)

สรุป ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณคำสิงห์ ช่างกลึง

1. ค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯค่อนข้างสูง
2. ปริมาณผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอน
3. ประสบปัญหาภัยแล้ง
4. ผู้บริโภคไม่สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์เท่าที่ควรทำให้ได้ราคาต่ำ ถ้าเปรียบเทียบกับสินค้า

ในกลุ่มเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ปัญหาของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สามารถแยกเป็นปัญหาใหญ่ๆ ได้ 3 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงปัญหาที่พบในผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

ปัญหา	ผู้ผลิตในกลุ่มพืชไร่				ผู้ผลิตในกลุ่มพืชสวน				จำนวนผู้ให้ข้อมูล
	พืชมี	สุ่ม	ปัญหา	ขวัญชัย	วราภรณ์	ขวัญยืน	กฤษณา	คำสิงห์	
ระบบการผลิต									
1. ประสบภัยธรรมชาติ	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	7 ท่าน
2. แรงงานไม่มีประสิทธิภาพและ เสียค่าจ้างงานสูง	✓	✓			✓	✓	✓		5 ท่าน
3. ผลผลิตมีปริมาณน้อย และไม่สม่ำเสมอ		✓		✓		✓	✓	✓	5 ท่าน
4. แมลงศัตรูพืช						✓	✓		4 ท่าน
5. พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกมากเกินไป	✓		✓				✓		2 ท่าน
6. พื้นที่ไม่เหมาะกับการปลูกพืช				✓					1 ท่าน*
7. การจัดพื้นที่ไม่ลงตัว							✓		1 ท่าน**
ระบบการตลาด									
1. ค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาสูงขึ้น	✓		✓				✓		3 ท่าน
2. ผู้บริโภคในประเทศไม่เข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์								✓	2 ท่าน
3. ผู้ผลิตมีข้อจำกัดด้านการตลาด	✓		✓						2 ท่าน*
4. การคมนาคมชนไม่สะดวก				✓					1 ท่าน*
5. ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศ ไม่แยกชัดเจน			✓						1 ท่าน*
6. พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ ตัดราคา					✓		✓		2 ท่าน**
ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์									
1. ค่าใช้จ่ายในการ ขอมาตรฐานฯ มีราคาแพง							✓	✓	3 ท่าน
2. มาตรฐานไม่ครอบคลุมในต่างประเทศเท่าที่ควร					✓				1 ท่าน**

หมายเหตุ * พบข้อมูลเฉพาะผู้ผลิตในกลุ่มพืชไร่

** พบข้อมูลเฉพาะผู้ผลิตกลุ่มพืชสวน

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ด้านระบบการผลิตผู้ผลิตประสบปัญหา เรื่องภัยธรรมชาติ เป็นอันดับหนึ่ง อันดับที่สอง คือ เรื่องแรงงานไม่มีประสิทธิภาพ/เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงานสูง และผลผลิตมีปริมาณน้อย/ไม่สม่ำเสมอ โดยปัญหาเรื่องแรงงานไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การที่ ลูกจ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้าง หรือแรงงานไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการ ปฏิบัติงานนั้นๆ เป็นต้น อันดับที่สาม คือ เรื่องแมลงศัตรูพืช อันดับที่สี่ คือ การพึ่งพาปัจจัยการ ผลิตจากภายนอก ได้แก่ ผู้ผลิตไม่สามารถผลิตปุ๋ยไว้ใช้เองได้ต้องหาซื้อปุ๋ยจากแหล่งอื่นภายนอก ส่วนปัญหาที่พบเฉพาะในกลุ่มพืชไร่ คือ พื้นที่ไม่เหมาะกับการปลูกพืช หมายถึง ที่ดินที่เลือกทำ การเพาะปลูกต้องอาศัยการปรับปรุงบำรุงมากเป็นพิเศษ ในกลุ่มพืชสวน พบเฉพาะปัญหาเรื่อง การจัดพื้นที่ไม่ลงตัว เนื่องจากผักแต่ละชนิดมีอายุการเก็บเกี่ยวไม่เท่ากัน แต่ต้องปลูกแบบ หมุนเวียนพื้นที่ ไม่ซ้ำที่เดิม เพื่อไม่ให้แมลงสามารถต้องจรรชีวิตได้

ด้านระบบการตลาด ปัญหาที่พบเป็นอันดับแรก คือ เรื่องค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมี ราคาสูงขึ้นส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น อันดับที่สอง คือ ผู้บริโภคในประเทศไม่เข้าใจเรื่อง เกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริงทำให้ได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร แต่ปัญหาที่แตกต่างกันที่พบเฉพาะในกลุ่ม ผู้ผลิตพืชไร่อันดับแรก คือ ผู้ผลิตมีข้อจำกัดด้านการตลาด เนื่องจากผลผลิตมีปริมาณไม่สม่ำเสมอ และไม่หลากหลายพอซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวเนื่องมาจากระบบการผลิต อันดับที่สอง คือ ตลาด เกษตรอินทรีย์ในประเทศไม่แยกออกจากสินค้าที่ใช้สารเคมีอย่างชัดเจน และการคมนาคมขนส่งไม่ สะดวก ส่วนปัญหาที่พบเฉพาะในกลุ่มพืชสวน คือ พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ ตัดราคา ไม่เห็น ความสำคัญของเกษตรอินทรีย์เท่าที่ควรเป็นเพียงปัญหาเดียว ในด้านปัญหาของระบบการตลาด พบว่ามีเพียงหนึ่งท่านที่ไม่พบปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากมีแหล่งจำหน่ายสินค้าเป็นของตนเอง เป็นการทำการเกษตรแบบครบวงจร คือ ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนกระทั่งจำหน่ายเอง อีกทั้งมีการ วางแผนการผลิตโดยอาศัยข้อมูลที่มีการจดบันทึก ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการทำมาตรฐานฯ ที่กำหนดว่าต้องมีการจดบันทึกทุกรายการที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตของตนเอง โดยอาศัยข้อมูลส่วน นี้ประเมินความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ทราบว่าสินค้าชนิดใดควรเพิ่มหรือลดปริมาณลง

ปัญหาด้านสุดท้าย คือ ปัญหาด้านระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งปัญหาที่พบ คือ เรื่องค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ มีราคาสูงเป็นเพียงปัญหาเดียวที่พบ โดยผู้ผลิตที่กล่าวถึง ปัญหาใน เรื่องนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ขอมาตรฐานฯ เพื่อเหตุผลบางประการ เช่น ต้องการพิสูจน์ ตนเองว่ามีความสามารถพอที่จะได้รับมาตรฐานฯ หรือไม่ ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการนำมาตรฐานฯ มาใช้ในการค้าอย่างจริงจัง ทำให้ไม่มีการอ้างถึงสิทธิอันชอบธรรมที่ผู้ขอมาตรฐานฯ พึ่งได้ นั่น คือการใช้ตราสัญลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สินค้า ในการบอกผู้บริโภคว่าสินค้านั้นๆ เป็นสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานฯ แล้ว ทำให้ราคาผลผลิตที่ควรได้ไม่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ผลิตที่ขอมาตรฐานฯ เพื่อประโยชน์ทางการค้า ถึงแม้จะไม่มีการใช้สิทธิดังกล่าว ค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรอินทรีย์ของผู้ผลิตที่ไม่ได้คำนึงถึงด้านการค้าเป็นสำคัญยังเป็นสัดส่วนที่สูงพอๆ กับผู้ผลิตที่ขอมาตรฐานฯ เพื่อการค้า ส่วนปัญหาที่ผู้ผลิตเฉพาะในกลุ่มพืชสวนพบ คือปัญหาเรื่องมาตรฐานของมกท. ไม่ครอบคลุมในต่างประเทศเท่าที่ควร ทำให้มีความยุ่งยากในการส่งออกสินค้าไปขายต่างประเทศ

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ที่ประสบปัญหาในด้านระบบการผลิตคือเรื่องภัยธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้ทั้งระบบเกษตรอินทรีย์และเกษตรเคมี อาจกล่าวได้ว่าปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริงของระบบเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฯ ส่วนเรื่องผลผลิตมีปริมาณน้อย/ไม่สม่ำเสมอ และแมลงศัตรูพืช จากปัญหาทั้งสองเรื่องนี้ ผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ประสบมากกว่าการทำการเกษตรแบบทั่วไป เนื่องจาก น้ำหมักชีวภาพ หรือปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักต่างๆ มีประสิทธิภาพไม่เทียบเท่ากับ ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หรือ ฮอริโมนชนิดต่างๆ ส่งผลให้ผู้ผลิตมีข้อจำกัดด้านการตลาดเพราะตลาดเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่ มักส่งขายตามห้างสรรพสินค้า โดยตลาดเหล่านี้ต้องการความหลากหลายของสินค้าและความสม่ำเสมอของปริมาณที่จะนำมาวางจำหน่ายซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาการผลิตข้าวบาร์เลย์กรณีศึกษา หมู่ 5 บ้านสร้อยพร้าว ตำบลพระธาตุ อำเภอสองเขียงกลาง จังหวัดน่าน 2543/2544 ของ สวริน ยารุช (2544) และรายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาในการทำการเกษตรพื้นที่ตำบลป่าโมง อำเภอสองแควอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ของอัฐริยาพร ด้จธรรม (2541) ส่วนปัญหาเรื่องผู้บริโภคในประเทศไม่เข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริงทำให้ได้ราคาต่ำ พ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ ตัดราคาไม่เห็นความสำคัญของเกษตรอินทรีย์ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้ต้นทุนกำลังใจของผู้ผลิตสูง ส่งผลให้การผลิตเกษตรอินทรีย์ไม่ขยายตัวเท่าที่ควร เนื่องจากเกษตรกรที่ทำการเกษตรทั่วไป เห็นว่า ไม่ว่าจะทำการผลิตระบบใดก็ได้ราคาไม่แตกต่างกันแล้วจะทำให้ลำบากทำไม ส่วนปัญหาเรื่องตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไม่แยกออกจากสินค้าที่ใช้สารเคมีอย่างชัดเจน มีการวางขายปะปนกัน ทำให้คุณค่าของสินค้าที่ผลิตด้วยระบบเกษตรอินทรีย์ลดทอนความน่าเชื่อถือและความสำคัญลง ทำให้ตลาดและฐานการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในประเทศไม่ขยายตัวเท่าที่ควร สอดคล้องกับรายงานการวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ ของอิสระ อินทรสูต (2548) ในส่วนของมาตรฐานฯ ผู้ผลิตสามารถปฏิบัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามข้อกำหนดที่ทางสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.)ได้โดยไม่ลำบากหรือยุ่งยากแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตส่วนทั้งหมดยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่ยังไม่คิดที่จะขอมาตรฐานฯ รวมถึงพื้นที่ก็ไม่มีความเสี่ยงในเรื่องการใช้สารเคมี เนื่องจากเว้นระยะการทำเกษตรเคมีมานาน แต่เรื่องมาตรฐานฯ ก็เป็นปัญหาสำหรับผู้ผลิตบางท่านในเรื่องค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ มีราคาสูง จากการศึกษา พบว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะผู้ผลิตบางรายไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการนำมาตรฐานฯ มาใช้ในด้านการค้า อย่างจริงจัง อีกทั้งการขอมาตรฐานฯ ยังคิดอัตราตามจำนวนเนื้อที่อีกด้วย หากขอมาตรฐานฯ บนเนื้อที่มาก ก็เสียค่าใช้จ่ายมากตามไปด้วย และเมื่อมีผู้ตรวจมาตรฐานฯ ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในเรื่องค่าเดินทาง ที่พัก ให้แก่ผู้ตรวจอีกด้วย แต่หากผู้ผลิตเข้าใจในกาบริหารงานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร อย่างเช่น ผู้ผลิตรายหนึ่งที่เป็นผู้ตรวจของสำนักงานดังกล่าว ปัญหาในเรื่องนี้อาจลดลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

จากการศึกษาปัญหาของผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ (มกท.) สามารถสรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ได้ 3 ด้าน ดังนี้ ปัญหาด้านระบบการผลิต ปัญหาด้านระบบการตลาด และปัญหาด้านระบบมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ จากการจัดเรียงลำดับดังนี้ ปัญหาด้านระบบการผลิต ได้แก่ เรื่องภัยธรรมชาติ เป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือ เรื่องแรงงานไม่มีประสิทธิภาพ/เสียค่าจ้างสูง และผลผลิตมีปริมาณน้อย/ไม่สม่ำเสมอ อันดับสามคือ เรื่องแมลงศัตรูพืช และอันดับสุดท้ายคือ เรื่องการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกมากเกินไป ในด้านปัญหาจากระบบการตลาด ได้แก่ ค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาสูงขึ้น เป็นอันดับแรก อันดับที่สองคือ ผู้บริโภคในประเทศไม่เข้าใจเกษตรกรอินทรีย์อย่างแท้จริง ส่วนปัญหาด้านระบบมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ พบว่า ค่าใช้จ่ายในการขอรับมาตรฐานฯ มีราคาสูง ซึ่งเป็นปัญหาเดียวที่ผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ต่างลงความเห็นว่าเป็นปัญหาที่ประสบมากที่สุดในเรื่องมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์

เมื่อสรุปปัญหาของผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ทั้งสามประเด็น พบว่า เรื่องภัยธรรมชาติ ค่าขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานฯ มีราคาสูง เป็นปัญหาที่ควรให้ความสำคัญและให้การตระหนักในการแก้ไข ปรับปรุง เป็นอันดับแรกๆ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องปัญหาของผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ (มกท.) ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นแนวทางที่ดี เพราะในการวิจัยทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ ที่ได้รับมาตรฐานฯ อย่างแท้จริง เมื่อทราบเช่นนี้แล้วก็จะได้แก้ไขได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะให้นักศึกษารุ่นต่อไปที่กำลังศึกษาอยู่ โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนด้านการเกษตรเท่านั้นแต่ในส่วนอื่นๆไม่ว่าจะเป็น สังคม วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และเทคโนโลยี ที่เห็นความสำคัญของเกษตรกรอินทรีย์ได้ทำการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ทำการวิจัยด้านผลที่ได้รับจากการทำเกษตรอินทรีย์ ทำการวิจัยปรับปรุงสูตรปุ๋ยอินทรีย์หรือฮอร์โมน ที่มีคุณสมบัติช่วยให้ผลผลิตมีคุณภาพและต้านทานแมลงมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ผลิตประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น มีรายได้พอที่จะขอมาตรฐานฯ ได้อย่างไม่ลำบากใจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อีกทั้งเกษตรกรรายอื่นๆ จะได้หันมาทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลเชื่อมโยงให้สินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาถูกลงและเข้าสู่ราคาคุณภาพในที่สุด ซึ่งจะทำให้ฐานการบริโภคขยายตัวเพิ่มขึ้น อีกทั้งควรส่งเสริมให้ทำวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าทางอาหาร/ปริมาณวิตามินของผลผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยเปรียบเทียบกับผลผลิตที่ใช้สารเคมี อันจะทำให้ผู้บริโภคเห็นความสำคัญและสนใจเลือกสินค้าเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา เกษตรกร ผู้บริโภคและประเทศชาติต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ มะโนรัมย์. 2546. รายงานการวิจัย บทสังเคราะห์อีสานศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.
- จิระ อสุรินทร์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจทำการเกษตรแบบผสมผสาน ของเกษตรกรในเขตอาศัยน้ำฝน,วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ. 2546. โครงการวิจัยเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย. 2545. เกษตรอินทรีย์คืออะไร. กรุงเทพฯ:ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย. (เอกสารอัดสำเนา)
- ทวีวัฒน์ ปุณทริกวัดน์. 2542. สุวิภคตโลก:โครงสร้างระบบทุนนิยมข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: โครงการวิถึทรรศน์.
- นันทิยา หุตานูวัฒน์และณรงค์ หุตานูวัฒน์. 2547. เกษตรกรรมยั่งยืน:กระบวนการและตัวชี้วัด. กรุงเทพฯ:มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย).
- นิรุบล อังอรุณยะวี. 2543. เศรษฐกิจของชุมชนบ้านไผ่ ระหว่างปีพ.ศ.2476 – 2506. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม.
- ประทีป พรหมสิทธิ์. 2545. การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.
- ประทุมรัตน์ อติชาติ. 2543. การขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นระหว่างปี พ.ศ.2505-2518. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม.
- ไพรวลัย บุษราคม. 2544. ระดับสารเคมีตกค้างในพืชผักจากการปลูกในระบบเกษตรอินทรีย์. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.
- วงศ์ ไตรพิทักษ์. 2544. ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. 2546. ความรู้เบื้องต้นเกษตรอินทรีย์. กรุงเทพฯ:ที่ ซี จี พรินต์ติ้ง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล. 2546. **สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทย เกษตรอินทรีย์โลก**. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสายใยแผ่นดิน.
- สวริน ยาวุธ. 2544. **การศึกษาปัญหาการผลิตข้าวบาร์เลย์ กรณีศึกษา หมู่ 5 ตำบลพระธาตุ อำเภอสองเชิงยงกลาง จังหวัดน่าน 2543/2544**. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ.
- สุทธิจิต เิงทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2547. **รายงานการวิจัยเศรษฐกิจการผลิต และการตลาดปลอดภัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุดใจ จงวรกิจวัฒนา. มปป. **การตลาดพืชผักอินทรีย์**. ชาวเศรษฐกิจเกษตร. (อัดสำเนา)
- สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.). 2543. **ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ**. นนทบุรี:สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.
- _____. 2546. **มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2003**. นนทบุรี:สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.
- _____. 2548. **มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2005**. นนทบุรี:สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.
- _____. 2549. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.actorganic.com>. [20 สิงหาคม 2549]
- อัฐธิยาพร สัจธรรม. 2541. **การศึกษาปัญหาในการทำการเกษตรพื้นที่ตำบลป่าโมง อำเภอสองแควอุดม จังหวัดอุบลราชธานี**. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ.
- อิสระ อินทรสุด. 2548. **แนวทางพัฒนาตลาดเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ**. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันอังคารที่ 12 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณพิสมัย รัตนพลที่ 49 หมู่ 1 ตำบลโคก
ปรอง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลิตภัณฑ์หอมมะลิ และพืชไร่ ได้แก่ ถั่ว พริก งา

คำถาม : ขอตราบประวัติส่วนตัวคุณพิสมัย

คำตอบ : ตอนนี้พี่อายุ 39 ปี จบปริญญาตรี สาขาพืชสวน จากม.เชียงใหม่

คำถาม : ก่อนที่จะมาทำตรงนี้ เคยทำงานอะไรมาก่อนบ้าง

คำตอบ : พี่เคยทำงานกับมูลนิธิวิทยุข้าวซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายของ FAO โดยพี่อยู่ฝ่าย
ส่งเสริมเรื่อง การลดละเลิก การใช้สารเคมี ในจังหวัดนครสวรรค์ และที่สุพรรณบุรี ซึ่งจะทำงาน
ร่วมกับหน่วยงานของรัฐจะเป็นในส่วนของเกษตรตำบล

คำถาม : ทำไมถึงออกมาทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : จากที่พี่ทำงานอยู่ตรงนั้น พี่ก็สงสัยว่ามันอยากตรงไหน ทำไมถึงขยายพื้นที่การ
ทำเกษตรอินทรีย์ออกไปไม่ได้สักที พี่ทำงานตรงนั้นมา 5 ปี พอมาทำก็พอจะเข้าใจว่า เกษตรกร
เองถ้าจะให้เขาทำเขาก็ทำได้ แต่ขาดแรงกระตุ้นอย่างจริงจังจากภาครัฐ บุคลากรของรัฐไม่มีส่วน
สัมพันธ์กับเกษตรกรเลย นโยบายรัฐเหมือนจะสนับสนุนการใช้สารเคมี ถ้ามองในแง่ดี เขาก็
ต้องการให้เกษตรกรได้ผลผลิตมากๆ แต่ถ้าถามในระยะยาวแล้วจะเป็นอย่างไร เขาบอกแค่ด้านดี
อย่างเดียวไม่บอกถึงผลเสียเลย ตอนแรกพี่ก็เริ่มจากเล็กๆก่อน พี่คิดว่าเราเป็นเด็กเราไปเรียนรู้จาก
ข้างนอกมา ยังไม่มีประสบการณ์ตรงเอง คือเรายังไม่เคยลงมือทำอย่างจริงจัง ก็เลยเริ่มจาก 5 ไร่
ก่อน แล้วก็ขยายมาเรื่อยๆ ไม่มีอะไรที่เราจะรู้ไปซะทุกเรื่อง พี่จึงเริ่มจากเล็กๆก่อน พี่กลับบ้าน
มาเมื่อปี 42 มาชอมกท. เมื่อปี 44

คำถาม : ทำไมถึงต้องขอมาตรฐานจากมกท. ทำอินทรีย์แบบไม่ต้องขอไม่ได้หรือ

คำตอบ : พี่ขอย้อนไปสักนิดก่อนนะ คือแต่ก่อนพี่ขายข้าวสารที่ยังไม่มีมาตรฐานแต่ราคา
มันไม่ OK ตอนหลังพี่ก็เลยขายแบบข้าวเปลือกแทน แต่ถ้าต้องการราคาดีก็ต้องขอมาตรฐานนะ
ถ้าเป็นเคมีขายได้ประมาณ 7,000 บาท/ตัน แต่ถ้าเป็นอินทรีย์จะได้ประมาณ 10,000 บาท/ตัน คน
ทำเกษตรอินทรีย์จะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน คือว่าคนทำๆแล้วจะขายที่ไหน พอจะไปขายก็มีคำถามว่า
ถ้าพูดเฉยๆของเราเป็นอินทรีย์ แล้วใครจะเชื่อเพราะเขาไม่ได้มาเห็นว่าเราทำจริงๆ เราก็ต้องมี
มาตรฐานมารันตี แล้วจะได้ใช้ตัวนี้เป็นตัวช่วยให้ผู้บริโภคมั่นใจมากยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีตรงนี้ถามว่า
ข้าวพี่จะขายได้ราคาขนาดนี้ไหมและในอนาคตพี่คิดว่าจะทำเครือข่ายอินทรีย์ในบริเวณนี้ออกไป
ด้วย พี่จึงอยากจะเข้าไปทำความเข้าใจระบบอินทรีย์ด้วย เพื่อที่จะเอาข้อมูลตรงนั้นมาเผยแพร่ได้
อย่างถูกต้อง

คำถาม : คิดว่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ใช้อยู่ในตอนนี้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากหรือ
เข้าใจยากมากไหม และค่าตรวจที่ต้องจ่ายไปคิดว่าเหมาะสมแล้วหรือไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำตอบ : ต้องบอกก่อนนะว่าพี่เป็นผู้ตรวจด้วย ถ้าถามว่ามาตรฐานเป็นเรื่องที่ยุ่งยากไหม มันขึ้นกับวิธีคิดของคน ถ้าไม่เข้าใจก็เหมือนจะยาก การที่จะบังคับใจตัวเอง ไม่ให้ใส่ปุ๋ย พ่นยา แต่ถ้ามองถึงผลระยะยาวแล้ว พี่ว่าอินทรีย์ชีวรักรว่าเยอะ ถ้าง่ายตอนแรกมันอาจจะยากตอนหลัง และพี่เองเป็นคนชอบอ่านหนังสือ ถ้าเราไม่ศึกษามันอย่างจริงจัง หรือไม่มีความตั้งใจจริงแล้ว มันแต่คิดไม่ลงมือทำซักทีมันก็ดูจะเป็นเรื่องที่ยาก...ยาก...ยากนะ แต่สำหรับพี่ที่ค่อนข้างมีประสบการณ์ทางด้านนี้ ทั้งตอนที่ทำงานส่งเสริมและก็เป็นผู้ตรวจ พี่ก็มักจะบอกกับคนอื่นเสมอว่า ถ้าพี่ทำได้ก็คงไม่มีใครทำไม่ได้หรอก ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่าย อย่างที่พี่บอกว่าพี่ทำงานกับมกท. ด้วยพี่ก็พอจะเข้าใจว่าเขาไม่ได้ ตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อแสวงหากำไรจากตรงนี้ เขาทำด้วยความตั้งใจจริงที่จะช่วยให้สินค้าอินทรีย์เป็นที่ยอมรับ พี่ก็เลยคิดว่าค่าใช้จ่ายก็เหมาะสมดีแล้ว พี่ก็ยินดีจะจ่าย

คำถาม : อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : พี่ว่ามันมี 3 สิ่งที่สำคัญนะ ก็คือ วิธีคิด ความรู้ และการจัดการ ซึ่งพี่คิดว่ามันสำคัญกว่าเงินนะ การที่เราจะทำอินทรีย์เราก็ไม่ต้องคิดอะไรมากแค่อคิดถึงตัวเราเองเท่านั้นแหละ ถามว่าถ้าเรายังไม่อยากจะกินของตัวเองแล้วเราจะเอาไปขายคนอื่นทำไม พี่ว่าการทำเกษตรอินทรีย์เรื่องสำคัญคือจิตใจหรือแนวความคิด ต้องรู้จักรักตัวเองหมาย ถึงห่วงใยในสุขภาพว่าสิ่งที่เรากิน เราสัมผัสกับมันทุกวันนั้นมีผลกระทบต่ออะไรกับตัวเราบ้าง พวกสารเคมีมันสะสมในระยะยาววันนี้เรายังไม่เห็นผล แต่เวลาแก่เต๋่าไปแล้วมันจะลำบาก รักสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว รวมถึงรักในการทำอาชีพการเกษตร และเราก็ต้องเดินทางสายกลางแบบพออยู่พอกินไม่เน้นเรื่องเงิน ถ้าเราเอาเงินเป็นตัวตั้ง เราก็จะไม่มีอิสระ เวลาที่เราต้องการพักผ่อน เป็นส่วนตัวก็จะหาไม่ได้ เหนือเราอยู่ได้ ถ้าเทียบกับชาวบ้านแถวนี้ พี่ว่าพี่ก็ดีกว่าเยอะนะ อย่างแถวนี้เขามีรายได้ปีนึง ไม่ถึงแสน แต่พี่ได้อย่างน้อยแสนห้าต่อปี ถ้าเทียบเป็นผลผลิตก็ได้พอๆกันนี้แหละ ถ้าบำรุงดินดีๆ เอาใจใส่ และถ้าเราไม่เข้าใจเรื่องการจัดการเมื่อไหร่ อย่างเช่นเรื่องหอยเชอร์รี่ ซึ่งก่อนจะเป็นนักจัดการได้ เราก็ต้องมีความรู้องค์รวม เราต้องเข้าใจหอย เชอร์รี่ก่อนว่ามันมีวงจรชีวิตอย่างไร เข้าใจสิ่งแวดล้อมของเขา เหนือเราก็อยู่ได้

คำถาม : การที่จะทำได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องต้องอาศัยอะไรบ้าง

คำตอบ : พี่มองว่าถ้าคนเรามีความตั้งใจจะทำอย่างจริงจัง ใส่ใจกับสิ่งที่เราทำอยู่และรู้จักแบ่งปันสิ่งดีๆ ให้กับสิ่งที่อยู่รอบๆตัว เราก็สามารถได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่องได้ มีความซื่อสัตย์ คือรู้จักรักษากฎระเบียบที่เขากำหนดไว้อย่างเคร่งครัด มีวินัยในตนเอง เพราะเราเป็นผู้ตรวจด้วย ถ้าจะหาช่องทางที่ไม่ถูกต้องก็ค่อนข้างง่าย การจะตกตาก็น่าจะทำได้ ซึ่งพี่ก็ยินดีด้วยซ้ำที่เขาเข้มงวดกับเรา เพราะถ้าเราทำจริงอย่างไรแล้วก็ต้องผ่าน อย่างตอนแรกพี่ก็ไม่ได้มองเรื่องมาตรฐานอะไรหรอก ในเรื่องมาตรฐานมันเป็นเรื่องของกลไกตลาดซะมากกว่าที่ทำให้ไปสมัครเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งจนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การที่เราจะขายของให้กับตลาด เขาก็ต้องการตัวที่มากกว่ามันตีว่าเป็นอินทรีย์แท้ๆนะ อีกทั้งมันส่งผลถึงเรื่องราคาผลผลิตที่เราจะได้รับด้วย ตลาดนี้ก็เป็นตัวสำคัญของผู้ผลิตนะ คือต้องมีตลาดมารองรับ ถ้าผลิตแล้วหาที่ขายไม่ได้เรื่องมาตรฐานก็คงลำบาก อีกเรื่องหนึ่งคือการจัดการ ที่ต้องมีการวางแผนอย่างดีเพราะที่เป็นผู้ตรวจด้วยต้องเดินไปในนามนี้ เนื้อที่ที่ปลูกก็เยอะ 30 กว่าไร่ ต้องคิดว่าเวลาไหนจะทำอะไร เราเองก็ไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องมีการจ้างแรงงานซึ่งก็ต้องวางแผนจัดการว่าจะให้เขาทำอะไรบ้าง เพื่อให้คุ้มกับค่าแรงที่เราต้องเสียไป พี่ไม่ได้ปลูกข้าวอย่างเดียวหลังเก็บเกี่ยวเราก็ปลูกถั่ว ปลูกยางอีก เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้กับดินด้วย สุดท้ายคือความชื้นและอดทนเพราะเกษตรกรอินทรีย์ต้องใช้การดูแลมากกว่าเคมี บางช่วงอาจจะเหนื่อยหน่อย แต่พอมันลงตัวแล้วก็จะสบายขึ้น ผลตอบแทนที่ได้ก็หายเหนื่อย

คำถาม : ช่วยเล่ากระบวนการผลิตคร่าวๆให้ฟังได้ไหม

คำตอบ : พี่ทำนาอยู่ 3 แบบ ก็คือ หว่านน้ำตม หว่านแห้งและกินาคำ นาของพี่เป็นนาปี พี่จะจ้างคนมาทำทุกอย่าง ยกเว้นการหว่านข้าว เพราะถ้าจ้างคนที่ไม่มีความรู้มาทำ เขาก็จะหว่านหนา หว่านบาง บ้าง ทำให้ต้นทุนเราเพิ่ม อย่างที่บอกพี่เองก็เป็นผู้ตรวจ ฉะนั้นก็จะมีวางแผนการทำงานไว้ว่า ช่วงไหนทำอะไร แต่พี่ก็จะไม่ทิ้งแปลงไปเกิน 10 วันหรอก เพราะระหว่างรอพี่ก็ต้องกินต้องใช้ ก็เลยต้องเข้าไปเป็นผู้ตรวจด้วย การจัดการของพี่ก็พยายามลดต้นทุน พี่จะใช้แค่นุ้ยพืชสดที่มีอยู่ในแปลงมาช่วยในการบำรุงดินเท่านั้น ถ้ามองว่าทำไมไม่ใช้นุ้ยน้ำด้วย พี่เองมีแรงงานอยู่คนเดียว ถ้าพี่ทำตรงนั้น พี่ก็ต้องจ้างคนมาทำอีก ซึ่งมันก็เป็นภาระสิ้นเปลืองสำหรับพี่ แต่ถ้ามองว่านุ้ยน้ำมันดีไหมมันดีแน่นอน พอได้เวลาเก็บเกี่ยวเราก็จ้างรถมา จ่ายเป็นไร่ละ 500 บาท พอทำเสร็จพี่ก็จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ต่อ เพราะถ้าซื้อก็ตกกิโล 20-22 บาท อีกส่วนก็ส่งขายแต่ก็แล้วแต่ที่เราจะ ตกลงกับเขาอย่างไร พี่จะเปลี่ยนที่ขายไปเรื่อยๆ อย่างปีที่แล้ว พี่ก็ไปขายให้กับกลุ่มมากเรือ ที่ยโสธร แต่ก่อนขายให้กับที่สุรินทร์ เพราะแหล่งรวมข้าวอยู่ทางโน้น ซึ่งเราก็ต้องดูอีกในเรื่องค่ารถ เพราะเราต้องไปส่งให้เขาเอง อย่างปีที่แล้วค่ารถ 10,000 บาท แต่เขาช่วย 3,000 บาท เราก็จ่ายแค่ 7,000 บาท ที่จริงแล้วทางเราก็ใกล้กับกรุงเทพฯ มากกว่าแต่เราไม่ถนัดเรื่องการตลาดก็เลยต้องทำแบบนี้ ในปีนี้คิดว่าจะขายให้กับกลุ่มที่โคราช ถ้าได้ก็ดี เพราะค่ารถก็ถูกลง

คำถาม : ที่นี้ปลูกอะไรบ้าง

คำตอบ : เราปลูกข้าวหอมมะลิ 105 งา ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถังเหลือง ซึ่งตัวหลังๆพวกนี้ยะมันเป็นรายได้เสริมให้กับเราด้วย แล้วพืชตระกูลถั่วก็ช่วยบำรุงดินได้ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : การทำเกษตรอินทรีย์ของที่นี่มีปัญหาเรื่องอะไรบ้างไหม

คำตอบ : ที่นี่ค่อนข้างพร้อม น้ำพร้อม ที่ดินพร้อม แถมยังติดถนนอีก แต่ก็จะมีปัญหาอยู่บ้าง เรื่องของหอยเชอร์รี่แล้วก็มีวัชพืช ผลผลิตเราก็ลดลงไปบ้าง ที่นี้จะมีฝนผ่านประจำไม่ค่อยแห้ง เหมือนกับแถบภาคอีสาน ซึ่งถ้าฝนฟ้าเป็นใจเราก็ได้อยู่ที่ประมาณ 700 กก./ไร่ แต่ปีนี้น้ำท่วม 5 รอบแถมหอยเชอร์รี่ลงเลยได้อยู่ประมาณ 500 กก./ไร่ โดยเฉลี่ยที่จะได้อยู่ที่ 650 กก./ไร่ ต่อ สรุปลงแล้วต้นทุนอยู่ที่ 1,500 - 2,000 บาท/ไร่ ที่ผลผลิตเฉลี่ย 650 กิโลกรัมต่อไร่ โดยขายได้กิโลกรัมละ 10 บาท เมื่อหักต้นทุนที่เป็นเงินสดจะได้กำไรอยู่ที่ไร่ละประมาณ 4,500 บาท/ไร่ ซึ่งเป็นผลตอบแทนเฉพาะส่วนของข้าวเพียงอย่างเดียว หากรวมกับงาและพริกที่ก็ว่าเพียงพอแล้วนะ ที่ดินเราติดคลองต้นน้ำกับภูเขา จะเรียกว่าเป็นกุศลเก่าก็ได้เนาะ คือเราไม่หนักใจที่จะต้องมาเริ่มทำ เราเกิดในแหล่งดีเรามีปัจจัยค่อนข้างพร้อม แต่ตอนแรกเราก็มีปัญหาอยู่บ้าง คือในการปรับที่เราก็จ้างคนมาทำ เราก็บอกว่าที่ตอนให้กดดินลงนะ เขาก็ทำให้เรานิดหน่อย เพราะคนที่เขามารับจ้างเขาก็แค่ทำให้มันเสร็จๆไป ไม่ให้เหนื่อยไม่ให้เปลืองน้ำมันเขาเยอะ

คำถาม : ในอนาคตที่คิดจะทำอะไรเพิ่มเติมอีกไหม

คำตอบ : ในส่วนตัวแล้วอยากจะปรับถ่วงน้ำให้เพิ่มเป็น 14-15 ไร่ เพราะราคาก็น่าพอใจอยู่ดูแลก็ไม่ยุ่งยากอะไรมากนัก แล้วก็คิดที่อยากจะเอาผักมาลงด้วย พี่ก็เคยลองปลูกเล่นๆดูนะ เออมันก็ไปได้ แต่ตอนนั้นพี่ก็เหนื่อยพอๆ จริงๆแล้วถ้าพูดถึงผัก คือผลผลิตต่อไร่ได้เยอะกว่าการทำนานะ แต่โดยการจัดการเราต้องดูแลตลอด มันเป็นงานละเอียด ซึ่งพี่ก็ไม่มีเวลามากขนาดนั้น พี่เองก็เป็นผู้ตรวจก็ต้องเดินทางไปไหนมาเนี่ยตลอดเวลา แต่จริงๆก็อยากทำนะ แต่ต้องศึกษาหาข้อมูลให้มากกว่านี้แล้วก็ต้องลงไปเรื่อยๆก่อน

วันพุธที่ 13 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณสุนันท์ ชมดี บริษัท เขาค้อทะเลภู จำกัด 137 หมู่ 5 ตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลิตผัก ผลไม้ ข้าว พืชไร่ และสมุนไพร

คำถาม : ขอทราบประวัติส่วนตัวคุณสุนันท์

คำตอบ : เดิมพี่เป็นคน จ.ปราจีนบุรี มีพี่น้องด้วยกัน 9 คน พี่เป็นคนี่ 4 พี่เรียนจบชั้นมัธยมต้น ตอนนี้อยู่ 50 ปีแล้ว ในส่วนของเขาค้อทะเลภูจะมีคนร่วมดูแลอีกคนหนึ่งนั่นก็คือคุณสุนันท์ ชมดี เป็นพี่ชายของตัวเอง พี่สนธิ์จบนิติศาสตร์ จากจุฬาฯ เป็นอาจารย์พิเศษที่ม.ศิลปากร เป็นอาจารย์บรรยายพิเศษอีกหลายมหาวิทยาลัย พี่สนธิ์จะคล่องด้านการตลาด ส่วนพี่จะลุยทางการผลิตและดูแล รีเสิร์ชการตลาดก็พอๆกันไปได้บ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : เดิมทีนี้ทำอะไรมาก่อน

คำตอบ : เมื่อก่อนทำเกี่ยวกับที่ดินจัดสรร แล้วก็ขายผลิตภัณฑ์ทางการก่อสร้างมากกว่า ก็คือ เป็นพวกเหล็กขึ้นรูป พวกเกี่ยวกับโครงผนัง ซึ่งในส่วนนี้เราจะทำที่กรุงเทพฯ จริงๆแล้วสมัยเด็กๆก็อยู่ต่างจังหวัด ชอบชีวิตที่ต่างจังหวัดมากกว่า เข้ากรุงเทพฯก็เพื่อทำธุรกิจ แล้วก็หาความรู้หาเงินหาทอง พอปั่นปลายชีวิตก็อยากกลับสู่ธรรมชาติมากกว่า อยากมีชีวิตที่สงบ ได้ออกกำลังกาย ได้ทำอะไรที่เป็นธรรมชาติ อยู่ในเมืองก็อย่างว่ามันไม่ได้สัมผัสกับธรรมชาติจริงๆ

คำถาม : แล้วทำไมถึงหันเหมาทำเขาค้อทะเลภูได้

คำตอบ : เริ่มต้นจากรู้จักคนเพชรบูรณ์แล้วอยากจะมาเที่ยวเขาค้อ เลยให้เขาพามาเที่ยว พอได้มาเที่ยวแล้วก็ติดใจ ชอบภูมิประเทศและอากาศที่นี่ ก็เลยคิดว่าเราน่าจะหาที่จับจองเอาไว้ เป็นที่อยู่ในช่วงที่ไม่อยากทำงานในกรุงเทพฯแล้ว ก็เลยได้ที่แปลงนี้มา พอได้มาอยู่ก็คิดว่า ถ้าเราอยู่ โดยไม่ได้ทำอะไร อยู่ไปเรื่อยๆ ก็ไม่มีรายได้อะไรที่จะมาจุนเจือค่าใช้จ่ายในบ้าน ก็เลยมีแนวคิดว่า เราน่าจะหาอะไรทำที่สามารถทำให้เกิดสิ่งดีๆในชีวิตเราได้พร้อมกับมีรายได้ไปด้วย สิ่งที่เราเคยอยู่เคยสัมผัสมาในชนบทน่าจะมาทำตรงนี้ได้ เลยซื้อที่ไว้ 50 กว่าไร่ พี่ชายคือคุณสนธิ เป็นคนริเริ่ม เรามาอยู่ที่นี้ด้วยกัน สร้างมันมากับมือ ปลูกป่า ปลูกพืช ปลูกสมุนไพร สามไปถึงกระทั่งทำรีสอร์ทในเรื่องการทำการเกษตรนั้นไม่ใช่เรื่องยากอะไรสำหรับพี่ เพราะพี่เป็นลูกชาวสวน ชาวไร่อยู่แล้วก็ผูกพันกับตรงนี้มา

คำถาม : แล้วทำไมถึงสนใจทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : จริงๆ เป็นคนชอบปลูกต้นไม้ สะสมพืชพันธุ์สมุนไพรและผักพื้นบ้าน พอได้มาอยู่ที่นี่ก็เอามาปลูกไว้ มันเริ่มโต เริ่มเยอะขึ้น พอถึงช่วง Low season (หน้าฝน) ไม่ค่อยมีลูกค้าก็นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ พวกชาและสมุนไพรขมิ้น ลูกค้ำทานแล้วติดใจ ถามหา ก็เลยทำเป็นแพ็คเกจออกไป ในการบรรจุขวด บรรจุซอง ต่อมาลูกค้าก็ถามว่าจะหาซื้อได้ที่ไหนได้บ้าง ทางเราก็เลยหันมาทำขายมากขึ้น ต่อมาก็มีคนมาขอเป็นตัวแทนจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ของเราก็เลยเติบโตมาเรื่อยๆ เป็นงานของเขา ค้อทะเลภูจนถึงทุกวันนี้ ในส่วนของเกษตรอินทรีย์ เราเริ่มมานานแล้ว ประมาณ 10 กว่าปีแล้ว ที่ทำมาแรกๆเลยเราก็พยายามปรับเข้าหาเกษตรอินทรีย์ ปัญหาระหว่างรอยต่อยังมีเนื่องจาก เรายังไม่คุ้นเคยกับเกษตรอินทรีย์ที่แท้จริง อย่างเช่นแรกๆ มีหญ้าคาเยอะ ยังไม่เป็นป่า อย่างนี้ เราก็ใช้ยาฆ่าหญ้ามาปราบ ซึ่งต่อมาเราก็คิดว่า เป็นความคิดที่ผิด พอเราคิดถึงป่า ทำไมป่าไม่มีหญ้าคา เพราะมันรุ่มรึ้นนี่เอง พอเริ่มปลูกก็ยังมีหญ้าคาอยู่บ้าง พอเข้า ปีที่ 2 ปีที่ 3 ก็เริ่มน้อยลง เราก็ปลูกแซมด้วยสมุนไพร เราก็ไม่ต้องพึ่งพาสารเคมีหรือยาฆ่าแมลงแล้ว เราเริ่มทำเช่นนี้มาตั้งแต่ ปี 36 แต่เราเพิ่งจะมาขอมาตรฐานของ มกท. เมื่อปี 49 ที่พี่กว่าจะขอมาตรฐานก็เพราะว่า เรามีป่า 50-60% ของพื้นที่ แล้วเราก็ปลูกพืชผลทางการเกษตรแซมลง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไป การที่จะแบ่งว่ามีนาที่ไร่ มะม่วงที่ไร่ ข้าวฟ่างที่ไร่ ข้าวโพดที่ไร่ ทำให้เราไม่สามารถระบุได้ แล้วช่วงนั้นพี่ก็มีงานอย่างอื่นยุ่งมากจึงทิ้งเรื่องการขอมาตรฐานไว้ก่อน ทิ้งไว้ 10 กว่าปีก็คิดว่าอย่างไรก็แล้วแต่ต้องขอมาตรฐานในปีนี้ (ปี49) ให้ได้ พี่ก็เลยโทรไปคุยเองอธิบายให้เขาฟังว่าเราทำเกษตรแบบนี้ พอจะให้คำแนะนำอะไรกับเราได้บ้าง เขาก็อธิบายให้เราฟังว่าเราควรทำการประมาณการออกมาเลย สมมุติว่ามี 5 ไร่ เราทำการปลูกอยู่ 5 อย่าง ก็ดูว่าอย่างไหนมากกว่ากัน ตอนแรกเราก็คิดไม่ออกว่าจะทำอย่างไรดี เพราะเอกสารที่เขาให้มามันไม่สอดคล้องกับการทำเกษตรธรรมชาติอย่างที่我们是 ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ยกข้ออ้างลำบาก แต่พอได้ศึกษาและเมื่อไม่เข้าใจก็ถามเขาอยู่เรื่อย ตอนนี่เรียกว่าลึกซึ้งแล้วก็ได้

คำถาม : แล้วพอจะแบ่งได้ไหมว่าปลูกอะไรบ้าง

คำตอบ : พี่จะมีตารางการปลูกต่อปีว่าปีนี้จะปลูกอะไรบ้าง จะมีการวางแผนก่อนล่วงหน้า เวลาปลูกเราจะทำการบันทึกทุกวัน ว่าเราปลูกอะไรไปเท่าไร ที่นี้ปลูกพืชผลทางการเกษตรกว่า 100 ชนิด พวกผักก็จะเป็นผักสด ผักที่ใช้ในครัวก็พวก พริก มะเขือ ส่วนพวกที่ส่งโรงงานก็จะเป็น เก๊กฮวย มันท์ หล้าหวาน เจ๊กกวย กระเจี๊ยบ ตะไคร้หอม ชมันชัน เลมอนปาล์ม วานชักมดลูก อีกทั้งเรายังทำการปลูกข้าวด้วยแต่ไม่ได้ปลูกในแปลงที่นี้เพราะว่าพื้นที่ไม่พอปลูก และกำลังให้ชาวบ้านแถวนี้ปลูกด้วย

คำถาม : ในเรื่องการปลูกผักกับทำนา หรือปลูกงา มีความแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไรบ้าง

คำตอบ : คือมันก็ต้องเอาใจใส่กันทั้งนั้น แต่การปลูกผักเราต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ ทั้งในส่วนการผลิต การจัดส่ง การขาย เพราะว่ามันจะเน่าเสียง่าย แปรรูปก็ไม่ได้ เราจึงปลูกเพื่อเอาไว้กินไว้ใช้ในไรสตอร์ของเรามากกว่า แต่ก็จะมีแบ่งขายไปที่กรุงเทพฯบ้าง ส่วนการทำนาเราก็ไม่ต้องใช้คนงานมาก เก็บไว้ได้นาน งานที่เราปลูกเราก็เอามาหีบ ทำเป็นน้ำมันงา เดี่ยวจะพาไปดูที่หีบนะ

คำถาม : มีการเลือกอย่างไรว่าปีนี้จะปลูกหรือไม่ปลูกพืชตัวนั้นตัวนี้

คำตอบ : คือเรามีโรงงานแปรรูปผลผลิต สมมุติว่า ปีนี้เราใช้กระเจี๊ยบไป 5 ตัน แล้วเราก็ประมาณการต้นทุนแนวโน้มทางการตลาดว่า การขายของเราจะเพิ่มขึ้นประมาณกี่เปอร์เซ็นต์ เราก็ใช้ตัวเลขเหล่านี้มาคำนวณหาปริมาณการปลูก และเราก็ต้องมาบวกกับปริมาณการใช้ในครัววิสตอร์ของเราด้วย แต่ในส่วนของสมุนไพรก็ค่อนข้างยืนพื้นอยู่แล้ว

คำถาม : ที่นี้มีเนื้อที่ประมาณเท่าไร

คำตอบ : ประมาณ 200 ไร่ เป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด เป็นการทำเกษตรแบบครบวงจร คือ ผลิตปุ๋ยเอง ปุ๋ยของเราจะนำเศษวัสดุที่เหลือใช้จากโรงงาน อย่างเช่น พวงกาด้า ทานตะวัน เราก็จะเอากากมา แกลบเราก็จากการสีข้าว ซึ่งเราก็มีโรงสีเล็กเป็นของเราเอง แต่ก่อนเราบำรุงดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยใช้ปุ๋ยพืชสด เอามาทำเป็นปุ๋ยหมักส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะใช้ปุ๋ยซีโก้ แต่เดี๋ยวนี้อย่าได้ใช้แล้ว เพราะรู้ว่าจะทำให้มีโรคแมลงเยอะ อีกอย่างคือ ทาง มกท. ยังไม่ยอมรับให้ใช้ ถ้าจะเลือกใช้มูลสัตว์เราต้องหมักไว้ประมาณ 30 วัน เพราะจะทำให้ไซพยากริตาย

คำถาม : ก่อนที่จะเริ่มทำเกษตรอินทรีย์พอจะมีความรู้เรื่องนี้มากก่อนไหมคะ

คำตอบ : จริงๆ แล้วเราศึกษามาจากบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา ซึ่งแต่ก่อนนี้พวกเขาไม่เห็นต้องใช้สารเคมีเลย พืชผลก็งามดี เราเลยคิดถึงตรงจุดนี้ พร้อมกับศึกษาหาความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ไปด้วย ทั้งอ่านหนังสือทั้งลองผิดลองถูกด้วยตนเองไปเรื่อยๆ จนกระทั่งแน่ใจว่าเราสามารถทำเกษตรอินทรีย์ที่ยั่งยืนได้

คำถาม : ได้ศึกษาข้อมูลเรื่องเกษตรอินทรีย์ จากแห่งไหนบ้าง (มีคนมาส่งเสริมให้ทำ หรือเราเข้าอบรมจากที่ไหนบ้าง)

คำตอบ : ความรู้ที่ได้ส่วนใหญ่ที่ไม่ค่อยได้ไปอบรมที่ไหน จะมีหนังสืออ่านเยอะมาก แล้วก็จะมีน้องๆ ที่เข้ามาฝึกงาน ก็แลกเปลี่ยนความรู้กัน

คำถาม : ทำไมถึงเลือกที่จะขอมาตรฐานกับ มกท.

คำตอบ : พี่ว่า มกท. เป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับไปทั่วโลก พอคนซื้อเห็นตรา ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในสินค้าของเรา

คำถาม : ที่นี่มีการจัดการ ดูแลผลผลิตอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ถ้าเราจะเริ่มทำเกษตรอินทรีย์ เราจะฟื้นดินก่อน โดยการหว่านเมล็ดพืชบำรุงดิน เช่น โสน (ที่มีเยอะ) ที่ตระกูลถั่วทั้งหลาย แล้วตามด้วยปุ๋ยที่เราหมักไว้ เพราะจะมีจุลินทรีย์ช่วยบำรุงดิน พอโสนและถั่วต่างๆ โตขึ้นเราก็จะทำการกลบหน้าดิน เพื่อทำเป็นปุ๋ยพืชสด พอดินดีเราก็จะปลูกพืชผักลงไปได้ การปลูกพืชผักเราจะไม่ได้ปลูกอย่างเดียว ก็จะมีพริกสลับกับมะเขือและผักต่างๆ ปลูกแซมกันไป แต่เราก็ต้องมีความรู้เรื่องพืชผักต่างๆ ที่เราปลูกด้วยว่า เมื่อโตเต็มที่ขนาดของใบมันกว้างเท่าไร รากลึกไหม ต้องการแสงขนาดไหน น้ำเยอะไหม คือเราจะเลือกปลูกพืชที่อยู่รวมกันได้ เกื้อกูลกัน

คำถาม : วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทำปุ๋ยได้มาจากแหล่งใด อย่างไรบ้าง

คำตอบ : วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทำปุ๋ยเรามีความพร้อมอยู่แล้ว 75% เพราะเรามีป่าไม้ (ที่เราปลูกไว้) เราก็จะใช้ใบไม้แห้งจากป่า พวกกระถินเทพา ซึ่งให้ไนโตรเจนสูง แล้วเราก็มีกากงา ทานตะวัน มะพร้าว แกลบ จากการทำเราแปรรูปผลิตภัณฑ์อีก 25% แต่เราก็ยังต้องซื้อปุ๋ยคอกอยู่

คำถาม : ที่นี่มีการใช้เครื่องจักรอะไรบ้างไหม

คำตอบ : ก็จะเป็นพวก รถอีเก้ง ไร่เก็บเศษใบไม้ เอาวัตถุประสงค์เข้าโรงสี (งา ทานตะวัน ข้าว) เครื่องตีบดิน (ให้ดินผสมกับใบไม้และให้ใบไม้ย่อยสลายเร็วขึ้น)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : ในส่วนของแรงงานมีการจ้างงานอย่างไรบ้าง

คำตอบ : เราจะมีการจ้างงานส่วนใหญ่จะเป็นแบบชั่วคราว ถ้าแรงงานประจำก็เป็นพวกหัวหน้าคนงาน แรงงานก็เป็นพวกชาวเขาเผ่าม้ง ลีซอ ประมาณ 30-40 คน ในส่วนของเกษตรอินทรีย์เราค่อนข้างที่จะใช้แรงงานเยอะไม่เหมือนพวกเคมี คือเราสังเกตจากการทำของพื้นที่รอบๆ เราต้องใกล้ชิดคิดว่า อย่างในเรื่องเมื่อเกิดโรคแมลงระบาด ถ้าพอที่เค้าใช้สารเคมีก็พยายามฉีดก็ช่วยได้แล้ว แต่ของเราต้องขยับลงแปลง ไปตรวจดู และให้นำหมักป้องกัน เราจะจำกัดพื้นที่ไม่ให้กระจายออกไปมาก คือ เราจะทำลายผลผลิตนั้นๆเลย ถ้ามันเป็นมากจริงๆ ทำให้ราคาของเรามีราคาสูงไปด้วย เพราะถ้าถูกกว่านี้เราก็ทำต่อไม่ไหวเหมือนกัน เฉพาะค่าแรงชั่วคราว สัปดาห์หนึ่ง ตก 3,500 บาท

คำถาม : ในเรื่องของระบบน้ำที่นี่เป็นอย่างไรบ้าง มีการจัดการดูแลอย่างไร

คำตอบ : น้ำที่นี้ค่อนข้างจะสมบูรณ์ คือเราซื้อที่แต่ละแปลงจะเลือกที่มีแหล่งน้ำอยู่ด้วย เพราะเราชอบทำการเกษตรอยู่แล้ว และเราก็จะขุดสระขนาดใหญ่ไว้ 1 สระ สระเล็กๆอีกประมาณ 3-4 สระ เราจึงมีน้ำใช้ตลอดปี

คำถาม : ที่นี่ประสบปัญหาเรื่องโรคแมลงและภัยธรรมชาติบ้างไหม

คำตอบ : เรื่องโรคแมลงช่วงหน้าหนาวก็มีบ้างเหมือนกัน (หมัดกระโดด) เรายังใช้น้ำชีวภาพฉีดพ่น แต่เราก็ไม่ได้วิตกในเรื่องนี้ คือถ้าไม่ไหวจริงๆก็จะเปลี่ยนปลูกใหม่ แต่เราก็จะศึกษาว่าแมลงชนิดนั้นๆไม่ชอบอะไร เรายังใช้ต้นนั้นไปปลูกใกล้กับผลผลิตที่เราต้องการจะปลูกที่ที่หนึ่งถ้าครบรอบเก็บเกี่ยวเราก็จะเปลี่ยนพืชชนิดอื่นมาปลูกแทนที่หมุนเวียนกันไป ในส่วนของภัยธรรมชาติก็จะมีบ้าง คือฝนตกมากเกินไป ทำให้รากเน่า ที่เห็นจะเป็นปัญหาก็คือลูกเห็บมันทำให้ต้นข้าวล้มเก็บยาก ข้าวจมน้ำถ้าเก็บไม่ทันข้าวก็เน่าเสียหาย

คำถาม : สินค้าของที่นี้จัดจำหน่ายที่ไหนบ้าง อย่างไร

คำตอบ : เราจะมีร้านค้าเป็นของเราเอง ชื่อว่า ไทสบาย ก็ส่งขายที่นั่นประจำ จริงๆเดอะมอลล์และท็อปก็อยากให้เราไปขายแต่เราไม่สามารถทำได้ เพราะเราผลิตไม่ทัน แล้วยังมีครัวที่นี้อีก(เขาค้อทะเลภู) ซึ่งลูกค้าก็เยอะพอสมควร เราเลยต้องมองที่ตัวเราเองก่อน แต่ในอนาคตคิดว่าเราจะสร้างเครือข่ายทำเกษตรอินทรีย์ แล้วเราจะไปเป็นแหล่งรับซื้อ ทางเราเองจะได้มีผลิตภัณฑ์มากขึ้นด้วย ส่วนวิธีการจัดจำหน่าย เราจ้างให้คนมาขนส่งสินค้าให้ เพราะเราดูแลไม่ไหว แต่ก่อนเราเคยทำเอง แต่ก็เหนื่อยเป็นโน่นเป็นนี่ คนงานอู้บ้าง ออกนอกเส้นทางบ้างทำให้สินค้าเราเสียหาย เพราะระยะทางไม่ใช่ใกล้ๆ เราเลยจ้างเป็นเที่ยว ปิกอัพเที่ยวละ 4,000 บาท สัปดาห์ละ 1-2 เที่ยว ช่วงนี้จะเป็นพวกกระเช้าปีใหม่เยอะอาจเป็นสัปดาห์ละ 3 เที่ยว ถ้าสินค้า(แปรรูป)เสร็จเร็วเราก็จะส่งขายเร็ว ซึ่งนอกจากจะปลูกเอง เราก็พิมพ์ฉลากเอง คือทำทุกอย่างเองเกือบครบวงจร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : เงินทุนหมุนเวียนของที่นี่ได้จากแหล่งไหนบ้างอย่างไร

คำตอบ : แรกเริ่มเราทำธุรกิจที่กรุงเทพฯ เงินทุนเริ่มต้นก็มาจากส่วนนั้น แล้วเราก็ทำรีสอร์ท หารายได้ไปด้วย เริ่มเราซื้อที่ 50 กว่าไร่ แล้วก็ตัดแบ่งขายด้วย เราก็เอารายได้มาพัฒนาระบบสาธารณูปโภค น้ำ ไฟฟ้า ถนนหนทาง มีรายได้หมุนเวียนจึงซื้อที่ขยายออกไปกว่า 200 ไร่ แล้วเราก็ปลูกป่าไม้ด้วย ซึ่งเมื่อก่อนเราเคยรับจัดสวนทำให้ทราบว่าไม้อะไรที่ขายได้บ้าง และอะไรเป็นจุดขายของเขา คือ นั่นก็คือ สนสามใบ เพราะฉะนั้นที่นี้ถึงปลูกสนสามใบไว้เยอะ ต้นหนึ่งขายไม่ต่ำกว่า 150 บาท ให้เขามาขุดไปเองเราแค่ปลูกไว้ แล้วมันยังทำให้พื้นดินชุ่มชื้นอีกด้วย หญ้าคากิไม่มี เราก็จะมีรายได้ตรงจุดนี้ด้วย

คำถาม : กลุ่มผู้บริหารโรคเป็นประเภทใดบ้าง มีปัญหาในส่วนนี้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ : ส่วนใหญ่เป็นคนที่รักสุขภาพ น่าจะเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ระดับกลางถึงระดับสูง เพราะสินค้าเราค่อนข้างมีราคาสูงกว่าสินค้าตามท้องตลาดทั่วไป ในเรื่องความเข้าใจของผู้บริโภคก็ยังสับสนอยู่บ้าง ว่าผลิตภัณฑ์ปลอดสารเคมี ผลิตภัณฑ์ไร้สารพิษ และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ เป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งตรงนี้ก็ต้องฝากผ่านผู้ที่เกี่ยวข้องมาประชาสัมพันธ์ในตรงจุดนี้ด้วย แต่ถ้าคนที่คลุกคลีแล้วจะรู้ว่าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต่างกับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการใช้สารเคมีอย่างสิ้นเชิง อย่างเช่น หัวแครอทที่เป็นอินทรีย์ หัวจะเล็ก น้ำในหัวจะน้อย แต่จะแน่นมีกากใยสูงกว่าเคมี เวลาคั้นน้ำ น้ำที่ได้จะเข้มข้น รสชาติดีกว่า เปรียบเทียบแล้วจะรู้กันทันที

คำถาม : เรื่องคู่แข่งสำหรับที่นี่แล้วเป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ในเรื่องของเกษตรอินทรีย์คู่แข่งไม่ค่อยมี ที่ว่ามั่นใจแล้วแต่ Concept คนละแนวความคิด ซึ่งของเราเป็นเกษตรอินทรีย์ที่แปรรูปด้วย เราไม่เน้นการพึ่งพาสาร เราทำแบบพึ่งพาตนเอง บ่อนโรงงานของเรา ในครัว ในรีสอร์ต

คำถาม : ที่นี่มีลูกข่ายในการทำเกษตรอินทรีย์ไหม

คำตอบ : ตอนนี้ก็เริ่มไปทำที่ ตาก จะเป็นชาวกะเหรี่ยง ให้เขาปลูกถั่ว ปลูกงาให้เรา เพราะที่ดินบริเวณนั้นยังอุดมสมบูรณ์อยู่มาก คิดว่าน่าจะดีกว่าที่เขาคือ เพราะที่นี้ส่วนใหญ่ใช้แต่สารเคมีการดึงมาทำอินทรีย์ค่อนข้างลำบาก

คำถาม : ปัจจัยสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์มีอะไรบ้าง

คำตอบ : ปัจจัยสำคัญคือ (1) แนวความคิดและความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ตรงนี้สำคัญมาก ต้องทราบก่อนว่าการทำเกษตรอินทรีย์ทำอย่างไร และเป้าหมายของเราอยู่ที่ตรงไหน สำหรับที่เป็นเรื่องของความสุจริตที่ได้ทำ เราเองก็ได้มีสิ่งดีๆไว้กิน แถมยังทำให้คนอื่นสัมผัสกับสิ่งดีๆเหล่านี้อีก และพี่ก็อยากเผยแพร่ สิ่งเหล่านี้ออกไปให้คนอื่นยอมรับ เป็นที่รู้จัก ว่าการทำเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องยาก ในส่วนของผลผลิตที่คิดเพียงแค่ว่าได้ผลผลิต 50% ของที่ปลูกไว้ก็ถือเป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องที่ดีแล้ว (2) เราต้องมีที่ดินที่เหมาะสมของเราค่อนข้างที่จะพร้อม เพราะเราปลูกแนวกันลมไว้กว่า 10 ปีแล้ว มีที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตลอดทั้งปี สะดวกต่อการขนส่ง เนื้อดินก็ไม่ต้องบำรุงมาก เพราะมันเป็นลักษณะของป่าสมบูรณ์อยู่ในตัว (3) เรามีวัตถุประสงค์จากโรงงานไว้แปรรูปทำปุ๋ย มีเศษใบไม้ในไร่ของเราเยอะมาก พวกเปลือกผลไม้ก็ใช้ไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีพวกกากงาที่เหลือจากการสกัดน้ำมัน เรามี ค่อนข้างที่จะครบ มีเพียงปุ๋ยคอกที่เราต้องซื้อจากข้างนอก (4) ในเรื่องของแรงงาน เพราะการทำเกษตรอินทรีย์ต้องใช้แรงงานมาก ในการดูแล ยิ่งถ้าเป็นผักด้วยแล้วต้องใช้แรงงานมากเลยทีเดียว (5) เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องคือ การจัดการ เพราะเราปลูกพืชหลายอย่างทั้งพืชไร่ พืชสวน สมุนไพร แต่ละ crop อายุก็ไม่เท่ากัน ต้องแบ่งพื้นที่ให้ลงตัว ต้องรู้ว่าจะปลูกอะไรคู่กับอะไรเพื่อป้องกันแมลงด้วย อีกทั้งต้องจัดการแรงงานให้ทำงานคุ้มกับค่าแรง เนื่องจากที่มีธุรกิจอื่นด้วย ทำให้การจัดการนั้นสำคัญมาก เงินทุนก็มีส่วนนะ สำหรับการเริ่มทำเกษตรอินทรีย์เพราะมีค่าใช้จ่ายในการดูแล ค่าแรงงาน มันเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องหาเงินสำรองไว้

คำถาม : เคยมีประสบการณ์ด้านสุขภาพเกี่ยวกับเกษตรเคมีบ้างไหม

คำตอบ : พี่เองไม่ได้เข้าไปคลุกคลีกับเกษตรเคมี เพียงแต่เคยฉีดยาฆ่าหญ้า แต่ไม่เคยพ่นยาฆ่าแมลงเลย เพราะต้องการเพียงให้พื้นที่มันโล่งเตียน แล้วทำเกษตรได้ง่ายขึ้น การทำเกษตรถ้าเราลงทุนในการทำงาน 1 ไร่ เรา ไถคราด หว่านข้าว อัดปุ๋ยเคมีลงไปเต็มที่ เพื่อให้ได้ข้าวมากๆ อาจจะได้ไร่ละ 50-70 ตัน/ไร่ แต่พี่ไม่ได้คิดถึงตรงจุดนั้น พี่คิดว่าในหนึ่งไร่ถ้าเราได้ 30 ตัน จากการทำเกษตรอินทรีย์ พี่ก็พอใจแล้ว เพราะผลที่ตามมาเราได้กำไรของชีวิต สุขภาพเราดีกว่า ได้กินของที่มีประโยชน์ ร่างกายไม่อ่อนเพลียง่าย แล้วเราก็คงอยากมีอะไรดีๆ อย่างนี้ไว้กินด้วย

คำถาม : ในส่วนของมาตรฐานเรื่องยุ่งยาก ลำบากอะไรบ้างไหม

คำตอบ : คิดว่าถ้าเราทำให้เข้าที่แล้วสามารถบรรยายต่อระหว่างอินทรีย์กับเคมีออกไปได้ ต่อมาก็เป็นเรื่องของธรรมชาติ ระบบนิเวศของพื้นที่บริเวณนั้นไป พี่คิดว่ามันไม่ใช่เรื่อง หรือลำบากอะไร เราสามารถจัดการมันได้ อย่างเช่น เกิดโรคระบาดเราก็ปลูกพืชผสมผสานขึ้นเป็นแปลงๆ ไร่ไม่ให้มันระบาดข้ามไปไม่ได้ ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานพี่คิดว่าเหมาะสมดีแล้ว เพราะว่าผู้ตรวจเองก็ต้องออกนอกพื้นที่ ต้องมีการเดินทาง ค่ารถก็เบิกตามความเป็นจริงอยู่แล้ว

คำถาม : ปัญหาที่นี้ประสบจะมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ปัญหาที่สำคัญก็ในเรื่องของแรงงาน เพราะค่าแรงสูง สัปดาห์ละประมาณ 3,500 บาท ราคาผลผลิตเลยสูงตามต้นทุนไปด้วย เราจึงต้องมีการวางแผนการใช้แรงงานที่มีในแต่ละวันอย่างคุ้มค่า เช่น วันนี้มีแรงงานที่ทำอยู่ในแปลง 5 คน 5 คนเนี่ย ทำอะไรจึงจะคุ้มค่าแรง ต้องมีการจัดการดูแลที่ละเอียดอ่อน อีกเรื่องเห็นจะเป็นผลผลิตไม่พอจำหน่าย เพราะเราเป็นเกษตรอินทรีย์การที่คิดถึงเรื่องผลผลิตเป็นหลักก็ค่อนข้างทำได้ลำบาก เพราะเราไม่ได้ใช้สารเคมีในการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เร่งให้ผลผลิตมีปริมาณมากๆตามที่เราต้องการ เราต้องพึ่งพาธรรมชาติและนิเวศบริเวณนั้น ถ้าพูดถึงเรื่องรายได้ ต้นทุน ที่เป็นพืชไร่ไหนหรือ สิ้นค้าของเราค่อนข้างหลากหลาย การประมาณรายได้เฉพาะตัวที่เป็นพืชไร่อย่างเดียวมันค่อนข้างยาก เพราะบัญชีที่เราทำเป็นสินค้าเกษตรรวมมีทั้งของสด ของแปรรูป ถ้าให้ประมาณการรายได้ในส่วนนี้ก็อาจจะประมาณเกือบๆ ห้าแสนนะ

คำถาม : ในอนาคตจะขยายกิจการเป็นไปในรูปแบบไหนบ้าง

คำตอบ : ที่คิดว่าเราจะขยายเป็นเครือข่าย คือแนะนำให้พนักงานที่ทำงานอยู่กับเรา เพราะว่าพวกนี้ได้เรียนรู้ได้สัมผัสเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว ก็อาจจะง่ายขึ้นที่จะแนะนำชักชวนให้พวกเขามาเป็นเครือข่ายกับเรา ซึ่งทางเราจะรับซื้อไว้เองทั้งหมด แต่ต้องมีการวางแผนและจัดการเรื่องของผลผลิตที่ได้มาอย่างดี ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากแต่ในอีกไม่นานนี้ที่คิดว่าจะได้เริ่มทำให้เป็นเครือข่ายสักที ส่วนของโทสบายฟักก็อาจจะขยายสาขาออกไปอีก แต่ก็ติดอยู่ที่ว่าของเรายังมีน้อยอยู่ ถ้าหากจะให้เอาไปขายที่ห้างผลิตภัณฑ์ของเราจะไม่โดดเด่น มีสินค้าทั้งเคมีและอินทรีย์ปะปนกัน แต่ถ้าวางที่ร้านโทสบายสินค้าเราจะเด่นออกมาเลย ดูเป็นของเพื่อสุขภาพ

คำถาม : การได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องลำบากไหม อย่างไร บางคนทำแล้วก็เลิก คิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด

คำตอบ : (1) ด้านการตลาด คือผลผลิตที่ได้จะไปขายใคร มีตลาดที่แน่นอนไหม ถ้าไม่มีตลาดมารองรับเราก็ไม่รู้จะขอมาตรฐานไปทำไม (2) ผู้ค่าแรงงานไหวหรือเปล่า เพราะราคาค่อนข้างแพง ตกเดือนละหลายหมื่นบาท มันคุ้มกับผลผลิตที่เราผลิตได้ไหม ส่วนการที่จะทำให้ได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง (3) เรื่องการจัดการน่าจะเป็นส่วนสำคัญ ของที่ค่อนข้างครบวงจร ไม่ค่อยได้พึ่งพาปัจจัยจากภายนอกเท่าไรนัก เรียกว่าโชคดีกว่าคนอื่นเขา มีทั้งการผลิต แปรรูป และมีแหล่งจัดจำหน่ายเองด้วย เลยค่อนข้างที่จะไม่มีปัญหาในส่วนนี้

คำถาม : ในเรื่องการสืบทอด การทำเกษตรอินทรีย์ได้มองรุ่นต่อไปไหมอย่างไร

คำตอบ : ลูกหลานยังไม่ได้เข้ามาสัมผัสโดยตรงนี้ ก็เลยเป็นเรื่องที่คาดเดาลำบาก แต่อย่างไรก็ต้องทำวันนี้ให้ดีที่สุด ถือว่าอย่างไรก็เป็นงานของเรา ได้ใกล้ชิดในสิ่งที่ดีๆ เท่านั้นชีวิตเราก็มีความสุขแล้ว ถึงแม้จะลำบากบ้างแต่ก็สุขกายสุขใจดี

คำถาม : การทำงานของภาครัฐมีส่วนในเรื่องเกษตรอินทรีย์มากน้อยอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ยังน้อยมากเพราะว่าจริงๆแล้ว ในมหาวิทยาลัยส่วนมากจะสอนแต่เกษตรที่ต้องใช้สารเคมี แต่ไม่เห็นว่าจะมีใครสอนในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ พี่เลยมองว่า นักศึกษาที่จบออกมาแล้วส่วนใหญ่จะรู้เรื่องของเกษตรเคมีมากกว่า อีกอย่างคนที่ทำเกษตรแบบถูกห่วย คือทำ 50 ไร่ ปีนี้ หัวผักกาด 50 ไร่ ต้องได้เท่าไร เป้าหมายของเขาคิดอยู่แค่ตรงจุดนั้น ไม่ใช่เกษตรที่ยั่งยืน การที่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อนข้างใส่ใจเกษตรอินทรีย์ เพราะคิดว่า ปลูกแล้วหัวไม่สวยจะไปขายใคร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลผลิตเท่านี้ยะจะคุ้มทุนไหม บอกได้เลยว่าถ้าไม่ใช่คนที่รักธรรมชาติจริงๆ หรือใส่ใจเรื่องของสุขภาพแล้ว การเลือกทำเกษตรอินทรีย์ก็ค่อนข้างลำบาก

วันศุกร์ที่ 15 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์คุณวราภรณ์ เจริญรัชต์ภาคย์ บริษัท วิศวะสันติราษฎร์เกษตรธรรมชาติ จำกัด 163 อาคารรัชภาคย์ ชั้น 4 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก) แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ผลิตผักและผลไม้

คำถาม : เหตุใดจึงสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : ตัวเองทานอาหารหนักไปทางผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์รับประทานมาประมาณ 20 กว่าปีแล้ว และยิ่งอายุมากขึ้น เราต้องดูแลเรื่องอาหารการกินให้ถูกต้อง จึงเริ่มศึกษา ประกอบกับท่านอธิการบดี รัชภิระ เจริญรัชต์ภาคย์ (พี่ชาย) มีที่อยู่ที่ จันทบุรีหลายร้อยไร่ ก็ปล่อยร้างไม่ได้ทำประโยชน์อะไรเต็มที่ เลยมานั่งคิดกันว่าเราน่าจะรื้อฟื้นหน่อยนะ พอเราศึกษามาพอสมควรก็เริ่มไปปิดผืนที่ไร่ จันทบุรี เริ่มลงไม้ใหม่ อย่างทุเรียน และกล้วย และเห็นวาระยะทางจากจันทบุรีถึงกรุงเทพฯ ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ก็เลยคิดว่าปลูกพืชผักดูซิ มันก็สนุกดี ก็เลยเริ่มหาคนมาช่วย พอทำมาได้ 3 ปี เพื่อนก็พูดถึง Organic มาตลอด ก็เลยคิดว่า ผลผลิตเราก็ค่อนข้างดี มีไว้ทานเอง และมีพอที่จะขาย เราก็น่าจะส่งออกบ้าง ครั้งแรกส่งไปขายที่ญี่ปุ่น แต่เราไม่ได้ลงเต็มตัว คือเรามีงานหลายอย่าง เราก็เลยฝากความคิด ความหวังไว้ที่ผู้จัดการไว้ เราเรียกว่า ผู้วางแผนและพัฒนาผลผลิต หลังจากนั้นเราก็เริ่มรับพนักงานอย่างจริงจัง ซึ่งในตอนนั้นมีประมาณ 30 คน คนดูแลสวนอยู่ 8 คน ในการส่งไปขายที่ญี่ปุ่น จะมีความเคร่งครัดในเรื่องมาตรฐานมาก เราจึงต้องทำการบรรจุภัณฑ์เอง มีการซื้อกล่องมาส่งหาซื้อโรค เมื่อเจอก็จะหาวิธีกำจัดให้หมดไป เราจึงต้องศึกษาว่าแมลงตัวนี้ไม่ถูกกับอะไรบ้างเราจึงต้องมีฝ่ายวางแผนพัฒนาการเกษตรซึ่งอยู่ที่กรุงเทพแล้วก็มีฝ่ายการเงิน ฝ่ายผู้จัดการทั่วไป และฝ่ายส่งออกด้วย ซึ่งขณะนั้นผลตอบรับก็เป็นที่น่าพอใจ ประกอบกับไม้ผลระยะสั้นที่เราลงไป(กล้วย)ก็เริ่มให้ผลผลิต เราเริ่มทำเกษตร เราก็อินทรีย์มาตั้งแต่แรกเลย เพราะเรามีความสามารถตรงจุดนั้นอยู่แล้ว อ.ดร.สมคิด ที่กรมวิชาการเกษตร จึงเป็นคนออกไปรับรองของ Organic Thailand ให้ เราได้รับเป็นเจ้าแรกๆ เพราะเห็นว่าสวนของเราไม่ได้ใช้สารเคมีมากกว่า 10 ปีแล้ว

คำถาม : ก่อนที่จะเข้าไปทำ ที่ตรงนั้นมีสภาพเป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ที่นั่นเรียกว่าสมบูรณ์ด้วยตัวของมันเอง เพราะเราไม่ได้ใช้สารเคมีลงไปเลย เดิมทีนั่นเป็นสวนผลไม้อยู่แล้ว คนงานที่ดูแลก็ทำบ้างไม่ทำบ้าง รอฟ้ารอฝน ซึ่งก็ถือว่าโชคดีที่ไม่มีอะไรปนเปื้อน ขอมาตรฐานไปญี่ปุ่นก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะทำให้เราไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : ทำไมถึงต้องการที่จะขอมาตรฐานรับรอง แล้วขอตั้งแต่เมื่อไร

คำตอบ : เพราะตลาดหลักๆแล้วเป็นการส่งออกต้องมีใบรับรองเพื่อจะให้ลูกค้าดู สำหรับ Organic Thailand ของกรมวิชาการเกษตร เราขอมาเมื่อปี 2545 สำหรับมาตรฐานของมกท. เราเพิ่งได้ทีหลัง เมื่อปี 2546 ขอไปก็ได้เลยในตั้งแต่ครั้งแรก ซึ่งเราก็ได้รับมาตรฐานมาประมาณ 3 ปีแล้ว เนื่องจากเราเองเป็นผู้บริโภค เรารู้ว่าอะไรดีหรือไม่ดี เราก็เลือกที่จะใช้ ฉะนั้นการที่เราจะขอมาตรฐานก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไร ข้อมูลการขอมาตรฐานเราอ่านจากหนังสือ (บนโต๊ะทำงาน หนังสือเกี่ยวกับเกษตรเยอะมาก) แล้วเราก็ให้ผู้จัดการไร้ศึกษาถึงข้อตกลงในมาตรฐานของแต่ละประเทศไปเลยว่า มาตรฐานของประเทศญี่ปุ่นอะไรบ้าง IFORM มีข้อตกลงอะไรบ้าง แล้วเราก็ทำไปตามข้อกำหนดนั้น เนื่องจากที่ดินเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งเราจะไม่ต้องการให้อะไรแปลกปลอมเข้าไป โดยวัฏจักรแล้วมันจะดูแลด้วยตัวมันเอง อย่างเช่น ในช่วงนี้เป็นหน้าแล้ง พี่ชจะพลัดใบ จะมีเปลี้ยแบ่งลงมา ซึ่งก็ไม่ต้องกลัว โดยวัฏจักร สักระยะมันก็จะหมดไปเอง แต่สิ่งที่สำคัญ คือ เรื่องของความสะอาด อย่าปล่อยให้รก ถ้าเราไม่ดูแล เช่น ไม้ผูกเป็นแหล่งของเชื้อรา เเห็ด ก็จะนำพวกมด ปลวกเข้ามา หรือตอนที่ผลไม้สุก ถ้าเราไม่จัดการก็จะมีพวกกระรอกมากัดแทะ พวกนกมา กินก็ถ่ายมูล แมลงหิวมาลงก็เกิดโรคต่างๆ แพร่กระจาย พี่คิดว่าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญคือความสะอาด แต่ก็ไม่ใช่ว่าให้มันโล่งเตียนเกินไปเพราะจะทำให้จุลินทรีย์ในดินล้มสลายไป

คำถาม : ในส่วนของระบบน้ำประสปปัญหาอะไรบ้างหรือไม่

คำตอบ : ในส่วนของเรามีบ่อน้ำซับ คือ มีน้ำตลอดปี อย่างที่ทราบๆกันเวลาแล้งก็จะแล้งมากๆ น้ำไม่พอสำหรับบางที่บางสวน ซึ่งบ่อของสวนเราสามารถดูแลไม่เล็กๆในสวนได้ สิ่งที่จะช่วยให้มีน้ำตลอดปีได้ คือ การดูแลรักษาป่าไว้ รอบๆบริเวณสวนจะเป็นป่า ที่ 1 ใน 3 จะอนุรักษ์ไว้เป็นป่าที่มีประมาณ 300 กว่าไร่ ซึ่งเป็นต้นน้ำก็เลยมีน้ำใช้ตลอดปี ทางด้านหลังสวนก็จะเป็นคลองกระทิง แต่ตอนนี้เราไม่ได้ใช้น้ำจากคลองนั้นแล้ว เพราะมีสารเคมีปนเปื้อน ที่เราแบ่งใช้เป็น 3 ส่วน 1.รักษาไว้เป็นป่าต้นน้ำ 2. ทำเป็นที่สำหรับให้วิทยาลัยรัชภาคย์ไปอบรม 3. เป็นสวนและมีทั้งไม้ยืนต้น ซึ่งตอนนี้เราปลูกสับปะรด มะม่วงหิมพานต์ เงาะ กล้วย

คำถาม : ผลผลิตหลักๆของที่สวนมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ก็อย่างที่บอก พวกสับปะรด มะม่วงหิมพานต์ เงาะ ผักจะเลือกปลูกตามฤดูกาล แต่เดี๋ยวนี้อาจไม่ค่อยได้ปลูกผัก ปลูกเฉพาะทานในสวน และส่งมาขายที่วิทยาลัย นิดหน่อย เหตุเพราะเราลดคนงานลง เนื่องจากผักต้องการการดูแลมาก

คำถาม : ในเรื่องของปุ๋ยที่มีการผลิตเองหรือซื้อมาอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ก่อนอื่นเราก็จะศึกษาเรื่องกฎของแต่ละประเทศให้เข้าใจก่อนแต่ก่อนจากนั้นก็เลือกใช้ตามข้อกำหนดนั้น โดยส่วนที่เราทำเองก็เป็นพวกปุ๋ยพืชสด ฮอริโมนที่หมักมาจากเศษปลา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เศษกุ้ง ซึ่งช่วยในเรื่องของการติดลูกในผลเงาะ สับปะรด พวกที่ต้องซื้อ ก็จะเป็นพวกซีไก่ ซีวัว แต่เราก็ต้องนำมาหมักก่อนจึงจะใช้ได้

คำถาม : ต้นพันธุ์ที่นำมาใช้ เลือกมาจากไหน อย่างไร

คำตอบ : สำหรับเมล็ดมะม่วงเราใช้พันธุ์ที่เราเพาะเองเพราะเมล็ดค่อนข้างดีให้ผลผลิตดี ส่วนสับปะรดจะซื้อตะเกียงสับปะรดมาจากชาวบ้านแถวนี้ (หน่อสับปะรด) แต่ทางเราก็จะตรวจสอบด้วย ปรากฏว่าที่ปลูกที่สวนเราอร่อยก็ที่สวนแม่พันธุ์ เพราะเราจะไม่เก็บตอนเขียวๆแล้วเอามาบ่ม แต่เก็บตอนที่มันเริ่มสุกประมาณ 2-3 ตา

คำถาม : ที่นี้ใช้แบรนดอะไร

คำตอบ : เราใช้ตราเกษตรวิศวะสันติราษฎร์ แต่ในตอนนี่เราให้ไรต์ติ้งผู้ดูแลเรื่องการตลาดไปดีกว่า เพราะเราเจอปัญหาเรื่องการส่งออก เนื่องจากแต่ละประเทศก็จะมีข้อกำหนดโน่นนี่มากมายแล้วเราก็มีงานอย่างอื่นอีกมากจึงไม่อยากเพิ่มภาระตรงจุดนี้ ส่วนมะม่วงหิมพานต์จะมีคนมารับถึงไร่เลย เราจะขายเป็นเมล็ดดิบ เหตุที่ไม่ทำตลาดเองเพราะเราไม่มีแรงงานพอที่จะมากะเทาะเปลือก และก็ไม่มีเวลาขานาญ บางทีก็บิน หัก ทำให้ได้ราคาไม่ดีตามไปด้วย ส่วนสับปะรด ช่วงแรกก็มีคนมารับซื้อเอง แต่ต่อมาเราก็ต้องตัดมาขายเองที่กรุงเทพฯ (ในวิทยาลัย)

คำถาม : ราคาของOrganicที่ขายได้มีความแตกต่างกับของท้องตลาดหรือไม่

คำตอบ : ราคาของเราจะค่อนข้างดี ถ้าเป็นมะม่วงหิมพานต์ที่ขายกันทั่วไปจะประมาณ 25 บาท แต่เราได้ถึง 35 บาท ซึ่งเราโชคดีที่เจอผู้รับซื้อที่เห็นความสำคัญและเข้าใจในความเป็นOrganic ส่วนสับปะรด เราขายได้ประมาณลูกละ 10-15 บาท แต่ที่เราต้องตัดขายเองเพราะคนรับซื้อเขายังไม่เห็นความสำคัญตรงนั้นขายได้แค่ลูกละ 3-5 บาท

คำถาม : ในส่วนของมาตรฐานคิดว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากไหมที่จะทำความเข้าใจ

คำตอบ : ในส่วนตัวคิดว่าไม่น่าจะยุ่งยากอะไรถ้าเราให้เวลากับมันและขอให้รักที่จะศึกษามัน แต่ถ้ามาตรฐานของฝรั่งมันเกินไป ถ้าเราคิดว่าไม่ได้ทำตลาดต่างประเทศก็ยกมาเป็นประเด็นรองๆไปก็ได้ แต่ถามว่าชาวไร่ทั่วไปจะมานั่งมีเวลาศึกษาใหม่ ก็ดูว่าไม่น่าจะเป็นภาวะที่จะมานั่งศึกษาเอง แต่ควรจะเป็นภาครัฐหรือใครที่เกี่ยวข้องต้องเข้าไปให้ความรู้กับเขา จะได้ทำให้มันง่ายขึ้น แล้วที่สำคัญต้องมีแปลงสาธิตให้เขาเห็นการทำจริงไปเลยไม่ใช่ให้แค่ความรู้เป็นกระดาษอย่างเดียว เกษตรกรเองจะได้มีกำลังใจที่จะทำ ที่สำคัญอีกอย่างที่จะละเลยไม่ได้เห็นจะเป็นเรื่องของตลาดรองรับแล้วก็ต้องให้ความยุติธรรมในเรื่องราคา เงื่อนไขในการรับซื้อ อย่างตอนที่เราทำผักอยู่ คนรับซื้อเขามีเงื่อนไขว่า คุณต้องเอาของมาส่งเราตอนตี3 ในรูปของการแพ็คที่เรียบร้อย ซึ่งก็ดูจะเป็นเรื่องที่โหดไปสำหรับชาวไร่ ชาวสวน คืออย่างนั้น ตอนเช้าและกลางวันดูแล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานไร่ ตอนเย็นตัดผัก คือไม่มีเวลาพักผ่อนเลย ดังนั้นคนที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลในตรงจุดนี้ด้วย เพราะไม่เช่นนั้นแล้วความตั้งใจดีก็จะหดหายไปเรื่อยๆ

คำถาม : ในอนาคตคิดว่าจะมีการขยายกิจการออกไปหรือไม่อย่างไร

คำตอบ : เป็นอะไรที่อยู่ในใจมาตลอด อยากจะทำ แต่เวลาเป็นปัจจัยที่ลดความสามารถตรงนี้ลงไป แต่คิดว่าคงไม่เลิกทำ เพราะอย่างน้อยก็เป็นประโยชน์กับตัวเรา และตอนนี้เราก็มีความรู้ใหม่ในเรื่องของ Basic Organic Agriculture หมายถึงความรู้โบราณจากพระเวทศาสตร์ของอินเดียโบราณ เป็นเวทเพื่อการเกษตร โดยเน้นที่การใช้เสียงสวดมนต์ใช้ในการบำรุงต้นไม้คู่ไปกับการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ พบว่าผลผลิตดีมาก และจากการวิจัยพบว่า นมวัวที่ได้จากการทำแบบนี้ให้ปริมาณมากกว่าเดิมแถมคุณค่าทางอาหารยังมากกว่าอีก

คำถาม : ปัจจัยสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐานมีอะไรบ้าง

คำตอบ : อันดับแรกคือเรื่องของแนวความคิดและจิตใจที่อยากจะทำเป็นอินทรีย์ เพราะว่าเราไม่ทานเนื้อสัตว์ ทานอาหารที่หนักไปทางผลไม้ ฉะนั้นเราก็ต้องเลือกแต่สิ่งที่ดีๆ แล้วเราก็มีที่ดินมีอะไรพร้อม ก็เลยคิดว่าผลิตเองเลยดีกว่า เป็นความภูมิใจของเรา แล้วก็ขายได้ด้วย ดังนั้นเรื่องการตลาดเลยตามมา เพราะปัจจัยการผลิตไม่ใช่เรื่องยากของคนไทยที่ทำเกษตรมาอยู่แล้ว เราตั้งแต่บรรพบุรุษก็ถนัดเรื่องของการเพาะปลูก สิ่งที่เราไม่ถนัดเลยเห็นจะเป็นเรื่องของการทำการตลาด โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีมาตรฐาน หรือว่าเป็น Double Standard ให้กับประเทศไทยมาก หลายๆประเทศสามารถขายของให้กับอเมริกาหรือยุโรปได้ ไม่มีการกีดกันทางภาษี แถมยังมีโควตาให้อีกต่างหาก แต่ทำไมประเทศไทยโดน รong ลงมาภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านวิชาการ เงินทุน ที่สำคัญคือต้องจริงใจที่จะทำ จะช่วย ไม่เอาเปรียบ เงินทุนก็เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ เพราะมีค่าใช้จ่ายสูงในเรื่องของแรงงาน การดูแลรักษา โดยเฉพาะในระยะแรกๆก่อนที่จะเข้าที่เข้าทาง

คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคที่พบมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ที่พบบากก็เป็นเรื่องของแรงงานเนื่องจากเกษตรอินทรีย์ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ค่าจ้างแรงงาน ซึ่งก็ต้องมีการจัดการที่ดีด้วย ถ้ามากเกินไปก็เป็นภาระกับเรา ถ้าน้อยเกินไปก็ดูแลไม่ทั่วถึง อีกอย่างคือมาตรฐานของบางประเทศกำหนดมากจนเราแทบกระดิกตัวไม่ได้ มาตรฐานต่างประเทศมากขึ้นจนกลายเป็นตัวจำกัด

คำถาม : มาตรฐานของ มกท.ไม่ได้ครอบคลุมถึงญี่ปุ่นด้วยหรือ

คำตอบ : ไม่ครอบคลุมเพราะอย่างญี่ปุ่นเค้าก็จะมีมาตรฐานของเขาเอง ที่ญี่ปุ่น IFOAM เค้าไม่ได้เป็น Number One ถ้าผ่าน ออร์มิกในญี่ปุ่นได้ก็ขายได้สะดวกเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : สิ่งสำคัญที่ทำให้เราได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องคืออะไรบ้าง

คำตอบ : เราก็ต้องซื่อสัตย์กับตัวเอง พอเราได้มาตรฐานมาแล้วก็เชื่อว่าจะจบกัน ต้องคิด อยู่ตลอดเวลาว่าผู้บริโภคคือเรา เราอยากมีความสุขกับการทานก็ต้องให้ผู้อื่นมีความสุขด้วย ถึงจะมีมาตรฐานหรือไม่ เราก็มีมาตรฐานตัวเราเอง เท่านั้นก็จะทำให้เราได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องแล้ว

วันเสาร์ที่ 16 ธันวาคม 2550 สัมภาษณ์ คุณขวัญยืน โตตาบ 34 หมู่2 ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลิตภัณฑ์และผลไม้

คำถาม : พี่ขวัญยืน เรียนจบอะไรมาคะ

คำตอบ : เรียนจบสาขาวิชาเอกสถิติ วิชาโทคณิตศาสตร์ - คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แล้วก็จบปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ ที่เนคเทค แต่สาขาวิชาการจัดการ

คำถาม : ก่อนหน้าที่จะมาทำเกษตรอินทรีย์พี่ทำอะไรมาก่อน

คำตอบ : ตอนแรกเลยในส่วนของงานคอมพิวเตอร์ก็จะเป็นพวกระบบ Software Package ให้กับตาม Boot ต่างๆ แล้วก็เข้ามา ช่วยพวกผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารบริษัท

คำถาม : แล้วตอนที่พี่หันมาทำเกษตร ยังทำงานประจำควบคู่กันไปด้วยหรือเปล่า

คำตอบ : ตอนช่วงที่เราขอใบรับรอง (Certificate) ยังไม่ได้ออกมาทำในลักษณะของการแพ็ค การทำส่งเข้าตามห้าง หมายถึงว่าตอนที่เริ่มขอเกษตรอินทรีย์ คิดว่าจะเริ่มทำ เคลียร์งานตรงนั้นยังไม่ได้ออกมา แต่คิดแล้วก็ดูระยะเวลาว่า ถ้าเผื่อต้องใช้ระยะเวลาในการทำเนี่ยได้ใบรับรองมาต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 3-5 ปี คือ เราต้องคิดเผื่อไว้แล้วว่า เราต้องวางแผนว่าเราจะเตรียมงานอย่างไร ถ้าเราออกมาตั้งแต่ตอนนั้นแล้วมาทำเกษตรเลยมันไม่ได้ คือ มันไม่พร้อมด้วยอะไรหลายๆ อย่าง สำหรับตอนนี้เรื่องใบรับรอง (Certificate) เป็นเรื่องที่สำคัญ ยิ่งไงๆ เราก็ต้องขอให้ได้ เพื่อเป็นหลักประกัน แล้วอีกอย่างสภาพถนนเส้นนี้ในตอนนั้นมันยังไม่เจริญ แต่เรารู้แล้วว่าถนนจะเข้ามาอยู่ในช่วงกำลังก่อสร้าง ถ้าเราออกมาในช่วงนี้ก็ทำอะไรไม่ได้ มันเป็นช่วงของการวางแผนว่า ถ้าเราออกมางานต้องเดินแล้วก็มียายให้ทำเลย

คำถาม : พี่ทำสวนมากี่ปีแล้วคะ

คำตอบ : ถ้านับตั้งแต่ออกมาจากงานจริงๆ ก็ประมาณ 2 ปีครึ่ง

คำถาม : สวนนี้ทำมาประมาณกี่ปีแล้ว

คำตอบ : ที่สวนเนี่ย คือ พ่อกับแม่ก็ทำมาตั้งแต่เดิม แต่เว้นช่วงมาก็คืออยู่ในช่วงที่ตัดสินใจว่าจะขายหรือจะทำต่อ

คำถาม : ทำไมสนใจที่จะทำต่อ ไม่ขายเหมือนคนอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำตอบ : เรื่องหนึ่งก็คือ รู้สึกเสียดาย พ่อแม่สร้างให้มา แล้วพอดีช่วงนั้นพ่อซึ่งเป็นคนปลูกต้นไม้ทั้งหมด เขาไม่สบาย เราก็เลยรู้สึกว่าทำไมเขาไม่อยู่แล้วต้นไม้ตาย ก็เลยช่วยๆ กัน คือต้องทำยังไงให้มันยังอยู่ ก็ลองดูก่อน สมมติว่าถ้าต้นไม้ไหวก็คอยว่ากันอีกที แต่ตอนแรกก็คือทำยังไงให้ต้นไม้ยังอยู่ ก็เริ่มรู้ถึงว่ามันลำบาก อย่างตอนที่พ่อเขาอยู่ก็ไม่ได้เดินสปริงเกอร์ แต่จะใช้แรงงาน แต่พอเป็นเรา เราต้องทำงานประจำ เราจะมาคอยดูแลอย่างเดิมไม่ได้ คือลองเคยทำแล้วแหละติดเครื่องแล้วก็ใช้สายยาง เราก็ไม่ไหวไม่คุ้มกัน หลังจากรดน้ำครึ่งวันต้องไปนอนพักอีกวันหนึ่ง แล้วก็เลยเริ่มปรึกษากับกรมส่งเสริมการเกษตร ก็ทำเรื่องเข้าไปว่า เราจะทำสปริงเกอร์ แต่ทางเราไม่มีความรู้ต้องการให้เขาช่วยเหลือให้คำแนะนำ เขาก็ส่งคนมาช่วย มันก็เลยเริ่มต้นมาจากตรงนั้นก่อน เพราะว่าตรงนั้นมันสามารถให้น้ำต้นไม้ได้ แล้วถ้าหญ้าเยอะเราก็จ้างแรงงานมาตัดหญ้า เพราะเราทำเองไม่ได้ เสร็จแล้วจริงๆ มันก็อยู่ในช่วงที่เราคิดว่า เราไม่อยากทำอะไรเอง แต่เราก็รู้ว่าถ้าเราปลูกต้นไม้เองด้วยก็ไม่ไหวหรอก ก็ต้องดูว่าเราจะทำอะไร ในเมื่อเราจะเก็บพื้นที่เอาไว้ เก็บต้นไม้เอาไว้ ก็ต้องมีวิธีการทำอีกแบบ การทำสวนสมัยนี้ไม่เหมือนสมัยก่อนแล้วพอดีตอนนั้นอินเตอร์เน็ตเริ่มเข้ามาในเมืองไทย เราก็เลยเริ่มค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเกษตรอินทรีย์ ตอนแรกที่ขอผักอนามัยก่อน สมัยก่อนยังไม่มีอินทรีย์ มันจะมีผักอนามัยของกรมวิชาการ เราก็เลยขอไปเพราะว่าผักอนามัยมันทำง่าย แค่เรื่องของยาฆ่าแมลงเพราะเราไม่ได้ใช้อยู่แล้ว เราก็ติดต่อเขาแล้วก็เชิญเขามาเพื่อเอาของในสวนเราไปตรวจสอบผลปรากฏว่าผ่านผ่านเสร็จเราก็ได้ใบรับรองเรื่องผักอนามัย พี่ก็เลยเริ่มจากจุดนั้น แต่ตอนนั้นก็ยังทำงานประจำตลอดเพราะช่วงที่เราขอผักอนามัยเนี่ย ถนนก็ยังไม่เสร็จยังมีการก่อสร้างอยู่ พอผักอนามัยได้ใบรับรอง (Certificate) แล้ว ก็เริ่มไปเช็คข้อมูลเมืองนอก ว่าเมืองนอกมันมีความต้องการเรื่องผักอนามัยอย่างไร มากขนาดไหน ปรากฏว่าไม่มีเลย ไม่มีการพูดถึงเรื่องผักอนามัย มันกลายเป็นเรื่องของ Organic ทั้งนั้นเลย ก็เลยเริ่มตั้งคำถามว่าแล้วมันอะไรล่ะ เริ่มเห็นว่าเมืองนอกต้องการ Organic ก็มาเช็คดูว่า แล้วในเมืองไทยล่ะคืออะไร แล้วใครจะเป็นคนดูแล Organic ในประเทศไทย ซึ่งคิดว่ามันน่าจะจะมี เพราะอย่างนั้นเมืองนอกเขาคงไม่บ้าเรื่อง Organic กันหรอก ก็เริ่มจากรมวิชาการก่อน เริ่มเช็คบทความดู มีบทความบางบทความกล่าวถึงเรื่องเกษตรอินทรีย์ พูดถึง Organic เราก็เริ่มอ่านบทความในเมืองไทยมากขึ้น เริ่มอ่านเรื่องเกษตรอินทรีย์ แล้วก็เริ่มติดต่อกับกรมวิชาการ เรามองว่าไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ว่า ณ ช่วงนั้นนะ ก็หลายปีมาแล้วนะ โทรมเข้าไปที่กรมวิชาการปรากฏว่าไม่มีเจ้าหน้าที่คนไหนอธิบายได้เลย คือ เราแปลจากภาษาอังกฤษ เราก็พอจะรู้ พอจะเข้าใจ รู้ว่าจะต้องมีการตรวจสอบ การขอใบรับรอง (Certificate) เราก็อะไรมันคือใบรับรอง (Certificate) แต่ถามกรมวิชาการเขาก็ตอบไม่ได้ แต่พอดีที่เป็นผู้ตรวจของ ISO ก็เลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พอจะเข้าใจเรื่องใบรับรอง (Certificate) เข้าใจถึงการตรวจ แต่ว่าทำไมทางกรมเขาตอบเราไม่ได้ ก็เลยเอ๊ะ มีอีกทีหนึ่งคือ มกท. ก็เลยเข้าไปคุย แต่ของเขาเนียเสียค่าใช้จ่าย แต่ว่ามีอะไรหลายๆ อย่างที่ชัดเจน มีเอกสาร เงื่อนไขให้ดูว่าเป็นอย่างนี้นะ เวลาออกใบรับรอง (Certificate) จะมีผู้ตรวจมาตรวจ เราก็ตกลง ค่าใช้จ่ายสักไม่กี่พันบาท เราพอที่จะลงทุนได้ ก็เรียนรู้เรื่องพวกนี้ไปด้วย ก็เริ่มตั้งแต่ตอนนั้นจะขอเป็นเกษตรกรอินทรีย์

คำถาม : คือศึกษาข้อมูลด้วยตนเองก่อน

คำตอบ : ใช่ เพราะว่ามันไม่มีอย่างอื่นไง เราต้องมองดูว่ามันมีวิธีอย่างไร เราก็เริ่มเข้าใจ แล้วก็มองว่าอย่างไรเมืองไทยก็ต้องก้าวตามเมืองนอกอยู่ดี แต่ด้วยว่าระยะเวลามันต่างกัน คาดว่าไม่น่าจะเกิน 5 ปี ก็เลยเริ่มที่จะขอเกษตรกรอินทรีย์ก่อน ขอใบรับรอง (Certificate) แล้วก็ให้ทาง มกท. เข้ามาตรวจสอบ

คำถาม : ได้มานานหรือยัง

คำตอบ : ไม่แน่ใจว่าประมาณ 3 ปีที่ได้ นั่นคือว่าต้องขอก่อนหน้านั้นสัก 2 ปี

คำถาม : ในสมัยของพ่อกับแม่พี่เขาทำเป็นเกษตรกรอินทรีย์หรือเปล่า

คำตอบ : คือในสมัยก่อนมันทำอย่างนั้นอยู่แล้ว พี่ถึงบอกว่าพอพี่อ่านบทความเกษตรกรอินทรีย์เนีย พ่ออ่านเงื่อนไขก็รู้สึกว่ารสของเราก็เป็นเกษตรกรอินทรีย์นะสิ แต่ก็เคยยุ่งเกี่ยวกับเคมี คือ มีอยู่ช่วงหนึ่งพ่อทำเมื่อช่วงสัก 10 กว่าปี - ตอนนั้นเนียมีคนมาบอกว่าใส่ปุ๋ยอันนี้แล้วดินจะดี หญ้าเยอะก็เอายาฆ่าหญ้ามาใส่ พ่อก็ทำ แต่ปัญหาก็มีอยู่คือ ตอนที่พ่อไม่สบาย ปัญหาพวกนี้ไม่ต้องพูดถึงเพราะว่าเราทำไม่ได้ มันก็เลยเลิกทำไป การที่เลิกก็ไม่ใช่ว่าตั้งใจเลิก แต่ด้วยเหตุการณ์ที่มันบังคับ เพราะเราไม่มีคนงานเราก็ไม่ได้ทำ ช่วงที่พ่อไม่สบายพี่ก็รักษาต้นไม้อยู่ไง แต่ว่าไม่มีการบำรุงเลย เป็นป่าอยู่ประมาณเกือบ 2 ปี แต่ถามว่าเรารดน้ำใหม่ รดน้ำ ตัดหญ้า แต่เราไม่ได้จิตยา เป้าหมายของเราคือเก็บต้นไม้มันก็เลยเป็นผลดี เป็นช่วงที่ปล่อยให้พื้นที่มันปรับปรุงตัวเอง โดยที่เราไม่ได้ตั้งใจ แต่ที่ตั้งใจคือการขอใบรับรอง (Certificate)

คำถาม : ขอมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ครั้งแรกได้เลยหรือไม่

คำตอบ : ขอครั้งแรกเนียทุกคนต้องผ่านระยะปรับเปลี่ยน เพราะว่าเรายื่นขอไป มันจะมีข้อกำหนดมาให้เป็นข้อๆ เลย เป็นคัมภีร์มา 1 เล่ม เขาก็จะนัดมาตรวจ ตรวจรอบที่ 1 ส่วนใหญ่ตรวจเพื่อดูว่า เราพร้อมหรือยังมีปัญหาอะไรหรือไม่ มาตรวจเจอปัญหาอะไรก็จะให้คำแนะนำไป ตรวจรอบที่ 1 เสร็จหลังจากนั้นอีกปีหรือครึ่งปีจำไม่ได้ ก็จะต้องมาตรวจติดๆ กัน อย่างนั้น 2 ปี แล้วที่จะยื่นขอต้องมีระยะเวลาไม่ใช้สารเคมีมา 2-3 ปี ถึงจะยื่นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : การขอมาตรฐานเป็นเรื่องที่ลำบากหรือยุ่งยากไหม แล้วเหมาะสมไหม

คำตอบ : คือจริงๆ แล้วที่ว่ามันก็ OK แล้วก็เห็นดีด้วยกับเรื่องนี้ เพราะไม่ว่าอย่างนั้นแล้ว

มันจะเหมือนกับพวกพวกปลอดภัย มาตรวจแล้วก็เอาผลไม่ไปตรวจสอบ ถ้าไม่มีสารตกค้างก็ให้ใบรับรองมา แต่หลังจากนั้นแล้วเนี่ยติดยากันหรือเปล่าเราก็ไม่รู้ แต่การตรวจอย่างนี้ ตรวจเพื่อให้รู้ให้แน่ใจ แล้วเหมือนกับว่าเป็นการตรวจเพื่อดูความตั้งใจของคนทำด้วยว่า จริงๆ แล้วคุณตั้งใจทำหรือเปล่าหรือว่าทำเพื่อขอ แล้วก็เลิกกัน คือว่ามันต้องมีระยะเวลา แล้วโดยเรื่องของเกษตรอินทรีย์ก็ต้องมีระยะเวลาอยู่แล้ว เพราะมันไม่ใช่ตรวจสอบตัวผลิตภัณฑ์ แต่มันเป็นการตรวจสอบสภาพแวดล้อม ตรวจสอบดิน น้ำ ถ้าเผื่อไม่มีระยะเวลาตรงนี้ ตอนแรกๆ ที่เพิ่งเลิกใช้สารเคมีมันก็ยังมีการตกค้างอยู่ เกษตรอินทรีย์คือเรื่องของธรรมชาติจริงๆ คือถ้ายังใช้เคมีอยู่แล้วเดือนหน้าบอกว่าเป็น มกท. หรือกรมวิชาการมาตรวจพวกสารเคมีมันยังอยู่ในดินเต็มไปหมด แล้วผู้ตรวจเขาต้องเดินไปตรวจดู เขาจะรู้เลยถ้าเดินไปเหยียบดินแล้วดินไม่นุ่มเนี่ย ถ้าบอกเขาว่าเพราะความยืดหยุ่นมันต่างกัน การที่ดินมีอากาศมีสิ่งมีชีวิตข้างในดินกับดินที่แข็งเหยียบลงไปแล้วเป็นรอบเกิดจากยาฆ่าหญ้าที่ฉีดลงไปมันต่างกัน บางครั้งเขามาที่สวนที่เนี่ย เขาถามว่าทำไมหญ้าไม่ขึ้น ถ้าไม่ขึ้นเราต้องหาเหตุผลให้ได้ แล้วเขาก็บอกว่าในสวนของหญ้าเนี่ย เวลาฝนตกหรือเราให้น้ำ น้ำมันจะไม่ระเหยไป คือมันควรจะมียู๋บ้างเพื่อป้องกันไว้ ไม่ใช่ตัดชะง่อนโล่งเตียน เพื่อความสะดวกในการเดิน เพราะบางที่เราก็ไม่รู้ว่ามีตัวอะไรอยู่ในพญาบ้าง ก็ต้องทำให้มันดูสะอาดตา ดูให้มันโล่งบ้าง ก็ต้องคุยและอธิบายในลักษณะนั้น แต่ว่าบางจุดที่หญ้ามันไม่ขึ้นเนี่ย ก็เพราะว่าบางที่ไปไม่มันร่วงมาคลุมพื้นดินเยอะๆ มันก็ทำให้หญ้าไม่ขึ้นหรือขึ้นยาก นอกจากเราจะเกลี่ยไปไม่ให้หมดเลยไปไม่บางอย่างก็ยุ่งยาก บางอย่างก็ยุ่งยาก มันต้องใช้เวลาในการสลายตัวให้กลายเป็นดินเป็นปุ๋ย แต่ที่ก็เห็นด้วยนะ ใจที่ยังคิดว่าถ้าตรวจสอบแล้ว พบว่ามันมีปัญหาอะไรที่การบำรุงดิน แต่เขาไม่ได้เอาดินไปตรวจนะ ดูแค่มีสิ่งมีชีวิตในดินไหม มีพืชที่ต่าง ๆ ขึ้นใหม่ เหยียบลงไปแล้วดินมันนุ่มหรือเปล่า แล้วถ้าเราจะโกหกใส่ลงไปบ้างได้ไหมที่ว่าได้ มันขึ้นอยู่กับตัวเราเองมากกว่าว่าเราจะทำหรือไม่ แต่ถ้าเป็นผักใบเนี่ย ที่คิดว่าถ้าเป็นอินทรีย์โอกาสที่มันจะออกมาสวยงามโดยที่ไม่มีพวกปุ๋ยเคมีเลยมันก็ยาก แต่ถ้าอย่างที่เป็นพวกผลไม้ คือ เป็นไม้ยืนต้นมันไม่ได้จำเป็นอยู่แล้ว

คำถาม : ในส่วนของกระบวนการไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย น้ำหมัก ที่จัดการอย่างไร

คำตอบ : คือเราก็อ่านจากใน มกท. เขาจะมีข้อจำกัดว่าอนุญาตอะไรได้บ้าง แล้วตอนแรกที่เราจะขอใบรับรอง (Certificate) เนี่ย เราต้องเอาเงื่อนไขในหนังสือมาอ่านดู เราก็ทำตามนั้นอย่างที่เราที่ก็ต้องดูว่าอย่างบางตัวเราหาไม่ได้ เช่น ชี้อ้อย แกลบ ก็ไม่ใช่ น้ำหมักชีวภาพทำได้ไหมทำได้ เรามีผักของเราอยู่ กากน้ำตาลก็หาซื้อได้ แล้วต้นทุนก็ต่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : นอกเหนือจากที่เราผลิตได้เอง คือต้องพึ่งจากปัจจัยภายนอกมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ก็จะมีข้าว ที่จะใช้ข้าวหอม คือ มันจะมีข้าว 2 แบบ คือ ข้าวทุ่งกับข้าวหอม ข้าวทุ่งเขาก็จะเลี้ยงแบบวัวเนื้อ บางทีเขาก็เลี้ยงให้มันกินหญ้า สารอาหารที่ออกมาจากซี่ของมันก็มีแต่หญ้า เอามาใช้หญ้าก็จะเยอะ ฟี้ก็ไม่เอา จะใช้ข้าวหอม เพราะข้าวหอมเป็นวัวที่ถูกบำรุงให้กินแต่อาหารดี ๆ แล้วก็สะอาด ที่ใช้เป็นประจำก็คือของทางหนองโพ ราชบุรี

คำถาม : ไปซื้อมาเองหรือให้เขามาส่ง

คำตอบ : ไปเอามาเองเพราะมันถูกกว่ากันเยอะ แล้วเราก็จะรู้จักกับชาวบ้านที่โน่น ก็ต้องโทรไปถามเขาก่อนว่ามีข้าวหรือเปล่า คือเราต้องให้ข้าวตอนหน้าฝน ข้าวพอเราเอามาโรยตอนที่ฝนมันตกลงมามันก็จะค่อยๆ ละลายกลายเป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้

คำถาม : ฟี้ได้รู้เรื่องของการทำเกษตรมาจากที่ไหน

คำตอบ : Internet คือส่วนใหญ่ แล้วก็ถามจากกรมส่งเสริมการเกษตรบ้าง กรมวิชาการบ้าง แล้วก็ถามจากผู้เฒ่าผู้แก่แถวนี้ว่า ต้นนี้ปลูกยังไง ทำไมเดือนนี้ต้องเก็บ ทำไมผลไม่นี้ ผักนี้เก็บตอนเย็นไม่ได้ต้องเก็บตอนเช้า อย่างมะไฟเนี่ยอย่าเก็บตอนที่แดดส่องแล้ว เก็บได้เฉพาะตอนเช้าเท่านั้น เพราะมะไฟมันเปลือกบางสมมติว่าถ้าเก็บตอนมีแดดส่องหรือร้อนเนี่ยมันจะเป็นรอย ซ้ำๆ ไม่สวย ผลไม้บางอย่างก็เก็บได้ทั้งวัน คือเราต้องรู้มันจะได้ออกมาสวย มะไฟเนี่ยถ้าเราเก็บแล้วส่งเลย ไม่ต้องเป็น Organic หรือก สวยทั้งนั้น ฟี้ไม่เคยบอกใครว่ามะไฟของฟี้เป็น Organic ฟี้ส่งเข้าโกลเด้นเพลสเนี่ย ขายส่งเข้ากิโลกรัมหนึ่งประมาณ 28 บาท เพราะว่าตรงนี้เราไม่ต้องบอกเลย ของมันจะสวยขึ้นอยู่กับที่ดิน ตอนเก็บเกี่ยว แล้วก็ขนส่ง ฟี้ก็ไม่เคยรู้เรื่องพวกนี้ทางผู้ใหญ่เขาก็จะบอกแล้วก็แนะนำเรา อย่างมะนาวถ้าเราเก็บตอนเช้าเปลือกมันจะแข็ง เวลาบีบน้ำจะบีบยาก เพราะว่ามันเจอน้ำค้าง เจออากาศที่เย็น แต่ถ้าเราเก็บตอนที่แดดส่องแล้วสักพักหนึ่งผลจะนิ่ม การบีบน้ำจะง่าย เราก็ไม่ค่อยรู้เหตุผลหรอก เขาก็จะไม่ค่อยบอก แต่พอทำไปสักพักก็เริ่มรู้เริ่มเข้าใจ อย่างมังคุดเปลือกมันจะหนาก็เก็บได้ทั้งวัน แต่ต้องเก็บตอนที่ลูกมันออกสีแดงๆ ถ้าเราเก็บตอนที่มันยังไม่แก่มาก ถามว่ามันดำใหม่ ก็ดำแต่รสชาติมันจะไม่อร่อย แล้วก็ต้องเก็บที่ละลูก มังคุดที่สวนเมืองนนท์จะได้ราคาดีกว่าแถวระยอง จันทบุรี ตราด ซึ่งขายกิโลกรัมละ 10-15 บาท ที่นี้จะขาย 50 บาทราคาจะอยู่ที่ 50-80 บาท ยืนพื้นราคาแพงกว่าแอปเปิ้ลอีก คือฟี้ว่าโดยสภาพสวนเมืองนนท์ เป็นดินที่ดีมีส่วนช่วยให้ผลไม้มีรสชาติที่ดี เพราะสภาพของดิน แร่ธาตุในดิน เราเคยเอามังคุดที่นี่ไปเทียบกับมังคุดที่ตราด เคยให้นักวิชาการช่วยวิจารณ์ว่ามันมีความแตกต่างกันอย่างไร ไม่แค่บ้านที่บ้านเดียวกันนะที่ขายราคานี้ สวนอื่นก็ขายราคานี้ แต่อย่างฟี้ว่าราคาที่ดินตอนนี้มันสูง คนในรุ่นฟี้ก็ไม่ทำสวนกันแล้ว ถูกส่งไปเรียนหนังสือแล้วก็ทำงานกัน ก็จะมีรู้สึกว่ามันเหนื่อยไม่มั่นใจ ไม่แน่ใจที่จะออกมาทำการเกษตร มันก็จะเปลี่ยนไปหรือบางคนคิดได้อีกทีก็อายุ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

50-60 ปีแล้ว ไม่มีแรงที่จะทำ ซึ่งมันก็ยากเหมือนกันเพราะอย่างตอนที่พี่จะกลับมาทำเนียบที่บ้านเขาก็ไม่ยอมให้ทำไม่มีใครสนับสนุนเลย เพราะว่าเราเคยได้เงินเดือนละอยู่ดีๆ มีเงินที่แน่นอน ทำงานก็สบาย แล้วการที่เราตัดสินใจมาอยู่ตรงนี้ก็โดนต่อต้านเยอะเหมือนกัน

คำถาม : แล้วทำไมพี่ตัดสินใจที่จะทำ

คำตอบ : ก็อย่างที่บอกไป คือเห็นแนวโน้มในอนาคต 2. คือคิดว่าถ้าเราเองอยากทำอะไรสักอย่างหนึ่งเป็นของเราเอง เราคิดว่าจะทำอะไรก็คิดไม่ออก อีกอย่างหนึ่งคืออยากจะทำพื้นที่ตรงนี้ไว้ แล้วก็ดันไปมองเห็นถึงแนวโน้มของเกษตรอินทรีย์ แล้วก็คิดว่าโดยสภาพของพื้นที่เนี่ยมันมีจุดเด่นเยอะจริงๆ มีข้อได้เปรียบกว่าคนอื่นมาก ทั้งเรื่องของกรไล์เมือง ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ความหลากหลายของมันก็เลยคิดว่ายังไง มันก็น่าที่จะรอด ต้องลองดู สมมติว่าเราเริ่มแล้วมันพลาด เราก็ยังมีเวลาที่จะทำอย่างอื่นต่อได้ ตัดแล้วตัดเลย แต่พี่คิดว่าการวางแผนของพี่พร้อม ไม่ใช่ที่ตัดสินใจปุ๊บแล้วปีหน้าพี่จะทำ พี่ตัดสินใจแล้ววางแผน 5 ปี พี่ตั้งเป้าไว้เลยว่าจะต้องมีเงินเก็บเท่าไร เพื่อที่พี่จะได้ไม่พลาดถ้าเกิดมีปัญหา เพราะพี่รู้ว่าเราจะต้องมีเงินลงทุน แต่ตอนนั้นก็ยังไม่คิดที่จะส่งผักไปห้าง คือยังคิดแค่ว่าจะทำสวน แล้วค่อยว่ากัน แต่พี่เตรียมไว้แล้วว่าเราจะมุ่งไปทำแนวเกษตรอินทรีย์นั่นแหละ แต่ยังไม่ค่อยชัดเจนว่าจะยังไง แต่เราต้องเอาพื้นที่ให้ได้ไปรับรองก่อน แต่พอเราออกมาจริงๆ ก็เริ่มที่จะคิดใหม่ แล้วจะขายให้กับใคร ช่วงนั้นลองปลูกของบางอย่างเองในสวนบ้างเหมือนกัน แล้วก็เริ่มรู้สึกว่ามันเหนื่อย เราทำเองไม่ไหวแคร่รดน้ำ ขุดดินคือก็รู้ว่าทำเองไม่ได้หรอกนะ แล้วคิดว่าถ้าเมื่อเราต้องทำเนียบเราจะขายให้ใคร ก็เริ่มตั้งคำถามพวกนี้เข้ามาอีกครั้ง เสร็จแล้วพี่ก็เริ่มไปเดินตามห้างดูผัก คือก็มองว่าไม่เห็นได้เรื่องเลยผักที่ขายๆ กันอยู่ ก็คิดว่าเราน่าจะลองทำ ในเมื่อเราของเป็นอินทรีย์ในตอนนั้นแล้วเราก็ได้ผักปลอดภัยไปแล้ว เพราะฉะนั้นเราสองชายดูดีกว่า คือเหมือนกับว่าเราเป็นคนส่งโดยตรงเข้าไปเลย ไม่ใช่เอาผลผลิตไปฝากคนกลาง คือทำตัวเป็นคนกลางซะเอง แล้วก็เป็นผู้ผลิตด้วย ก็เลยเริ่มต้นอย่างนั้นดู มันก็ OK มีรายได้เข้ามาตลอด แล้วก็เอาผลผลิตในสวนไปขาย ที่นี้พอเราเริ่มทำจริงๆ มันไม่ใช่อย่างที่เราคิด เพราะว่าถ้าเราเอาแค่ผลผลิตในสวนไปขายเนี่ยมันไม่คุ้มกับค่าขนส่ง เราก็เริ่มมานึกใหม่ ว่าถ้าอย่างนั้นเราต้องมีอะไรที่มันหลากหลายเพราะว่าตอนแรกที่เราจะส่งของขึ้นห้างเนี่ย เราเป็นผู้ขายรายใหม่ ต้องโดดเด่นและมีคุณภาพ สวยงาม แล้วเราก็ต้องอยู่ได้ด้วย ก็เลยเริ่มตอนแรกไม่มีห้างไหนที่ซื้อเยอะอยู่แล้ว แล้วพี่ก็ตั้งกลุ่มเป้าหมายเลยว่ายังไงก็ต้องขายคนรวยคือ พี่ไม่อยากที่จะไปแข่งกับพวกที่ขายของถูกๆ แล้วไม่ดี พี่ก็ตั้งกลุ่มไว้เลยว่าพี่จะขายไกลเดินเพลส เพราะว่าบนสุดแล้วสำหรับผักปลอดภัย แล้วก็เอามาเข้าไกลเดินเพลสให้ได้ ถ้าไม่ได้ก็จะไม่ขายที่ไหน พี่ก็ตอบเขาไปอย่างนั้น เขาก็บอกว่าคุณตั้งใจขนาดนั้น พี่ก็เอา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างผักไปให้เขาดูเขาก็ให้คำแนะนำกลับมา เวลาที่ไปไม่ใช่แค่จะต้องขายของให้ได้นะ ต้องเตรียมเอกสารอะไรต่างๆ ไปให้พร้อม แล้วก็ส่งแพคเกจเข้าไปบอกว่าเราจะมาขอพบขอคำแนะนำเพราะเราอยากจะทำที่นี่ ช่วยแนะนำเราหน่อย เขาก็บอกว่าเราควรที่จะปรับรูปแบบยังไง ของดีแล้วน่าจะทำอย่างนี้นะ เราก็เอากลับไปทำมาอีก ต่อไปก็ไม่สนใจแล้วเริ่มทำเลย แต่ก็ทำให้เรารู้ว่าเขาไม่ได้สั่งเป็นตัน เป็น 100 กิโล สั่งทีละ 20 โล 10 แพ็ค ตายแล้วตอนแรกก็ขับรถไปส่งเอง ขับรถเก่งไปส่งผักก็เหนื่อย เลยเริ่มทำอะไรที่มันหลากหลาย เพราะเราจะรู้ว่าเบียดคนอื่นเนี่ยยาก เขาจะมาซื้อเราเยอะซื้อคนอื่นน้อยเป็นไปไม่ได้ เขาก็จะเริ่มจากซื้อของเรา 5 แพ็ค 10 แพ็ค แล้วเราจะอยู่ได้ยังไง ก็เอาหลายๆ ตัว สัก 30 อย่าง เราก็วางแผนอย่างนั้น มันก็เลยออกมาในรูปแบบนี้ อย่างเรื่องผลผลิตที่เป็นอินทรีย์เนี่ย ตอนที่เราขายนะของที่ออกมาจากสวนมันเป็นอินทรีย์ทั้งนั้นแหละ แต่ที่ทำออกมาแค่ในรูปของผักปลอดภัย ถ้าเมื่อเราบอกทางห้างว่าตัวนี้เป็นอินทรีย์ ตัวนี้คือปลอดภัย ถ้าเมื่อตัวหลักของเรา 80% มันคือผักปลอดภัย เพราะที่ซื้อที่อื่นเข้ามาแพ็คด้วย เราเอาง่ายๆ เลยคือผักปลอดภัย ผลไม้ปลอดภัย แต่จริงๆ ของเรามีคุณภาพมากกว่า ผักปลอดภัยอยู่แล้ว ก็ไม่ได้ทำให้ผู้บริโภค เข้าใจผิดจริงๆ แล้วเราให้ของที่ดีกว่าที่เขาู้สึกด้วยซ้ำ

คำถาม : อยากทราบว่าทำไมไม่ติดตราว่าเป็นอินทรีย์

คำตอบ : คือปัญหาของเกษตรกรอินทรีย์ตอนนี้ในท้องตลาดก็คือ ที่ว่าราคามันสูงเกินไป 2. สินค้าไม่มีความหลากหลาย เอาแค่ 2 ตัวนี้ ผู้บริโภคในกรุงเทพก็เลยไม่จำเป็น ผู้บริโภคก็เลยรู้สึกว่าผักปลอดภัยก็ OK แล้ว ทำไมต้องเป็นอินทรีย์ในเมื่อราคาต่างกันเท่าตัว แล้วอีกอย่างคือมันไม่หลากหลายใน มลลองนี่ดูถ้าเราผัดอะไรสักจานหนึ่ง มันต้องใช้ผัก 3 อย่าง 2 อย่างมีขายเป็นอินทรีย์ แต่อีกอย่างหนึ่งหาไม่ได้ ไหนยังงี้ก็ไม่มีเป็นอินทรีย์ ก็กลายเป็นว่าผัดกะทะนั้นเป็นทั้งปลอดภัยและอินทรีย์ปนกันอยู่ ถ้าซื้อแล้วเป็นอินทรีย์ 100% ไม่ได้ที่ก็คิดว่ามันไม่จำเป็น นอกจากจะขายเป็น Organic Foods จริงๆ ที่เป็นร้านสำหรับอินทรีย์จริงๆ แล้วต้องได้ใบรับรอง คือต้องเคลียร์ตรงนั้นให้ได้จริงๆ แต่ว่าถ้าเราต้องไปซื้อผักพวกนี้มาทำเองนะ ถ้ามองว่าจำเป็นไหม เรามีพร้อมไหม มีกระเทียมไหม มีน้ำปลาไหม ก็เลยนึกว่าถ้าเป็นเราเราก็ไม่ซื้อหรอก

คำถาม : ส่วนตัวที่เวลาทาน พี่เลือกใหม่ที่ต้องเป็นอินทรีย์หรือว่าปลอดภัย

คำตอบ : สำหรับพี่คิดว่าแค่ปลอดภัยหรือสะอาดก็ OK แต่เป็นอินทรีย์ใหม่ ไม่จำเป็น ในความรู้สึกของพี่นะ มันไม่ได้จำเป็นมากแล้วมันก็ไม่ีอะไรมาบอกว่าคนที่กินอินทรีย์แล้วเนี่ยมันจะดีกว่าคนที่กินผักผลไม้ปลอดภัย เพียงแต่ความต้องการของตลาดมันอยากได้ แล้วโอกาสที่เราจะพิสูจน์เรื่องพวกนี้มันยาก ก็อย่างเรากินผักอินทรีย์ แต่เรากินเหล้า สูบบุหรี่ หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ให้กินอาหารที่ดีเท่าไรก็ช่วยไม่ได้ หรือว่าอาหารดีแต่ข้าวเข้าไม่กิน พี่ว่าอยู่ที่การประพฤติตัวของคนเรามากกว่า ส่วนอาหารปลอดภัยน่าจะเหมาะกับคนไทยหรือคนกรุงเทพฯ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะมันง่าย แล้วคนไทยก็ยังไม่รู้สักว่าผักที่กินมันต้องสวย เกษตรอินทรีย์แล้วมันต้องสวยไม่มีหรอก คือมันจะได้แค่บางอย่าง ทางห้างก็อยากให้เราทำผักอินทรีย์ส่งนะ แต่ที่คิดว่าเรายังไม่พร้อมของเรายังไม่หลากหลาย ก็ไม่มีใครอยากจะมาเลือกดู

คำถาม : แล้วพี่ขอใบรับรองเพื่ออะไรล่ะคะ

คำตอบ : คือตอนนั้นรู้อย่างเดียวว่าใบรับรองเนี่ยคือตัวการันตีว่าเราทำจริง แล้วก็มีคนรับรองการทำของเราจริงๆ บางคนอาจจะบอกว่าเขาไม่ได้ใช้เคมีเลย แต่คุณไม่มีใบรับรองอะไรจะมั่นใจ ความน่าเชื่อถือมันต้องมี แล้วอีกอย่างคุณบอกว่าคุณทำ แต่มันไม่มีคนตรวจคุณเลย แล้วจะมั่นใจได้อย่างไร แล้วการขอก็เหมือนกับสิ่งที่บอกว่าเราตั้งใจทำนะ แล้วเราก็มีความอดทนมากกว่าคนที่ไม่ได้ขอ พี่ว่ามันอยู่ที่ตรงนั้นนะ คนที่ไม่ได้ขอแต่ทำดี ๆ ก็มีเยอะ แต่ถามว่าใครจะมั่นใจหรือเชื่อใจ แล้วทำไมถึงไม่ขอล่ะ เขาอาจจะบอกว่ามันยุ่งยากวุ่นวาย ทุกคนเจอเหมือนกันหมด มันพิสูจน์ความอดทนสำหรับเรื่องพวกนี้ คือบางที่เราต้องวางแผนว่าเราจะต้องขออันนั้นเตรียมอันนี้ เราก็ทำเพื่อไว้อีกเรื่องหนึ่งก็คือ เรื่องของการตลาด มันเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ตัวเรา ป็นเรื่องที่ทำให้ทุกคนรู้จัก เพราะถ้าอยู่ๆ คุณจะบอกว่าคุณปลูกผัก ผลไม้โดยที่ไม่ใช้เคมีเลย ใครจะรู้เรารู้เราเลยจำเป็นที่จะต้องขอ

คำถาม : ขอย้อนกลับไปถึงเรื่องของภัยธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วม ฝนแล้ง มีปัญหาตรงนี้บ้างหรือไม่

คำตอบ : ฝนแล้งก็จะมีเป็นบางช่วง แต่ว่าน้ำที่นี้จะมีสม่ำเสมออย่างที่เห็น จะมียู่ในร่องสวนอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเราไม่ได้ขาดแคลนน้ำเลย น้ำเสียตอนนี้ก็ยังไม่เกิด เพราะว่าคลองที่ส่งน้ำเข้ามา แถบนี้ยังไม่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียว ยังไม่มีการตั้งโรงงานเกิดขึ้น ตอนนี้อยู่ในสวนของบ้านจัดสรรที่ต่างๆ กัน ข้อกำหนดของการก่อสร้างเนี่ยต้องมีถึงบำบัด มันก็เลยไม่เกิดปัญหาเรื่องน้ำเสีย สำหรับที่นี้ เรื่องอากาศมีปัญหาคือ เป็นเรื่องที่คุณควบคุมไม่ได้ อากาศเย็น อากาศร้อน อะไรที่เป็นผลกระทบต่อพืช ผลกระทบต่อการให้ผลผลิต เราควบคุมไม่ได้เลยต้องปล่อยไปตามธรรมชาติ

คำถาม : ที่อยู่ติดถนนมีปัญหาเรื่องมลพิษไหม

คำตอบ : คือการปลูกของเรามันจะเข้าไปอยู่ด้านใน เขาจะมีเงื่อนไขอยู่ว่าจากหน้าถนนเท่าไรหรืออยู่ติดถนนเนี่ยต้องมีกำแพงต้นไม้ เพื่อป้องกันมลพิษซึ่งตอนนี้เราก็มีต้นไม้เป็นแนวไว้หมด ก็ช่วยป้องกันได้ เพราะฉะนั้นเรียกพี่ว่ามันต้องแลกเปลี่ยนกับการขนส่ง

คำถาม : เรื่องของโรคแมลงล่ะคะ

คำตอบ : อย่างที่เห็นและที่พี่เล่าให้ฟัง คือพี่ใช้วิธีปลูกสลับ เมื่อแมลงเข้ามาจะทำลายพืชของเราแล้วไม่เห็นเป็นต้นเดียวกันมันก็ไม่ทำลาย คือแมลงจะชอบพืชเป็นชนิดๆ ไป อย่างเช่นเป็นแปลงพริก ใบที่เป็นโรคมันก็จะติดกันไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเราปลูกใกล้กัน มันก็จะไม่ติดโรค ไม่ใช่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่าเจตน์อะไร โรคหรือแมลงมันกัดกินได้หมด แล้วสวนของเราส่วนมากเป็นผลไม้ก็ไม่ค่อยเป็นโรคอะไรหนักเท่ากับเรื่องของกระรอก หนู นก เยอะมากๆ ฉะนั้นกระรอกเราถึงต้องห่อ แต่ว่ากระรอกนี้ป้องกันยากมาก

คำถาม : เรื่องของแรงงานมีการจัดการอย่างไรบ้าง

คำตอบ : มันเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก คือต้องเป็นคนดีและไว้ใจได้ บางครั้งจำนวนคนงานเยอะๆ เราอยากได้ใหม่ อยากได้ แต่ถ้าเราหาได้ไม่เต็มมันจะเหนื่อยมากกว่า คือต้องตรวจสอบให้ได้ว่าเขาเป็นคนดีไหม ไว้ใจได้หรือเปล่า แต่ตอนนี้ก็ไม่ได้มีปัญหาอะไร แล้วผลไม้ก็ต้องดูแลมาก เราก็มีเครื่องทุ่นแรงเยอะ แต่ถ้าสมมติว่ามันเป็นผักที่ปลูกทุก 3 เดือนเก็บ พวกนั้นต้องใช้แรงงานมาก อย่างที่สวนน้อยอย่างมากที่สุดหญ้า รดน้ำ ไล่ปู

คำถาม : แล้วแรงงานที่เรามีอยู่เป็นปัญหาไหม

คำตอบ : แรงงานที่เรามีอาจจะไม่ได้มีความชำนาญ ไม่มีประสบการณ์ และเราเองก็ไม่ค่อยรู้เรื่องหรือได้เรื่องสักเท่าไร พอจะทำอะไรจะปลูกอะไรก็ต้องลองไปก่อน แล้วก็ไม่มีเวลาบางครั้งให้เขาทำแล้วก็ไม่ได้ติดตามผล ว่าทำแล้วเนี่ยได้ดีหรือเปล่า บางทีเราเพาะต้นนั้นต้นนี้แล้วให้เขาไปปลูกมันก็ขึ้น แต่มันควรจะดีกว่านี้ แล้วเราก็ไม่ค่อยต้องคิดมากว่าจะปลูกอะไร เพราะทางห้างเขาให้ความมั่นใจกับเราได้ บางครั้งเขาก็จะบอกมาให้เราปลูกอะไร มันก็ทำให้ง่ายไปอีกชั้น

คำถาม : ส่งให้เฉพาะไกลเดินเพลสที่เดียวหรือมีที่อื่นอีก

คำตอบ : นอกจากไกลเดินเพลสแล้วก็วิลล่า วิลล่าจะเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตทางสุขุมวิท เขามีอยู่ประมาณ 8 แห่ง ลูกค้าจะเป็นชาวต่างชาติ ทางโซนยุโรปแล้วก็ญี่ปุ่น พวกคนระดับบนๆ จะมีแถวสุขุมวิท ทองหล่อ หลังสวน นอกจากนั้นก็ส่งที่เดอะมอลล์ ดีเอ็มโพเรียม สยามพารากอน

คำถาม : ช่วยเล่ากระบวนการหน่อยว่ามันยากไหม

คำตอบ : ยากเพราะเราเริ่มจากไม่รู้ จริงๆ คือเราต้องทำของให้มันดูดี โดดเด่น มีแหล่งผลิตที่ชัดเจน เอาตัวอย่างไปให้เขาดูก่อน หลังจากนั้นต้องยอมรับภาระอีกอย่าง คือ การขนส่ง ช่วงแรกๆ เราขาดทุนแน่เพราะของมันน้อย ถ้าเรามาหารต้นทุนต่อกิโล ค่าขนส่งมันจะแพงมาก 2. ก็คือเราทำจากที่เราไม่รู้เลย ไม่เคยทำมาก่อน แล้วการที่เราจะส่งผักหรืออะไรโอกาสที่ไปถึงแล้วเขาบอกว่าใช้ไม่ได้มันมีสูง ตอนนั้นที่ส่งไปเขาบอกว่าใช้ไม่ได้หรอก อย่างนี้พอกกลางวันมันจะเน่าเราก็คิดว่าขนาดนั้นเลยหรือ แต่มันก็เป็นเรื่องจริง ทำให้เราต้องระวังมากขึ้น ในการทำตรงนี้ต้องมีทุนสำรอง ก็คือจริงๆ ช่วงแรกถ้าเราไม่มีทุนสำรองพอนะ เราไม่ได้ดูแลงานอย่างใกล้ชิด แล้วไม่ได้ใช้แรงงานในครัวเรือน พี่ว่าลำบาก พอตีพี่มีแม่ มีน้ำ มีหลานช่วยกันทำ จนกระทั่งเริ่มลงตัวเราก็เริ่มตัดแรงงานในครัวเรือนออก แล้วก็จ้างคนงานเข้ามา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : ขอย้อนไปที่เรื่องของพันธุ์พืชที่ปลูกว่าเอามาจากที่ไหน

คำตอบ : ตอนแรกเราก็จะซื้อพันธุ์ อย่างผักเขียว รอบแรกๆ ก็ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ก่อน แล้วก็ดูตลาดว่าผู้บริโภคนิยมพันธุ์ไหน เราก็ถามผู้รู้ทั้งหลาย แล้วก็เริ่มปลูกแล้วก็เก็บเมล็ดพันธุ์หรือบางทีก็ไปขอเขามา หรือบางที่ซื้อมาแล้ว เมล็ดสวยดีก็จะแยกไว้เพาะ คือทำมันทุกอย่าง

คำถาม : แล้วอย่างข้าวโพดที่รับจากรีเวอร์แควมาติดต่อย่างไรร

คำตอบ : ก็พอดีส่วนใหญ่คนที่ส่งของให้ที่จะอยู่ทางเมืองกาญจน์ ตอนนั้นพี่คุยกับวิลล่า วิลล่าเขาก็คุยกับพี่ว่ามีหน่อไม้ฝรั่งใหม่ ถ้าเรามีหน่อไม้ฝรั่งจะเขาไปขายที่วิลล่าได้ง่าย เพราะว่าเขากำลังขาดคนที่ส่งหน่อไม้ฝรั่ง พี่ก็เลยคุยกับทางเมืองกาญจน์ว่าพี่จะซื้อหน่อไม้ฝรั่งที่ไหนดี ที่มีแน่นอน เขาก็ถามว่าคุณซื้อแพงหน่อใหม่ อย่าไปติดต่อกับเกษตรกรเองเลยเพราะมันจะเป็นปัญหาเรื่องการขนส่ง ให้ลองติดต่อบริษัท รีเวอร์แคว พี่ก็เลยโทรไป เราอาจจะโทรถูกเวลา แล้วก็ถูกคน เขาก็สนใจเพราะว่าเขามีของที่เหลืออยู่จากการส่งออก พอดีตรงนั้นมันเป็นเส้นทางที่รถของรีเวอร์แควผ่านมาพอดี เพราะฉะนั้นตอนที่ 2 รีเวอร์แควก็จะเอาของมากองไว้ เข้าคนมาทำงานก็จะได้งานทำ เราก็ต้องมองว่าเราจะซื้อใครที่ช่วยเราได้ด้วย ก็จะมีกลุ่มทางไหน้อย ก็จะเป็นผักใบ อันนี้เป็นผักปลอดสารนะ ไม่ได้เป็นอินทรีย์ แล้วก็กลุ่มทางบ้านแพ้ว ก็จะเป็นมะนาว ก็แยกกันไปแล้วแต่ บางคนไม่ได้ส่งถึงที่นี่ เราจะใช้วิธีว่าเขาต้องไปที่ตลาดกัน เราจะโทรบอกเขาว่าจะใช้ของเท่าไร เสร็จแล้วเขาต้องมาส่งของที่ตลาดอยู่แล้ว เราก็ส่งรถไปเอา เราจะใช้ปากคลองตลาดเพราะเกรดสินค้าค่อนข้างดี แต่เราไม่ได้ไปซื้อตามร้านเองเพราะว่าเรามีของที่ตั้งอยู่แล้ว

คำถาม : การขนส่งมีการจัดการเรื่องนี้อย่างไร

คำตอบ : พี่จ้างบริษัท แต่ก่อนนี้เคยมีคนขับรถเป็นของตัวเอง แต่มันเหนื่อยกับการดูแลพวกคนขับรถ การบริหารงาน บางครั้งเรามีรถอยู่คันเดียวมันก็ไม่สะดวก หรือบางที่มีปัญหาของเรา ก็ส่งไม่ได้ตัวคนขับรถเองพอทำไปก็เริ่มที่จะเกรง ก็เลยคิดว่าจ้างบริษัทไปเลยดีกว่า แพงกว่ากันแต่คุ้ม สามารถคุมค่าใช้จ่ายได้ชัดเจนขึ้น

คำถาม : ค่าใช้จ่ายในการขนส่งประมาณเท่าไร

คำตอบ : ของพี่คิดเป็นเที่ยว เที่ยวหนึ่งจ่ายอยู่ที่ประมาณ 1,300 บาท คือพี่จะส่ง 3 ที่ ตอนกลางคืนพี่ต้องส่งที่เดอะมอลล์ 4 หุ้มทุกวัน เพราะฉะนั้นประมาณ 3 หุ้ม จะต้องเอาของขึ้นรถ ก็คือพอไปส่งเดอะมอลล์เสร็จก็จะส่งที่โกลเด้นเพลสที่ตลาดไทย แล้วของที่เหลือในรถครึ่งคัน ตอนเช้าก็จะวิ่งเข้าที่โกลเด้นเพลสอีกรอบหนึ่งที่เราส่งตรง หรือบางวันที่ไม่เข้าโกลเด้นเพลสก็ต้องไปเข้าวิลล่า นับเป็นเที่ยวกัน ค่าใช้จ่ายก็จะรวมค่าน้ำมัน รถก็ของเขา คนของเขา ยกเว้นวันเสาร์เท่านั้น เดือนๆหักลบกลบหนี้ก็ได้ประมาณ 17,000-20,000 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : ในการทำเกษตรอินทรีย์มาตรฐานพีคิดว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด

คำตอบ : ปัจจัยตัวไหนหรือ จริงๆแล้ว พีรู้ว่าคำว่า “ที่ดิน” นับเป็นปัจจัยการผลิตอย่างไรบ้าง แต่พีคิดว่าสภาพพื้นที่มีผลนะ เป็นตัวที่สำคัญที่สุด เพราะว่าถ้าสภาพพื้นที่ของเราดี มีความอุดมสมบูรณ์พร้อมอยู่แล้ว เราก็ไม่ต้องเสียเวลากับการปรับปรุง ไม่อย่างนั้นกว่าจะได้ผลผลิตก็ต้องรอนานอีก อย่างพีนับว่าโชคดีเรื่องที่ดินเนื่องจากมันเป็นพื้นที่สวนอยู่ก่อนแล้ว สารเคมีอะไรก็ไม่ค่อยจะได้ใช้สักเท่าไร สมมติว่าพื้นที่มันไม่ดี มันยากที่จะจัดการอะไร หรือการขนส่งอยู่ห่างไกลคุณก็หมดโอกาส สภาพพื้นดินถ้ายังไม่สมบูรณ์กว่าจะมีการปรับปรุงขึ้นมาให้ดีขึ้น ต้องใช้เวลาขนาดไหน 5 ปี 10 ปี คุณจะเบื่อก่อนหรือเปล่า เพราะฉะนั้นโดยความคิดของพี คือที่ดินเป็นตัวหลักที่สำคัญมาก แล้วก็รองลงมาก็จะเป็นเรื่องของแรงงาน ต้องมีแรงงานที่ดี มีความสามารถในการผลิตอยู่บ้าง เนื่องจากเราต้องพึ่งแรงงานเป็นส่วนใหญ่ เราไม่มีกำลังผลิตเอง หรือคุณจะใช้ในรูปแบบของกระบวนการจัดการก็ได้คือเราต้องรู้จักสั่งงานให้เขาทำ วางแผนให้ว่าวันนี้คุณต้องทำอะไร ต้องปลูกอะไร ก็สำคัญรองลงมาจากที่ดิน คือ ต้องรู้ว่าเมื่อเรามีที่ดินแล้วเนี่ย แรงงาน เงินของเราหลายๆ เรื่องเราจะจัดการอย่างไรให้มันอยู่กันได้ ไม่ได้คิดว่ามันต้องรวย คิดแค่ว่ามีชีวิตอยู่ได้โดยที่ไม่ได้ทำให้คนอื่นลำบาก ไม่ได้ทำให้เงินที่เราเก็บไว้สำหรับเรื่องอื่นมา มีผลกระทบ คือสามารถที่จะมีผลผลิตเลี้ยงดูตัวเองในพื้นที่ตรงนั้นได้ คุณต้องบริหารแล้วทั้งเงินทุน แรงงานที่มีอยู่ หรืออะไรหลายๆ อย่างในนั้น กระบวนการผลิต สมมติว่าเงินทุนที่มีอยู่แค่นี้จะใช้ปุ๋ยอะไร จะซื้อข้าวยังมีเงินซื้อเลย เราต้องคิดใหม่แล้วว่าเราจะทำยังไง ต้องกันเงินของคุณไว้เลยว่าจะทำอะไรดี คือตรงนี้พีว่ามันเป็นลักษณะของการบริหารงานของแต่ละคนว่าจะทำอย่างไร จะหาเงินมาเล่นยังไง อย่างที่สมมติว่าพีไม่ปลูกเตย พีก็มีใบมะกรูด พีไม่ต้องมานั่งรอ ก็ต้องนั่งมองภาพไปว่าแต่ละวันจะใช้เงินที่ไหน แรงงานจำเป็นเพราะว่าเราทำเองไม่ได้ ถ้าเราบริหารงานพวกนี้แล้วยังต้องไปขุดดินเอง รดน้ำเองก็หมดแรงคิด ถ้าเราคิดก็คือคิด ต้องมีแรงงานที่บอกเขาได้ว่าให้ทำอันนั้นอันนี้ แล้วแรง งานที่ดีๆ หรือมีประสบการณ์นั้นหายาก เรื่องอื่นๆ อย่างพันธุ์พืชพีก็ว่าเฉยๆ คือมันสามารถหาได้

คำถาม : ปัญหาของเรื่องมาตรฐานพีคิดว่ามันครอบคลุมหรือยัง ถ้าคิดถึงขนาดที่จะส่งออก

คำตอบ : จริงๆ พีว่าเรื่องของการส่งออกในเมืองไทยพูดถึงแต่เรื่อง GAP ไม่ยอมพูดถึงเกษตรอินทรีย์ แล้วพีก็มีปัญหากับบริษัทส่งออกผักของพีด้วย คือ เขาต้องการใบ GAP พีก็บอกว่าพีมีแต่เป็นบางตัวคือเราชี้แจงขอ เราไม่ออกไปยุ่งกับ สวพ.5 ซึ่งกว่าจะเดินเรื่อง กว่าจะขอ กว่าจะมาตรวจของในสวนเราก็หมดแล้ว ซึ่งเราก็มักจะเถียงกับเจ้าหน้าที่อยู่เสมอว่า GAP ย่อมาจาก Good Agriculture Practice แต่คุณทำเหมือนกับว่าเป็น Good Agriculture Product เพราะเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณสนใจแต่ Product นำไปตรวจสอบ ถ้าสนใจ Practice จริงๆ มันต้องออกไปรับรองฟาร์ม คุณจะไปปลูกอะไรในฟาร์มนี้ก็จะได้ GAP เพราะว่าแต่ก่อนผักนามัยก็ได้ไปรับรองใบเดียว

คำถาม : อยากจะให้ มกท. ช่วยเหลือในเรื่องนี้ไหม

คำตอบ : จริงๆ มกท. ก็ไม่รู้จะผลักดันอย่างไร เนื่องจากเขาเป็นองค์กรอิสระ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการ กรมวิชาการเองซึ่งตอนนี้เป็นคนออกไปรับรอง Organic Thailand นั้นแหละที่ต้องจัดการ แล้วอีกเรื่องคือมันไม่มีซูเปอร์มาร์เก็ตที่เป็นอินทรีย์จริงๆ เพราะฉะนั้นคนที่ทำอินทรีย์ขึ้นมาก็ไม่รู้จะไปขายที่ไหน พี่มองว่าทางกรมวิชาการน่าจะลงทุนทำซูเปอร์มาร์เก็ตดีๆ แล้วก็ชัดเจนว่าเป็นอินทรีย์ คนที่เข้าไปขายต้องมีใบรับรอง ซึ่งก็ไม่มีเอกชนไหนที่กล้าทำเพราะลงทุนมันสูง

คำถาม : แล้วในเรื่องของผู้ตรวจมาตรฐานมีปัญหาไหม

คำตอบ : พี่เองคิดว่า ผู้ตรวจน่าจะให้คำแนะนำ เพื่อนพี่มาเล่าให้ฟังว่า บางเรื่องมีความรู้สึกว่าการตรวจตรวจเพราะว่าจับผิด หรือว่าตรวจเพราะว่าจะจับให้ได้ หาข้อบกพร่องให้ได้ว่ามีอะไรแต่สำหรับพี่นี่ยังไม่เจอนะ เรื่องระบบหรือข้อกำหนดพี่ว่ามันไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่ต้องขยัน เอาใจใส่

คำถาม : การที่จะทำให้ฟาร์มของเราได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง

คำตอบ : คนที่เป็นเจ้าของจริงจังหวัดไหน แล้วก็ต้องมีความซื่อสัตย์ ผู้ตรวจก็คือผู้ตรวจ เขาจะมาก็แค่ปีละครั้ง แต่เราเองต้องอยู่กับสวนตลอดเวลา คือต้องมีความตั้งใจจริง ซื่อสัตย์จริง ถ้าสมมติว่าปลูกอะไรไปแล้วไม่มีรายได้ ไม่มีผลตอบแทนมันคงเป็นไปไม่ได้ ไม่งั้นคุณจะไปทำไม ตรงนี้ถ้าคุณสร้างรายได้ก็ต้องตามตลาดด้วยว่าตอนนี้ตลาดเขาต้องการอะไร พื้นที่ของเราปลูกได้ไหม อย่างที่บอกว่า พื้นที่มันมีคุณค่า ถ้าเราปลูกได้มันจะทำเงินได้ตลอดเวลาอยู่แล้ว แล้วก็ต้องรู้ปัญหา ต้องหาความรู้ ข่าวสาร มีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ มองว่าเขาทำอะไรกันแล้ว มีคนที่คอยช่วยเหลือเราหรือเครือข่ายทั้งผู้ผลิต ผู้ที่จะมาซื้อของเรา ผู้ที่มีความรู้ในด้านต่างๆ

คำถาม : มีคู่แข่งในการทำเกษตรอินทรีย์บ้างหรือไม่

คำตอบ : คู่แข่งเกษตรอินทรีย์ไม่มีเลยนะ เพราะมีความรู้สึกที่ว่าต่างคนก็ต่างปลูก ปลูกกันได้ไม่ก็อย่าง ต้องมีความชำนาญ แล้วก็มีการช่วยเหลือกัน อย่างของพี่ก็จะมีพี่กฤษณา ไร่เขาอยู่ที่สุพรรณบุรี เขาจะปลูกผักใบ เราก็จะคุยกัน ปรีกกากันเรื่องต้นทุนการผลิต การแพ็ค เวลาที่มีของก็จะขายให้กัน หรือว่าถ้าตลาดต้องการผัก ผลไม้ที่พี่เขามีเราก็จะแนะนำให้ แล้วให้เขาไปตกลงกันเอง ไม่ได้มองว่าเป็นการแย่งตลาดแต่มองว่าเป็นการช่วยเหลือกัน อีกอย่างคนที่ทำเกษตรอินทรีย์ค่อนข้างที่จะมีการศึกษา แล้วก็มีความพอสมควร เลยไม่ค่อยแย่งตลาดกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันหยุดสัปดาห์ที่ 21 ธันวาคม 2549 สัมภาษณ์ คุณกฤษณา จิรจินดา 511/630
ชอยจรัญสุนิทวงศ์ 37 แขวงเขตบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ผลิตผักและผลไม้

คำถาม : ขอทราบประวัติส่วนตัวสักเล็กน้อย

คำตอบ : พี่เป็นคนกรุงเทพฯ ตอนนี้อายุ 50 ปี จบปริญญาตรี สาขาบัญชี
จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำถาม : ก่อนทำเกษตรอินทรีย์ทำอะไรมาก่อนบ้าง

คำตอบ : ก็ทำบัญชีที่นี่ (โรงแรมแพลนแนชซีฟีก) แต่ก็ทำควบคู่กันไป พี่เพิ่งเริ่มจับ
เกษตรอินทรีย์มาเมื่อ 6 ปีก่อน ซึ่งสวนของพี่ก็เป็นอินทรีย์ตั้งแต่เริ่มแรกเลย

คำถาม : ทำไมถึงเลือกที่จะทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : เพราะคิดว่าเวลาเกษียณจากการทำงานที่นี้ จะได้มีอะไรทำ ซึ่งก็ควรจะเป็น
สิ่งที่ดีกับตัวเองด้วย เพราะถึงเวลานั้นเราก็คงแก่ตัวแล้ว เรื่องของสุขภาพก็เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเป็น
เคมี ก็หมายความว่า เมื่อแก่ตัวไปเราก็คงต้องอยู่กับเคมี ต้องไปฉีดเคมี มันไม่ใช่สิ่งที่เราอยากจะเป็น
เราอยากกลับไปอยู่กับธรรมชาติมากกว่า เพื่อให้ชีวิตเรายืนยาว กลับไปอยู่กับสิ่งที่ Fresh

คำถาม : ทราบข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์จากแห่งใดบ้าง

คำตอบ : ส่วนใหญ่ค้นจากอินเทอร์เน็ต ประกอบกับคนในบ้านเป็นเด็กต่างจังหวัด เคยทำ
สวน ทำไร่ ทำนามาก่อน เราก็เรียนรู้จากเขาด้วย แล้วก็ลองผิดลองถูกกันไปตามประสา

คำถาม : ทำไมถึงต้องมามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไม่ทำแบบตามมีตามเกิด

คำตอบ : เวลาที่เราทำอะไรมาสักอย่างก็อยากจะมีตัวมาประกันดี คงอาจเป็นเพราะว่าพี่
ทำงานอยู่ในเรื่องที่ต้องมีมาตรฐานเข้ามาเกี่ยวข้อง จะทำอะไรก็ต้องมีมาตรฐานตลอด ก็ดีเหมือนกัน
เราจะได้มีความรู้เรื่องมาตรฐาน การขอ จะทำอะไรได้บ้าง ไม่ใช่รู้แบบงูๆปลาๆ

คำถาม : ทราบว่ามีไร่อยู่ที่สุพรรณบุรี ที่ตรงนั้นได้มาอย่างไรและมีการจัดการ
อย่างไร

คำตอบ : ที่ตรงนั้นพี่ซื้อมา ที่ที่นี้จะค่อนข้างอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว เพราะอยู่ติดเขาเวลาน้ำ
ไหลมากก็จะมีตะกอน ซึ่งเป็นขุยไผ่จากบนป่า แต่ก็มีปัญหา เรื่องการจัดระบบพื้นที่เพราะที่เราจะ
ค่อนข้างลาด เป็นทางน้ำไหล พี่จะดูแลเรื่องการหาความรู้เพิ่มเติม เรื่องของการปลูก การวางแผน
การปลูก ซึ่งเราก็จะมีคนสวนที่ดูแลประจำ แต่เราก็เอาความรู้ที่เรามีมาประยุกต์กับภูมิปัญญาของ
ชาวบ้าน อย่างเช่นเรื่องการเปลี่ยนทางน้ำ สวนสามมีพี่ก็จะดูแลเรื่องระบบไฟ น้ำ

คำถาม : พอจะสรุปได้ไหมว่าที่นี้ปลูกอะไรบ้าง

คำตอบ : เราจะปลูกแบบผสมผสาน พวกไม้ผลก็จะเป็น มะม่วง เงาะ ลำไย ชมพู
ในขณะเดียวกันเราก็ปลูกผักด้วย เพราะไม้ผลมันต้องใช้เวลาก็จะให้ผลผลิต ในระหว่างที่รอเราก็

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยากจะมีรายได้มาจุนเจือ ไหนจะค่าแรง ค่าตัดหญ้า ค่าน้ำมัน ที่คิดตอนแรก คืออยากมีผักไว้กินเอง คนงานในสวนอยากกินอะไรก็หาปลูกกินกันในสวน พอนานไปผลผลิตค่อนข้างดี ปุ๋ยที่เราคิดค้นก็ใช้ได้ดี แล้วก็มีคนสนใจที่จะซื้อ

คำถาม : การขอมาตรฐานมีปัญหาอะไรบ้างใหม่และได้รับมาตรฐานมากี่ปีแล้ว

คำตอบ : ตอนแรกเราเข้าใจว่าอินทรีย์ จะสนใจเพียงแค่สารไม่ใช้สารเคมี แต่พอศึกษาไปก็รู้ว่า คำค้านิ่งถึงดิน ว่าในดินเราเป็นอย่างไร มีแมลงอะไรบ้าง ในดินมีวัฏจักรเป็นอย่างไร เรารักษาสภาพน้ำแค่ไหน ดูแลเรื่องระบบน้ำอย่างไร ส่วนเรื่องมาตรฐานเราได้มาประมาณ 4 ปีแล้ว ที่นี้ใช้ระยะเวลาปรับเปลี่ยน 1 ปีครึ่ง

คำถาม : ในเรื่องปัจจัยการผลิต ที่นำมาทำปุ๋ย ได้มาอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ทางเราจะทำการผลิตเอง แต่จะมีปัญหาอยู่ช่วงหนึ่งคือ ปุ๋ยคอกจะค่อนข้างหายาก เพราะว่าเขาลี้ภัยไปเขาก็ให้ยาไป

คำถาม : ปัจจัยการทำเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญคืออะไร

คำตอบ : ปัจจัยหรืออย่างแรกที่จะทำให้เกษตรอินทรีย์มันต้องมาจากข้างใน คือใจเราไม่ชอบอะไรที่เป็นเคมีก็เลยอยากที่จะทำเอง อีกอย่างมันก็ทำให้เราได้กิน ได้สัมผัสกับสิ่งที่ดีซึ่งสิ่งเหล่านี้มันส่งผลถึงสุขภาพเราด้วย แก่เฒ่าไปจะได้ไม่เป็นโรคมาก เรื่องคนงานก็สำคัญมากเพราะถ้าเราไม่มีคนงาน เราก็ต้องใช้สมองในการคิดและแรงงานที่จะลงไปทำ ซึ่งเราเองก็ไม่มีเวลาและกำลังมากขนาดนั้น การทำเกษตรอินทรีย์ 50% อยู่ที่ค่าแรง เพราะที่นี้ค่าแรงก็แพงเรื่องของหญ้าขนาดใช้เครื่องก็ยังแทบไม่ทันเลย ฉะนั้นเงินทุนก็เป็นอีกเรื่องที่สำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ ถ้าเราไม่มีเงินที่จะมาหมุนเวียนก็แย่เหมือนกัน ปัจจัยตัวต่อไปที่ที่เราต้องมีตลาดที่แน่นอน ต้องรู้ว่าเราจะขายให้ใคร แล้วก็ที่ไหนด้วย ส่วนที่ดินหรือสภาพพื้นที่ก็รองรับลงมา เพราะเราสามารถปรับปรุงมันได้

คำถาม : ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีมาตรฐานมีอะไรบ้าง

คำตอบ : คนงานสำคัญมากมีแรงงานอยู่อีก 6 คน เป็นผู้จัดการไร่ 1 คน และแรงงานชั่วคราวอีก 5 คน เพราะถ้าเราไม่มีคนงาน เราก็ต้องทั้งทำและทั้งคิด ซึ่งเราเองก็ไม่มีเวลาและกำลังมากขนาดนั้น การทำเกษตรอินทรีย์ 50% อยู่ที่ค่าแรง เพราะที่นี้ค่าแรงก็แพง เดือนๆตกประมาณ 20,000 บาท เรื่องของหญ้า ขนาดใช้เครื่องก็ยังแทบไม่ทันเลย และก็มีปัญหาตามมาในเรื่องของค่าน้ำมัน อีกทั้งคนทั่วไป (คนงาน) ยังไม่เห็นว่าการทำงานแบบนี้มันดีกับสุขภาพตัวเองอย่างไร มันแค่นี้ก็เหนื่อยมาก บางทีลงไป 3-4 แปลงก็ไม่ขึ้นเลย ก็ต้องมาปรับที่กันใหม่ ถ้าฝนตกหนักผักก็เกร็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถึงแม้คนซื้อจะมองว่า ปลูกแบบนี้มันไม่น่าจะแพง ค่าปุ๋ย ค่ายาก็ไม่เสีย แต่ค่าคนมันแพง อย่างถ้าเราปลูกผักผล แดงกว่า ถั่วฝักยาว แผลงหนึ่ง ถ้าปลูกแบบทั่วๆไปอาจได้ สักตัน แต่ถ้าเป็นอินทรีย์ ถ้าได้ 400 โลก็เก่งแล้ว ในเรื่องของพ่อค้าคนกลางก็เป็นปัญหาอยู่มาก เพราะสวนเราก็มีผลผลิตอยู่เท่านี้ เราจึงไม่สามารถเข้าไปทำตลาดได้ พอเราพึ่งพ่อค้าคนกลางเราก็ถูกตัดราคา อย่างเราขายให้เขา โหลหนึ่ง 15 บาท เขาไปขายในห้าง 200 กรัมราคา 25 บาท เราก็รู้สึกว่ามันไม่ค่อยยุติธรรม แต่เราก็เข้าใจว่าเขาก็ต้องรับความเสี่ยง อีกทั้งรัฐก็ไม่เคยให้การส่งเสริมในเรื่องนี้เลย คนซื้อเองก็ไม่มีความรู้ในเรื่องอินทรีย์ ไร้สาร ปลอดภัย ไฮโดรโปนิกส์ และในตอนนี้น้ำมันแพง ค่าขนส่งก็เป็นปัญหาเหมือนกัน เพราะว่าถ้าของออกมาน้อย เราส่งของก็ไม่คุ้ม เทียบหนึ่งก็พันกว่าบาท แต่ไม่ส่งก็ไม่ได้ ตกแล้วค่าขนส่งต่อกิโลประมาณ 3-5 บาท สรุปแล้วเดือนๆหนึ่งเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วก็อยู่ประมาณ เกือบแปดพัน เราก็อยู่ได้ เพราะเราก็มีรายได้หลักอยู่แล้ว ในเรื่องการจัดการพื้นที่ปลูกในแปลงก็ไม่ค่อยลงลึก เพราะการปลูกผัก Organic ต้องหมุนเวียนแปลงตลอดเวลา เพื่อไม่ให้แมลงมัตต่อวัฏจักรของมันได้ แต่ผักแต่ละตัวก็มีอายุที่สั้นยาวต่างกัน อย่างคะน้าจวบรอบแล้ว จะย้ายไปปลูกตรงที่แดงกว่า แต่แดงกว่ายังไม่ถึงอายุมันเลย เราก็ต้องรอไปก่อน หรือไม่ก็ต้องหาที่ปลูกใหม่

คำถาม : ที่นี้ทำการตลาดเองด้วยไหม

คำตอบ : พี่เองไม่มีเวลาเพราะต้องทำงานประจำ จะมีคนเข้าไปซื้อในสวนเลย แต่ช่วงหลังมีปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางตัดราคา เขาบอกว่าราคานี้ยืนตลอด ผักซีโลละ 38 บาททั้งปี เวลามันโลละ 160 เราก็ได้เท่าเดิม แต่พอโลละ 10 บาทเขากลับบอกว่าผักไม่สวยขอคืน มันไม่แฟร์เราเองก็ไม่ได้เดือดร้อนเรื่องนี้ แต่ถ้าเป็นชาวสวนเค้าก็อยู่ไม่ได้

คำถาม : คิดที่จะทำการตลาดเองบ้างไหม

คำตอบ : พี่เคยทำคิดว่าจะไม่ทำแล้ว จะไปอยู่เมืองนอกกับลูก แต่เอาเข้าจริงๆก็เสียชีวิตแล้วก็อดทนทำมาเรื่อยๆ เราเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายรุกบ้าง ไทโรไปติดต่อหาตลาดที่เราอยากได้เองเลย ตอนนี้เราขายให้กับเลมอนฟาร์ม ซึ่งทางเลมอนฟาร์มก็เข้าไปตรวจที่ไร่ของเรา แต่เราใช้แบรนด์ของทางเลมอนฟาร์ม ไม่ได้ใช้ชื่อของเรา แล้วพี่ก็ส่งให้กับบริษัทแม็คโครอลพีรี่เมียมฟู้ด ตอนนี้มีคนมาจ้างให้ปลูกมะละกอ สุกแล้วจะอร่อยมาก ผลไม้ที่เป็น Organic จะอร่อยกว่าผลไม้ทั่วไป ลำไยเงาะ เปลือกบาง เมล็ดเล็ก เนื้อแน่น หวานแบบพอดี ไม่หวานแหลมเหมือนกับที่เขาใช้เคมีกินมากๆก็ไม่ แสบคอ ไม้ร้อนใน เกือบได้นาน วิตามินก็มากกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : การจ้างปลูกมีการเก็บค่าจ้างอย่างไร เขาจะรับความเสี่ยงให้กับเราไหม
อย่างไรในเรื่องของโรคแมลง หรือภัยธรรมชาติ

คำตอบ : เวลาผลผลิตออกมาเค้าจะคิดให้เป็นโล แบ่งตามเกรด เกรดนี้โลละ 18 บาท เกรดนี้โลละ 16 บาท ส่วนความเสี่ยงเค้าไม่ได้มารับในจุดนี้ เพียงแต่ว่าเมื่อมีผลผลิตออกมาเค้าจะรับซื้อทั้งหมด

คำถาม : สำหรับเกษตรกรอินทรีย์ คิดว่าในเรื่องราคาที่เป็นอยู่ยุติธรรมไหม

คำตอบ : จริงๆก็อยากให้คนมาทำเกษตรอินทรีย์กันมากๆ เพราะว่าเดี๋ยวนี้บอกอินทรีย์ คนก็ไม่อยากกิน ราคามันแพง ถามว่าคนปลูกได้กำไรมากไหม ไม่มากนักนะ หดไปกับกับค่าแรง ค่าการตลาด คืออยากให้ปลูกเพราะอยากให้มาทำตลาดร่วมกัน ราคาจะได้ไม่แพงแบบนี้ เรายังมีตลาดของเราเอง แต่ดูเป็นเรื่องที่อยากมาก พี่เคยชวนชาวบ้านแถวนี้ เป็นอาจารย์มาทำด้วยกัน ทำไปสักพักก็ไม่ไหว เพราะเจอเพลี้ย ผลผลิตน้อยลงทุนไปก็ไม่คุ้ม ก็เลยเลิกไป

คำถาม : พอจะสรุปได้ไหมว่า เพราะเหตุใดคนส่วนใหญ่ถึงไม่ทำอินทรีย์

คำตอบ : พี่เคยชวนคนแถวนี้นะ แต่เค้าบอกว่ถ้าทำได้ดีแล้วค่อยมาเรียก ดูเป็นเรื่องยาก ขาดความอดทน เพราะว่าการจะเปลี่ยนดินที่ใช้เคมีมาเป็นอินทรีย์ต้องใช้เวลา ในการที่จะทำให้ผลผลิตกลับมาปริมาณที่น่าพอใจอย่างที่เคยใช้สารเคมี สิ่งแรกเลยเราก็ต้อง บำรุงดินด้วยการใส่ปุ๋ยคอกเยอะๆ ให้เวลากับการปลูกถั่วเพื่อไถกลบใช้เป็นปุ๋ยพืชสด ซึ่งค่าใช้จ่ายตอนแรกก็จะสูงพอ 3 ปีแล้ว เราจะใช้ปุ๋ยลดลง ดินจะละเอียดและสีเข้มขึ้น

คำถาม : สำหรับมาตรฐานเป็นเรื่องที่เข้าใจยากไหม

คำตอบ : สำหรับพี่คิดว่าไม่ยาก เพียงแต่ยุ่งยาก ว่าซื้ออะไรก็ต้องจด ใช้อะไรก็ต้องจด ทำอะไรก็ต้องจด ซึ่งชาวบ้านทั่วไปก็จะไม่เห็นความสำคัญของการจดบันทึก แต่จริงๆแล้วการจดบันทึกทำให้เรารู้ว่าผลสะท้อนที่ตามมาจะเป็นอย่างไร ที่เกิดอย่างนั้นเพราะอะไร

คำถาม : เรื่องค่าใช้จ่ายในการขอมาตรฐานสมเหตุสมผลดีไหม

คำตอบ : ก็เหมาะสมดีนะ แต่มาปีนี้เค้าขึ้นเกือบ 3 เท่าเลย จากประมาณ 2,000 บาท กลายเป็น 9,000 บาทเลย ซึ่งเขาบอกว่า เค้าต้องไปร่วมกับมาตรฐานของหลายๆที่ แต่ปีนี้พี่บอกว่าไม่ไหวหรอก เขาเลยลดให้พี่ 50% แต่ปีหน้าพี่ก็ต้องจ่ายเขาตามนั้น

คำถาม : ในอนาคตจะทำอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์หรือไม่

คำตอบ : ตอนนี้นั้นไม่มีเงิน อีกทั้งพื้นที่เราก็มีจำกัด ถ้าจะขยายก็ต้องซื้อที่เพิ่ม

คำถาม : คิดว่าการจะได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องมีปัจจัยอะไรบ้างที่มาเกี่ยวข้อง

คำตอบ : เราต้องรักษากฎระเบียบ ต้องมีวินัย หรือความซื่อสัตย์นั่นเอง อุดมการณ์มุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งนั้นอย่างจริงจัง อย่างใครจะมาเสนอขายอะไรให้พี่ ปุ๋ยบ้าง ฮอริโมนบ้าง พี่บอกไม่ให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไปขอ มกท. ก่อน ถ้าคุณได้มาตรฐานเราก็จะซื้อของคุณ เพราะบางครั้งบอกว่าเป็นอินทรีย์แต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่ ใช้ไม่ได้ แล้วอีกเรื่องคือการจัดการ ถ้าเรารู้จักวางแผนทั้งแรงงาน และระบบการผลิต สามารถมีผลผลิตออกมาอย่างต่อเนื่อง มีการดูแลที่ดี ก็คงไม่ยากที่จะได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

**วันเสาร์ที่ 7 มกราคม 2550 สัมภาษณ์ คุณคำสิงห์ ช่างกลึง 120 ซอยวชิรธรรม
สาธิต12 แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ ผลิตผักและผลไม้**

คำถาม : ขอให้เล่าประวัติของตนเองคร่าว ๆ แล้วก็พูดถึงเรื่องการทำการเกษตร

คำตอบ : พี่อายุ 49 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มาตลอด คือ ทำเป็นเกษตรกรอินทรีย์โดยไม่เคยใช้สารเคมีเลย ทำมาประมาณ 10 กว่าปีแล้ว แต่ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ก็ราว ๆ 3-4 ปีได้แล้ว ใช้พื้นที่ที่ด้านข้างซึ่งมีประมาณ 20 ไร่ แบ่งเป็น 2 แปลง แต่เราก็ไม่ได้ขอเป็นอินทรีย์ทั้งหมด เนื่องจากราคามันแพง ทาง มกท. คิดเป็นไร่ที่ขอ มกท. ก็จะเป็นไร่หอมใจ ซึ่งที่ดินทั้ง 2 แปลงก็ซื้อต่อมาจากพี่น้องไม่ได้เป็นของตนเองแต่แรก ที่เลือกพื้นที่แถบนี้เนื่องจากมันยังค่อนข้างสมบูรณ์เพราะติดกับป่า แต่ก่อนชาวบ้านแถวนี้เขาก็ยังไม่ค่อยใช้สารเคมีกันด้วย มันยังไม่ค่อยเจริญเป็นป่าเป็นเขาสารเคมีเลยยังเข้ามาไม่ถึง เพราะบ้านเกิดนั้นอยู่ที่หนองคาย แต่ก็ทำธุรกิจส่วนตัวอยู่ที่กรุงเทพฯ ด้วย

คำถาม : ทำไมสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : ที่แรก คือ ทางครอบครัวของตนเองเป็นครอบครัวที่กินยา ก็กินยาอีกอย่างพวกผักที่เราซื้ออยู่ตามตลาดก็แพง แต่ก็ไม่ถึงขนาดที่จะกินของตลาดไม่ได้เลย เพียงแต่ไม่ชอบกลิ่นของมัน อีกอย่างตนเองก็เป็นคนที่ต่อต้านพวกสารเคมีมาตั้งแต่แรกแล้ว

คำถาม : ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทำการเกษตรอินทรีย์มาจากไหน แล้วทำไมสนใจที่จะขอ มกท. ทั้ง ๆ ที่ทำเป็นเกษตรอินทรีย์ธรรมดา ก็ได้

คำตอบ : ก็จากข่าวสารทั่วไป อีกอย่างเราก็สนใจเรื่องนี้มาตั้งแต่แรก และเหตุผลที่ขอ มกท. ก็เนื่องจากคิดการณ์ไกล ถ้าอีกหน่อยอยากค้าขายกับต่างประเทศบ้างหรืออยากจะทำผลผลิตเข้าไปขายในเมือง ซึ่งมันก็น่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่ง

คำถาม : ที่ไร่มีการเพาะปลูกอะไรบ้าง

คำตอบ : ตอนแรกก็ปลูกผัก พริก ผลไม้ พอมันหมดรุ่นแล้วก็เริ่มปลูกไม้ ชมพู พักทอง

คำถาม : ช่วยเล่าเรื่องกระบวนการผลิตให้เราฟังหน่อย

คำตอบ : มันอาจจะไม่ค่อยละเอียดเท่าไรเพราะมันเป็นไม้ยืนต้นส่วนใหญ่ เราก็จะทำการปรับเปลี่ยนพื้นที่ก่อนเป็นอย่างแรก คือ ไถ แล้วก็ใส่ซี้ไก่ แกลบลงไป ไร่หนึ่งก็ประมาณ 1 ตัน ที่นี้ก็

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เริ่มหว่านเมล็ดพืชรากแก้ว เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง พอมันเริ่มออกดอกก็ไถกลับ แล้วปลูกผัก จากนั้นก็จะใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพลงไป เราทำปุ๋ยเองทั้งหมด แต่ซื้อวัตถุดิบบางส่วนมาทำ เช่น ชี้ไก่ ชีว รำ กากน้ำตาล EM ก็หาซื้อจากชาวบ้านแถวนี้ ปุ๋ยหมักใช้ชี้ไก่ แกลบผสมกัน แล้วก็รำกับกากน้ำตาล EM แล้วก็หมักทำใช้เอง

คำถาม : ที่ดินตรงนี้มีปัญหาอะไรใหม่ทั้งเรื่องของภัยธรรมชาติและโรคแมลง และจะแก้ไขอย่างไร

คำตอบ : เรื่องของภัยธรรมชาติก็จะมีบ้างในเรื่องของความแล้ง ทำให้น้ำไม่พอเพียงพอเพราะเราพึ่งจากบ่อดาลอย่างเดียว ซึ่งก็มีอยู่ 3 บ่อ ก็ไม่รู้จะแก้ยังไง ฝนแล้งมันแก้ยาก ช่วงที่เดือนร้อนที่สุดคงเป็นเดือนมีนาคม - พฤษภาคม คิดว่าวิธีที่ดีที่สุดคงจะปลูกพืชพวกที่ใช้ใช้น้ำน้อย มันคงจะเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ เลี้ยงลำต้นไม่ให้มันตาย อย่างนี้เองก็เลยปลูกผักใบไม่ค่อยได้ เพราะผักจะต้องใช้น้ำเยอะ ส่วนเรื่องโรคหรือแมลงไม่ค่อยมี มีบ้างก็จะเป็นโรครา โรคกุ้งแห้ง

คำถาม : ผลผลิตที่ได้มีความแน่นอนหรือไม่ นำไปขายที่ไหน ขายอย่างไร

คำตอบ : ไม่แน่นอนหรอก ที่หลักๆ ก็จะเป็นพริกแต่ตอนนี้กำลังปลูกไผ่ มันก็แล้วแต่ขึ้นอยู่กับความแล้งด้วย ถ้าแล้งมากผลผลิตก็น้อยหน่อย ผลผลิตที่ได้ก็ขายให้กับชาวบ้านแถวนี้ แล้วก็แบ่งไปให้ญาติพี่น้องบ้าง เอาไปแจกจ่ายบ้าง เพราะช่วงนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าไรอย่างไผ่ก็เพิ่ง เริ่มปลูก ส่วนพริกนี่ก็จะใส่แพคนำไปขายที่กรุงเทพฯ แต่เรายังไม่มีตราเป็นของตัวเอง เพราะถ้าซอกก็แพงอีกต้อง ใช้เงินมาก มกท.เค้าถือว่าเป็นการค้าทั้งหมด การขนส่งก็ขนไปเอง บางครั้งมีพ่อค้ามารับซื้อบ้าง แต่ไม่ค่อยแน่นอน

คำถาม : เรื่องราคาผลผลิตเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างไร

คำตอบ : คือก็ไม่ต่างกับเคมี มีปัญหาเหมือนกัน เนื่องจากชาวบ้านเขาไม่สนใจหรอกว่ามันเป็นอินทรีย์หรือไม่ ชาวบ้านหรือท้องตลาดทั่วไปดูเอาสวยไว้ก่อน บางทีเราจะไปโทษเกษตรกรก็ไม่ได้ ต้องโทษตัวผู้บริโภคนั่นแหละ คือ ถ้าเห็นของไม่สวยก็ไม่อยากมอง ไม่อยากซื้อ ฝ่ายผู้ผลิตก็มองว่าผู้บริโภคต้องการแบบไหน ก็ผลิตออกมา อดปุ๋ย อดยาเข้าไป

คำถาม: ในส่วนของมาตรฐานคิดว่ามีปัญหาหรือเป็นปัญหาสำหรับเราบ้างไหม อยากเสนอแนะอะไร

คำตอบ : มีมากเลย ไม่ว่าใครก็พูดอย่างนี้ ถ้าจะขอเขา เขาก็ต้องเอาเงินเรา แล้วถ้าเราจะตีตราเป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. เขาก็ต้องคิดเราอีก มันแพงมากด้วย ถ้าเราจะใช้แบรนด์ของเขาก็ต้องเสียอีกต่อหนึ่ง มันค่อนข้างที่จะเป็นธุรกิจไม่ได้ช่วยเหลือเกษตรกร แล้วถ้าเป็นไปได้ อยากให้ทางราชการของเราทำขึ้นมาเอง คือ จริงอยู่ Organic Thailand ก็มีแต่มันส่งออกไม่ได้ อย่าง IFOAM ทางเยอรมันเขารับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : นอกจากของ มกท. แล้วได้ขอมาตรฐานอย่างอื่นหรือไม่

คำตอบ : ก็คิดว่าจะขอของกรมวิชาการเกษตร อาหารปลอดภัยก็คิดไว้ แล้วก็ชวนเพื่อนๆ ในกลุ่มไปขอด้วย

คำถาม : มีกลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้วยหรือคะ

คำตอบ : มีมานานแล้วเหมือนกัน แต่มันยังไม่เจริญ ยังไม่ดี เพราะว่าเราจะไปโทษเกษตรกรก็ได้ โทษผู้รับซื้อก็ได้ โทษตลาดก็ได้ มันพอๆ กันหมดแหละ จากการสังเกตหลังจากไปเข้ากลุ่มแรกๆ ผักเขาเอาน้อยมาก ค่ะน้ำ กวางตุ้งเขาเอาอาทิตย์ละ 10 กก. แล้วเกษตรกรเขาปลูกไว้เยอะจะเอาไปขายให้ใคร ก็เน่าเสียหาย ราคาก็ไม่ได้แตกต่างกันมากระหว่างอินทรีย์กับเคมี แต่เวลาชาวสวนที่ออกมาบอกว่าตลาดใหญ่ เวลาไปอบรมก็เหมือนกัน บอกว่างบประมาณเป็นล้านๆ บาท แต่ทำไมมันมาไม่ถึงเกษตรกรเลย

คำถาม : ที่เราทำอยู่ตอนนี้ ราคาขายคุ้มกับต้นทุนหรือไม่

คำตอบ : มันก็คุ้มนะ แต่คุ้มน้อย สังเกตคนที่ทำเกษตรอินทรีย์นั้นจะอยู่บ้านหลังเล็กๆ พวกคนแถวนี้แหละ แต่ถ้าใครทำเกษตรเคมีจะมีบ้านหลังใหญ่ มีรถขับ ซึ่งมันแตกต่างกันมาก

คำถาม : แรงงานในไร่มีประมาณกี่คน

คำตอบ : 3 คน เป็นลูกจ้างประจำ เดือนละ 4,000 บาท เป็นคนแถวนี้แหละ

คำถาม : แถวนี้มีพวกเกษตรหรือเจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมบ้างหรือไม่

คำตอบ : ตั้งแต่มาอยู่ก็ไม่เห็นเคยมีเลยนะ ก็ไม่รู้ว่าเขามองเรายังไง อีกอย่างเราก็อยู่ชุกชุมออกมา เราก็ทำเอง ความรู้ที่ได้ก็หาตัวเอง บางทีก็ไปดูใครคนอื่น แล้วดูตัวอย่างเขา จดจำมา

คำถาม : ถ้าทางรัฐทำอะไรเพื่อเกษตรอินทรีย์สักอย่าง ควรเริ่มจากเรื่องไหนก่อน

คำตอบ : เรื่องไหนก่อนหรือ การเกษตรจากที่สังเกตมา ปัจจัยของมันเนี่ยคือหาแหล่งน้ำให้ได้ก่อน ถ้ารัฐมีแหล่งน้ำให้ จัดบ่อบำบัดให้ดีก็ขุดบ่อให้ทุกบ้าน เขาก็จะพออยู่พอกิน ถ้ามีน้ำแล้วคนไม่ซี้ก็จริงจังจริงๆ ก็ไม่น่าที่จะยากจน คือ อย่างแถวนี้มันก็ไม่ค่อยมีแหล่งน้ำ

คำถาม : แล้วเรื่องดินล่ะคะ แถวนี้เป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ : ก็พอใช้ได้ แต่คิดว่าเรื่องดินมันสามารถปรับปรุงได้ แต่น้ำเราฝืนธรรมชาติยาก ดินเราก็เอาปุ๋ยขี้วัว ขี้ไก่มาใส่ บ่อยๆ 4-5 ปีก็ได้ คนจนๆ ก็ปรับปรุงดินให้ได้ดีแต่ขุดบ่อนี้ใช้เงินเป็นแสน แม้แต่พวกเกษตรพอเพียงหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ก็ทำค่อนข้างยากเพราะไม่มีเงินมาขุดบ่อน้ำ

คำถาม : เรื่องของเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยา เราซื้อหรือเก็บเมล็ดพันธุ์เอง

คำตอบ : ส่วนมากเมล็ดพันธุ์ก็จะเก็บใช้เองจากในไร่ ตอนเริ่มแรกที่ทำก็ขอชาวบ้านแถวนี้

คำถาม : แล้วในอนาคตอยากจะเพิ่มเติมส่วนไหนบ้างหรือเปล่า

คำตอบ : ก็อยากจะเพิ่มถ้าเป็นไปได้ คือขยายพื้นที่ออกไป แต่แถวนี้มันเป็นที่ สปก. ซื่อขายลำบาก อย่างที่ตรงนี้ก็เป็นที่กันชน ข้างบนเขาก็เป็นป่าสงวนแล้ว

คำถาม : เรื่องของเกษตรอินทรีย์ที่ทำอยู่ปัญหาที่คุณคิดว่ามีมากที่สุด 3 อันดับคืออะไรบ้าง

คำตอบ : ใหญ่ๆ ก็คือ 1. เรื่องน้ำ 2. ตลาด สำคัญมาก ถ้ามีตลาดมันก็จูงใจให้เราทำ 3. ปุ๋ย ยา แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาเท่าไรพอที่จะหาได้

คำถาม : แล้วเรื่องปัจจัยล่ะคะ ตัวไหนสำคัญที่สุด

คำตอบ : ต้องเริ่มจากความคิดและใจเรารักก่อน เป็นห่วงสุขภาพ ลูกหลานครอบครัวของเราเพราะผลเสียของพวกสารเคมีมันเยอะ นี่คือปัจจัยแรกที่เราต้องคำนึงถึง สำหรับปัจจัยต่อไปคือเรื่องของความขยันความอดทนทำเกษตร อินทรีย์ต้องเป็นคนที่ยืนมากๆ เพราะบางทีกลางคืนเราก็อาจจะไม่ได้นอนเนื่องจากต้องไปจับหนอนจับแมลงถ้าเป็นพวกเคมีก็เอายาไปฉีดแบบเดียวก็เสร็จ ส่วนเรื่องปัจจัยการผลิตก็ต้องเป็นแหล่งน้ำมีความสำคัญมากที่สุด คนเราจะขยันอย่างไรถ้าทำเกษตรแล้วไม่มีน้ำ ก็ทำเกษตรไม่ได้

คำถาม : แล้วพวกเครื่องทุ่นแรงหรือเทคโนโลยีที่ใช้ในไร่นี้มีอะไรบ้าง

คำตอบ : ก็มีเครื่องตัดหญ้า แล้วก็เครื่องฉีดยาที่เป็นของตัวเอง นอกเหนือจากนั้นก็ เช่น

คำถาม : คุณอาเห็นผลเลยไหมว่าอินทรีย์กับเคมีมันดีหรือส่งผลอย่างไรกับร่างกายของเรา

คำตอบ : ก็ดีนะ เห็นผลอย่างตอนนี้อา อายุจะ 50 ปีแล้ว แต่สุขภาพยังดีอยู่ถ้าเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ รุ่นเดียวกัน เวลาไปเที่ยวด้วยกันเขาแซวว่าเป็นพี่กับน้องกันเลย

คำถาม : คิดที่จะชักชวนคนอื่นๆ มาทำเกษตรอินทรีย์บ้างไหม

คำตอบ : อาเคยแนะนำ ชักชวนแต่เขาไม่เห็นด้วย เพราะราคามันก็ไม่ได้ดีเลิศที่จะจูงใจให้เขาเปลี่ยนมาทำ เขาก็เห็นหลายๆ คนทำ ที่ไม่ใช่เขาก็ไม่ประสบความสำเร็จ

คำถาม : ตอนแรกที่เข้าไปขอ มกท. ดำเนินการอย่างไร ใช้เวลานานไหม

คำตอบ : ก็แจ้งเรื่องไป เขาก็จะให้เจ้าหน้าที่มาตรวจใช้เวลาเป็นครึ่งค่อนวัน ตรวจละเอียดมาก ตรวจดิน ตรวจบริเวณรอบๆ ไร่ ว่าไร่เรามีแนวกันชนไหม ชักประวัติอย่างละเอียด แล้วเราก็ต้องจ่ายเงินให้เขา ออกคาร์ด ค่าที่อยู่ ค่าที่กินให้เขา เขาก็ไม่มีการอบรมให้นะ มีแต่นัดวันแล้วก็เข้ามาตรวจ หลังจากนั้นมาตรวจแล้วก็ยังมีระยะปรับเปลี่ยนอีก ถึงแม้เราจะไม่เคยใช้เคมีมาก่อนเลยก็ตาม ระยะปรับเปลี่ยนก็ 1 ปี จนเขามั่นใจแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : คิดว่าการขอ มกท. ดีกว่าไม่ขออย่างไรกับการทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : ข้อดีก็คือ สำหรับคนที่ทำเป็นธุรกิจก็ควรจะขอ เพราะว่าบางที่กิจการของเรา อาจจะรุ่งเรืองได้ส่งไปขายต่างประเทศ อาจจะมีแบรนด์เป็นของตัวเอง หรือว่าได้ขายส่งห้างก็น่าที่จะขอ แต่ถ้าเราทำแบบเชื่อมั่นในตัวเองขายให้กับพ่อค้า ก็ไม่สมควรที่จะขอ เราว่าไม่คุ้มกัน เป็นหมิ่นๆ เปลืองค่าใช้จ่ายเปล่าๆ อีกอย่างถ้าเป็นคนยากคนจนเขาก็ไม่มีเงินจ่ายตรงนี้

คำถาม : เป็นราคาต่อปีหรืออย่างไร แล้วใน 1 ปีมาตรวจกี่ครั้ง

คำตอบ : ใช้เป็นราคาต่อปี ปีหนึ่งก็มาตรวจ 1 ครั้ง เวียนๆ กันไป

คำถาม : คุณอาคิดว่าการที่จะได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่องปัจจัยที่สำคัญคืออะไร

คำตอบ : คือความซื่อสัตย์ของต่อตัวเราเองก่อน คือถ้าเขากำหนดมาว่าไม่ให้ใช้อะไรเราก็ต้องไม่ใช้ บางครั้งถ้าเราไม่ซื่อสัตย์อาจจะแอบอ้างได้ คิดว่าถ้าทำจริงๆ เป็นครั้งเป็นคราวเขาก็จับไม่ได้ ความรักและห่วงใยในตัวเองนี่แหละเป็นสิ่งสำคัญที่จะมีผลต่อความซื่อสัตย์ เพราะเราเป็นคนทำผลทั้งหมดมันก็จะตกอยู่ที่ตัวเราและการหมั่นหาความรู้ให้ตัวเองเสมอก็ช่วยให้เราได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เช่น การไปอบรม ดูงาน ไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ผลิตรายอื่น เพื่อจะได้เปิดรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามาพัฒนาสวนของเรา

คำถาม : ในอนาคตคิดว่าจะทำเป็นการค้าหรือไม่ หรือขายขึ้นห้าง

คำตอบ : ตอนนี้อยู่ไม่หวังคิดจะทำพอกินก็พอแล้ว มีความสุข ตอนนี้อยู่ปลูกผักไว้กิน เหลือก็ขายบ้าง ตอนนี้อยู่กำลังปลูกไผ่อีกอย่าง คิดว่าจะทำหน่อไม้ เพราะแก่แล้วคือมีหน่อให้กินให้ขายขายไม่ได้ก็ค่อยอัดปืบทำหน่อไม้ต้องอีกหน่อย ถ้าไม่มีคนซื้อ ตัวเราก็หมดแรงก็ขายล่ำส่งเข้าโรงงานกระดาศแค่นั้น

วันเสาร์ที่ 7 มกราคม 2550 สัมภาษณ์ คุณปัญญา งามยิ่ง 4/4 หมู่ 3 ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี ผลิตภัณฑ์และงาน

คำถาม : ไม่ทราบว่าคุณอายุเท่าไร และเรียนจบอะไร

คำตอบ : พี่อายุ 37 ปี จบมัธยมศึกษา

คำถาม : ทำอะไรมาบ้างก่อนที่จะมาทำเกษตรอินทรีย์

คำตอบ : ช่วงแรกปลูกข้าวมาก่อนเพราะต้องกินเป็นอาหารหลัก จากนั้นก็ทำข้าวโพด ค่ะน้ำพอทำไปก็ขายไม่ได้ ก็ไม่มีทุนต่อ

คำถาม : ทำไมถึงสนใจที่จะขอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และได้มากี่ปีแล้ว

คำตอบ : มันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตลาด คือถ้ามีมาตรฐานรับรองคนซื้อก็มั่นใจ เพราะข้างนอกเขาไม่ได้มาเห็นว่าเราทำอะไร เป็นจริงอย่างที่บอกไหม ตลาดก็จะเข้ามาเรามากกว่าการที่เราทำแล้วไม่ได้ขอมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานเราก็ได้มาประมาณ 4 ปี แล้ว

คำถาม : ทราบข้อมูลการทำเกษตรอินทรีย์จากที่ไหน

คำตอบ : ก่อนที่จะมาทำเกษตรอินทรีย์เนี่ย ทำเรื่องป่าชุมชนมาก่อนทำให้รู้จักกับเครือข่ายในด้านนี้ที่เขาทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว พอเขาไปประชุม เขาก็แนะนำให้ทำ ซึ่งมันสอดคล้องกับการดูแลป่าด้วย และพวก NGO ที่ทำงานเกษตรอินทรีย์อยู่เขาเปิดอบรม เราก็เข้าไปฟัง แล้วเขาก็หาเงินมาช่วย

คำถาม : แหล่งที่รับซื้อผลผลิตมีที่ไหนบ้าง แล้วทำอย่างไร

คำตอบ : เราขายที่เลมอนฟาร์ม ที่ตั้งฮั่วเส็ง โรงเรียนรุ่งอรุณที่กทม. ร้านรวมรักที่สุพรรณบุรี ซึ่งก็จะรวบรวมกันไปส่งเพราะเราต้องบรรจุใส่ถุงให้เรียบร้อยแต่ยี่ห้อที่ใช้เป็นของเลมอนฟาร์ม เราไม่ได้เป็นเจ้าของที่ไปขายเอง เงินที่ได้มาก็แบ่งตามปริมาณที่ได้

คำถาม : การปลูกมีปัญหาอะไรบ้างไหม แล้วทำไมถึงเลือกที่จะปลูกถั่ว/งา

คำตอบ : มีครับ ช่วงหน้าฝนปัญหาก็จะมากหน่อย น้ำจะค่อนข้างมาก เรื่องของดินฟ้าอากาศมันควบคุมยาก ถนนหนทางที่นี่ก็ไม่ดี ทางแคบ รถที่จะใช้ขนของก็แทบจะเข้าไม่ได้ ยิ่งถ้าน้ำมากก็ออกไปไหนกันแทบไม่ได้ ปีนี้ก็โดนมาสองรอบแล้ว ของก็ออกไปส่งไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้เลย เราเลือกปลูกเราก็ต้องดูตลาดด้วยว่าต้องการไหม แล้วเราพอที่จะปลูกได้ไหมเหมาะกับที่ของเรา อีกทั้งถั่ว/งาก็เป็นพืชที่สามารถแปรรูปได้ เก็บไว้ได้นาน เรื่องการดูแลก็ไม่ยุ่งยากอะไรถ้าเทียบกับผัก ที่นี้เราก็ปลูกผักด้วยแต่เราไม่ได้ขอมาตรฐาน เพราะถ้าขอมาก พื้นที่ที่เราขอมาก เราก็ต้องเสียเงินเยอะ เราเลยเลือกที่จะขอพื้นที่ที่ปลูกถั่วและงาเท่านั้นเพราะตัวนี้ตลาดยังต้องการมากอยู่

คำถาม : การปลูกถั่วและงามีความแตกต่างกับการปลูกผักไหม อย่างไร

คำตอบ : ผักจะมีโรคแมลงเยอะ ต้องการน้ำ เราต้องดูแลมันมากหน่อย เลยปลูกใกล้ๆ กับที่ที่เราอยู่ แล้วผักมันก็น่าเสียง่าย ที่นี้เส้นทางก็ยังไม่ดีนัก เราเลยปลูกเอาไว้กินเองแล้วก็ขายแถวๆนี้ แต่ทั้งหมดของเราทำแบบอินทรีย์ทั้งหมดเลยนะ

คำถาม : เคยมีประสบการณ์ในการใช้สารเคมีบ้างไหม

คำตอบ : เคยใช้กับคะน้า และหอม ตอนนั้นเรารู้เลยว่าร่างกายเราสู้ไม่ไหว คือ แพ้มีอาการคัน และผื่นขึ้น

คำถาม : รายได้กับผลผลิตมีความแตกต่างกับตอนใช้สารเคมีไหม

คำตอบ : ราคาอินทรีย์ที่ได้ก็ค่อนข้างดีกว่า ถึงแม้จะได้้น้อย แต่ก็ขึ้นอยู่กับความขยันของเราด้วย แรงงานที่เราใช้ก็เป็นคนในครอบครัว ทำให้เราไม่ต้องจ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : ใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนนานไหมเพราะเดิมเคยทำแบบเคมีมาก่อน

คำตอบ : ถ้าเราเลิกอย่างเด็ดขาดมันก็ใช้เวลาตามกฎของเค้า คือประมาณ 1 ปี

คำถาม : ให้ทุนจากที่ใดบ้าง และที่ดินเป็นของเราเองหรือไม่

คำตอบ : ที่ดินเป็นของเราเอง ส่วนเงินทุนได้จากสองแหล่ง คือ ของตัวเองและก็กู้มาจากองค์กรพัฒนาชุมชน เครื่องจักรที่ใช้ก็ยืมมาจากกลุ่มเดิมที่ที่เราวมกันขาย

คำถาม : ที่ทำมาตรฐานมีความยุ่งยาก/ลำบากใจเรื่องอะไรบ้างไหม

คำตอบ : ถ้าพูดถึงเกษตรกรอย่างเรา ค่าสมัครต่อปีมันก็แพงอยู่ ถ้าจ่ายแบบรายเดือนก็หนักอยู่ ต่อไปเราก็เลยคิดว่าจะขอแบบกลุ่มแล้ว ส่วนในเรื่องข้อกำหนดต่างๆเราคิดว่าไม่เป็นปัญหาอะไร เพราะกลุ่ม NGOs ก็เข้ามาให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ แนะนำให้เราทำแบบนั้นแบบนี้ถึงจะดีและถูกต้อง ซึ่งมันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากอะไรที่จะทำตาม

คำถาม : ปุ๋ยที่ได้ผลิตเองหรือไม่

คำตอบ : เราต้องไปซื้อมาจากฟาร์มที่ใกล้แถวนี้ กระสอบใหญ่ 14 บาท เล็ก 10 บาท แต่เราก็ต้องไปขนมาเอง ส่วนน้ำหมักจากเศษพืช ผัก ปุ๋ยพืชสดเราก็ทำเอง

คำถาม : ในอนาคตคิดที่จะทำอะไรเพิ่มเติมไหม

คำตอบ : ก็จะเป็นไม้ผล ตอนนี้ก็เริ่มลงไปบ้างแล้ว เพราะอยากจะมีไว้กิน ถ้าเหลือแล้วค่อยเอาไปขาย ให้ตัวเองอยู่ได้ อิมก่อน

คำถาม : คิดว่าการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีมาตรฐานต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง

คำตอบ : สิ่งที่สำคัญก็คือ เรื่องแหล่งน้ำ ถ้าไม่มีน้ำเราจะไม่สามารถทำการเกษตรได้เลย และเรื่องของจิตใจที่รักในการทำเกษตรอินทรีย์ ห่วงใยในสุขภาพของตนเอง เพราะถ้าเราใช้สารเคมีมันก็จะสะสมในร่างกายเราไปเรื่อยๆ เมื่อก่อนเคยใช้ก็มีอาการแพ้ ขึ้นผื่นคัน ที่ต้องเหนือกว่าสิ่งอื่นใดการทำเกษตรอินทรีย์ต้องเรียนรู้ไปเรื่อยๆ สิ่งที่ยังมาไม่ถึงเราก็อาจจะยังไม่รู้ พอเราทำแล้วประสบด้วยตัวเองเราก็จะได้เรียนรู้ คือ ปัญหาในแต่ละปีมันก็จะแตกต่างกันไป

คำถาม : ราคาที่ได้พอใจ เหมาะสมหรือไม่

คำตอบ : มันก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นะ ยิ่งตอนนี้ น้ำมันแพง ต้นทุนเราก็สูงขึ้น ถ้าได้ราคาที่สูงกว่าเดิมก็คงจะดี เพราะว่าตอนนี้ก็แทบจะไม่ได้อะไรเลย แต่ก็พออยู่ได้ ตอนนี้เราได้ราคาอยู่ที่โลละ 18 บาท ปีหนึ่งเราปลูกสามรอบ ได้ไร่ละประมาณ 60 โหล ปีหนึ่งถ้าหักค่าใช้จ่ายแล้วก็ตกประมาณ 35,000-40,000 บาท/ปี

คำถาม : ถ้าเปรียบเทียบราคากับอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานกับอินทรีย์ธรรมดา มีความแตกต่างไหม

คำตอบ : ถ้าพูดถึงเรื่องการเงินไม่ต้องขอก็ได้ เพราะเรารู้อยู่แล้วว่าของเราเป็นอินทรีย์แท้ แต่ถ้าพูดถึงเรื่องการตลาดแล้ว ภายนอกเขาไม่ได้มาเห็นกับเราว่าบริสุทธิ์จริงหรือไม่ ถ้ามีมาตรฐานเขาก็จะมีความเชื่อมั่นตรงนั้น ตลาดจะเข้ามาหาเรามากขึ้นกว่าการทำเกษตรอินทรีย์แบบไม่มีมาตรฐานมารับรอง

คำถาม : การทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้รับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญ

คำตอบ : ต้องมีการพัฒนาตัวเราเองอยู่เสมอ ความจริงใจต่อผู้บริโภคและความซื่อสัตย์ ต้องปฏิบัติตามระเบียบของมกท.อย่างเคร่งครัด อะไรที่เขาห้ามก็อย่าทำ ไม่อย่างนั้นถ้าเขาตรวจเจอก็ต้องโดนตัดสิทธิ์ อีกเรื่องหนึ่งคือเราจะสามารถขยายตลาดไปได้แค่ไหน เพื่อที่จะทำให้เราอยู่ได้ ศักยภาพในการผลิตของเราว่ามันคุ้มกันไหมที่เราจะต้องสมัครขอมาตรฐานในทุกๆ ปี

วันจันทร์ที่ 22 มกราคม 2550 สัมภาษณ์ คุณขวัญชัย ศิริจันทร์ ผู้จัดการฝ่ายเกษตร บริษัท เจียแม็จ จำกัด 119 หมู่ 8 ตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอลือเมืงพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ผลิตข้าวและไม้ผล

คำถาม : พื้นที่ทั้งหมดในฟาร์มนี้ขอ มกท. ทั้งหมดเลยใช่ไหมคะ

คำตอบ : ใช่ขอ มกท. ทั้งหมดทุกส่วน ตอนที่จดทะเบียนของมกท. มาก่อนก็คือข้าว มะพร้าว ฝรั่งมาทำกับ Bioagricert

คำถาม : ทำเกี่ยวกับอะไร

คำตอบ : Bioagricert นี่ก็คือเกษตรอินทรีย์ที่สามารถส่งออกได้หลายประเทศมากกว่า มกท. กว้างกว่า เป็นลักษณะสัญญาทางการค้า

คำถาม : ขอทราบประวัติของฟาร์มหน่อยนะค่ะ รวมถึงการเริ่มต้นผลิตข้าวอินทรีย์

คำตอบ : ชื่อ ขวัญชัย ศิริจันทร์ เป็นผู้จัดการไร่ที่นี่ อายุ 48 ปี ไม่ได้เรียนอะไรจบแค่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่จริงๆ แล้วอยู่ในส่วนของการติดตั้งเครื่องของโรงสี คุมเครื่อง มาอยู่โคราชเมื่อปี พ.ศ. 2530 โคราชภาคอีสานเราเนียปลูกข้าวสะปะสะปะ ปลูกข้าวเหลืองประทิว ชาวตาแห้ง ข้าวเหนียว โดยปลูกข้าวหอมมะลิน้อย เจ้านายก็เลยก็ความคิดที่ว่าเราคงต้องส่งเสริม ทำข้าวแบบครบวงจร ดร.บริบูรณ์ ดร.สุวิทย์ ผอ. บางเขน ก็มาจับมือกับสถานีทดลองข้าวพิมาย อุบลราชธานี สุรินทร์ ทัวกัน ก็จับมือกับเกษตรจังหวัดแล้วก็ภาคเอกชนซึ่งก็คือบริษัท เจียแม็จ ทำข้าวครบวงจร ข้าวครบวงจรคืออะไร คือเปลี่ยนพันธุ์ อันดับแรกก็ติดต่อศูนย์ขยายต่างๆ ให้ผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าวหอมมะลิ 105 ออกมา เพื่อรณรงค์ให้เกษตรกรปลูกข้าวหอมมะลิให้มากที่สุด เพราะว่าข้าวหอมมะลิในปีก่อนๆ นั้นน้อย การค้าขายก็ยังไม่ขยายตัว พอบริษัท เจียเม้ง มาอยู่ปุ๊บก็ทำข้าวครบวงจร ก็คือเอาเมล็ดพันธุ์ไปให้ แล้วก็ซื้อราคาสูงกว่าท้องที่สมมติว่าท้องที่ซื้ออยู่ 4 บาท เราก็จะซื้ออยู่ที่ 4.50 บาท หรือว่า 5 บาท แต่ว่าต้องแลกเปลี่ยนในเรื่องของคุณภาพและเปอร์เซ็นต์ เช่น ข้าวเปลือก 100 กรัม คุณต้องขัดข้าวสารได้ 35 กรัม กำหนดคุณภาพไว้แล้วก็ให้สูงกว่าราคาท้องตลาด 10-20% แต่ว่าถ้าคุณทำได้สูงกว่าสเปคที่เราตั้งไว้ คุณก็จะได้อีกเปอร์เซ็นต์ละ 100 บาท มันก็จูงใจ แต่ว่าก่อนที่เขาจะได้คุณภาพอย่างนั้น ตัวพีต้องลงไปแนะนำวิธีการปลูกกล้า การดำ การใส่ปุ๋ยให้ถูก ร่วมกับเกษตรกรจังหวัด เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล มารวมกันกับศูนย์วิจัยข้าว แล้วก็ร่วมกันไปให้ความรู้ ไปอบรม แล้วก็ลงพื้นที่ต่างๆ พอเก็บเกี่ยวได้เราก็จะไปซื้อถึงที่ บริการทุกอย่างจนเขาเก่ง แล้วพอเขาจะเกี่ยว เช่น จ.อุบลราชธานี เขาก็จะโทรมาบอกเราว่าเขาจะใช้กระสอบเท่านั้นเท่านี้ เราจะเช็คว่าคุณสมบัติก็เจ้า มีกี่ไร่ ก็ประมาณมาว่าจะเอากระสอบ 2000 นะ 3000 นะ เราก็เอาไปให้เขา แล้วก็ไปเก็บซื้อคืน แต่ทุกวันนี้เขาเก่งแล้วเราไม่ต้องเข้าไปยุ่ง รอรับอย่างเดียว ตอนนี้ข้าวหอมมะลิของไทยเราก็เยอะแล้ว

คำถาม : มองเห็นช่องทางอะไรถึงเลือกที่จะทำข้าวหอมมะลิ 105

คำตอบ : ตลาดต่างประเทศเขาต้องการอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นจีน ฮองกง อเมริกาอะไรต่างๆ

คำถาม : คือเราต้องศึกษาตลาดก่อนที่จะเริ่มลงมือทำใช่ไหม

คำตอบ : ถูกต้อง ก่อนหน้านั้นเจียเม้งเขาทำมานานแล้วเรื่องของข้าวหอมมะลิ นี่หมายถึงว่าจำนวนข้าวหอมมะลิในภาคอีสานตอนนั้นมันน้อย ไม่ค่อยปลูกกันจะปลูกข้าวพื้นเมืองอย่างโคราชนี่อะไรเยอะ เหลืองประทิว ขาวตาแห้ง เลยมารณรงค์ในเรื่องเปลี่ยนเป็นข้าวหอมมะลิ

คำถาม : แล้วที่เจียเม้ง ก่อนที่จะทำข้าวหอมมะลิอินทรีย์เป็นอย่างไร

คำตอบ : ก็คือทำเคมีส่วนหนึ่ง ทำปุ๋ยส่วนหนึ่ง ปุ๋ยที่หมักเองส่วนหนึ่งก็มาจากวัวในฟาร์มของเจียเม้ง ซึ่งมีอยู่ 137 ตัว แล้วจากชีของมันก็ไปผสมกับขี้ละออง ข้าวลีบ คือปลาย Product ของโรงสีมันมีอยู่แล้ว แล้วก็ใช้จุลินทรีย์ของ EM สมัยก่อนพ.ศ.2537 ก็เคยไปอบรมอยู่ที่แก่งคอย จ.สระบุรี ก็นำ EM เข้ามาใช้ในกระบวนการหมัก

คำถาม : บริษัท เจียเม้ง ทำการมากี่ปีแล้ว และทำข้าวอินทรีย์มากี่ปี

คำตอบ : ประมาณ 60 กว่าปีแล้ว แต่ที่ทำเป็นข้าวอินทรีย์ได้ 100% นี้ประมาณ 4 ปี

คำถาม : ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มากี่ปี

คำตอบ : 2 ปี แต่ปีแรกเป็นระยะปรับเปลี่ยน แล้วก็มาปี 49 เนี่ยเป็นอินทรีย์ 100% แล้วในปี 49 เราก็ขอ Bioagricert ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : แล้วทำไมถึงสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์แบบได้รับมาตรฐาน

คำตอบ : คือว่าตอนนี้เนี่ย หมายถึงตลาด คิดว่าตลาดที่เป็นอินทรีย์จริงๆ มันน้อย คนที่ทำเนี่ยมันมีค่าใช้จ่ายสูง ถามว่าค่าตอบแทนมัน OK ไหม มันไม่ OK หรือก นั้นหมายถึงว่าทางตลาดต่างประเทศเนี่ย ลักษณะเขาเจาะแล้วแหละ เจาะก็คือการกีดกันว่า ถ้าไม่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เขาไม่ให้เข้านะ ไม่มีใบรับรองไม่ให้เข้านะ ก็เลยต้องหันมาทำอินทรีย์กัน ถามว่าเป็นอินทรีย์หรือไม่เป็นมีใครมาแยกได้ไหม ก็ไม่ได้ จับเมล็ดข้าวดูก็ไม่รู้ เอาไปเข้า Lab ดูก็ไม่รู้ไม่แสดงผล ไม่เหมือนพวกผลไม้อย่างฝรั่งสามารถตรวจดูที่เนื้อของมันได้ คือมันต้องมาตรวจดูกระบวนการที่แปลง ต้องมาเก็บดิน เก็บน้ำ มาดูพื้นที่ใกล้เคียง มีแนวกันชนหรือเปล่า

คำถาม : แล้วทราบเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างไร ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากตรงไหน

คำตอบ : คือตรงนี้ตลาดต่างประเทศเขาต้องการอยู่แล้ว แล้วทางเจ๊เองก็ทำการตลาดกับต่างประเทศด้วย ส่วนข้อมูลนี้ได้มาจากการอบรมโดยตรงเลย ไปทุกที่ที่มี เช่น เกษตรจังหวัดจัดอบรม เกษตรอินทรีย์จัดอบรม ตัวพี่ก็จะไปด้วยตัวเองทุกที แล้วเอาข้อมูลที่ได้มารวบรวมว่า ใบรับรองอันไหนดีที่สุด ก็จะเลือกเอาตัวนั้น ถามว่าเกษตรกรกล้าทำของ มกท. ไหม ไม่กล้าหรือคือ 1. ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เจ้าหน้าที่มาตรวจก็ต้องต้อนรับ มีที่หักให้ เสียค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่ถ้ารวมเป็นกลุ่มกันก็ยัง OK ถ้าเป็นรายเดียวก็ไปไม่ค่อยรอด ถามว่าของจังหวัดละเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดมันไม่มีคุณภาพ เพราะยังคุมไม่เข้มงวด ไม่เข้มขันเท่า ก็มีการหยวนๆ กันตลอด มีการใช้ปุ๋ยเคมีบ้าง เพราะว่ากว่าจะได้มันต้อง 3-4 ปี แล้วพื้นที่โคราชของเรามันแล้งก็ทำให้ผลผลิตมันไม่ได้ 184 ไร่ของนา ได้ข้าวไม่ถึง 100 ไร่ มันแล้ง แล้วพอแล้งเสร็จน้ำก็ท่วม

คำถาม: ตอนแรกพี่ทำอยู่ในฝ่ายผลิตของโรงสี แล้วมาทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างไร

คำตอบ : จริงๆ ก็เข้ามาทำก่อนเป็นเกษตรอินทรีย์อีก คือ เดิมทำอยู่ที่ Line การผลิต แต่พอทุกอย่างเข้าที่ก็เข้ามาอยู่ตรงนี้ คือมาทำที่ไร่ ทั้งๆที่ไม่มีมีความรู้ในเรื่องของเกษตรเลย ก็ศึกษาเอง ขวนขวายเองโดยไปอบรมตั้งแต่ในเรื่องของการปลูกผัก คือ ลองทุกอย่าง

คำถาม : พอจะสรุปได้ไหมว่าที่ไร่นี้ทำอะไรบ้าง

คำตอบ : ในที่นี้ก็จะมีการปลูกข้าวหอมมะลิ ฝรั่งไร้เมล็ด มะพร้าวน้ำหอม กล้วยน้ำหว่ากับมะขามเทศก็มีนิดหน่อย ส่วนทางด้านของปศุสัตว์ก็จะมีเปิดไข่ วัวพันธุ์รามันห์ ไก่ หมูป่า ด้านการประมงก็มีเลี้ยงปลานิล ปลาตุ๊กอะเมซอน ทุกอย่างในนี้เราทำเป็นการตลาดทั้งหมด

คำถาม : ในกระบวนการผลิตมีปัญหาอะไรบ้าง

คำตอบ : เอาด้านพืชก่อนละกัน คือข้าวปัญหาก็คือดินที่นี้เป็นดินเค็ม พื้ก็เลยทำโครงการแก้ดินเค็ม ใช้แกลบลง เอาปุ๋ยหมักลง แล้วก็เอาปูนโดนาไมต์ลง ซึ่งเอามาจากสระบุรี ต้องไม่ได้ผ่านกระบวนการเผาด้วย เพราะว่าถ้าเผาจะเป็นเคมีไม่สามารถใช้ได้

คำถาม : นอกจากดินแล้วมีปัญหาเรื่องอะไรอีกบ้าง

คำตอบ : ก็ทั้งดินและน้ำ คือมีปัญหาทั้งคู่ คือเค็ม เค็มมากเค็มแบบเกลือ หลังจากนั้นไปเข้า Lab พบว่ามันเค็มจัด ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน ต้องทำการบำรุงอยู่ทุกปี เคยทดลองพอดเดือนเมษายนเราก็จะปลูกถั่วเขียวลงไป มันก็จะขึ้นมาซัก 2-3 ใบ แล้วมันก็จะเหี่ยวยุบลงไป เกิดการเค็มทนมไม่ไหว ที่ไหนได้ก็มีพวกใส่นออเมริกัน คือ ช่วยบำรุงดินได้ เป็นปุ๋ยพืชสด ไก่กลบ

คำถาม : เรื่องของโรคแมลงล่ะคะ

คำตอบ : เรื่องของโรคแมลงไม่ค่อยพบในข้าว ไม่ว่าจะเป็นโรคไหม้คอรวง หรือพวกเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ที่ไม่ค่อยพบคิดว่าด้วยพื้นที่มันน่าจะไม่มีผล คือตั้งแต่ไปสำรวจในเขตนี้น่าก็ไม่ค่อยเจอโรคหรือแมลง

คำถาม : แล้วเรื่องของภัยแล้งมีบ้างไหม

คำตอบ : ภัยแล้ง กับน้ำท่วมเจอมากที่สุด มันจะแล้งช่วงเดือนมิถุนา - สิงหาคมพอดันๆ เดือนตุลาคมน้ำก็จะมาล้นท่วมหมดเลย หลังช่วงสงกรานต์น้ำก็จะใช้ไม่ได้แล้ว เพราะจะเค็มมาก แต่ในฟาร์มของเราจะมีน้ำอยู่ตลอดนั่นแหละ แต่นำมาใช้ไม่ได้

คำถาม : มีการจัดการอย่างไร

คำตอบ : ก็ปล่อยมันไป แล้วพอน้ำฝนมา มันก็จะไหลลงน้ำมูล ถ่ายเทกันไปน้ำใหม่ก็จะมา คลองทางด้านหลังนี่ก็เป็นคลองธรรมชาติ เขาเรียกกันว่าลำเชิงไกล จะไหลลงน้ำมูลส่วนอื่นๆ ในฟาร์มก็จะมีขุดบ่อน้ำบ้าง

คำถาม : พื้นที่ตรงนี้มีแต่เดิมเป็นของบริษัทหรือซื้อแล้วขยายออกไป

คำตอบ : เป็นที่ดินที่ซื้อมา คือซื้อทีเดียวเลย 424 ไร่

คำถาม : ในพื้นที่ส่วนใหญ่เค้าทำเกษตรแบบไหนกัน

คำตอบ : เกษตรแบบเคมี

คำถาม : เรามีแหล่งผลิตที่นอกเหนือจากฟาร์มของเรา ที่ผลิตป้อนให้กับโรงงานใช้ไหมคะ

คำตอบ : ใช่ อย่างลุงมันที่ทำอยู่ที่ยโสธร หรือที่สุรินทร์ก็มาขายที่นี้

คำถาม : ปริมาณผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีสม่ำเสมอไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำตอบ : ไม่สม่ำเสมอขึ้นอยู่กับดิน น้ำ อากาศ ศักยภาพของเรา

คำถาม : ที่นี้ทำนากันกี่ครั้ง

คำตอบ : ครั้งเดียว ข้าวหอมมะลิจะทำครั้งเดียว ไม่เหมือนภาคกลาง ภาคกลางนี้ไปสืบเสาะมาแล้ง ข้าวชัยนาท ข้าวปทุม มีอินทรีย์ใหม่ ไม่มีนะว่าจะหาพันธุ์มาลองทำนาปรังแต่ไม่มีตอนนี้ Bioagricert เขาก็อยากให้ทดลองทำ แต่เราบอกว่าเราไม่มีเมล็ดพันธุ์ที่เป็นอินทรีย์นะพวกข้าวนาปรัง ข้าวชัยนาท ข้าวปทุม พอเห็นว่ามีน้ำก็เลยอยากทดลองทำ เขาก็บอกว่าให้เอาที่ชวาเนาได้ แต่ห้ามเอาที่คลุกยามาใช้เลยคิดไปคิดมากกลัวน้ำจะไม่พอก็เลยปล่อยเอาน้ำเข้านาเฉยๆ

คำถาม : ถ้าพูดถึงเรื่องปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์นี้ต้องมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ถ้าจะให้คุ้มจริงๆ สำหรับการทำการเกษตรอินทรีย์เนี่ย ต้องผลิตเองในเรื่องของ 1. ปุ๋ย 2. ผลิตเมล็ดพันธุ์เองให้ได้ 3. มีปุ๋ยพืชสดเองให้ได้ เช่น พวกเศษไม้ใบหญ้า ของเหลือใช้ในแปลง เพราะว่าเราทำจำนวนมากหลายร้อยไร่ ถ้าต้องไปซื้อหรือพึ่งพาจากภายนอกมันจะไม่คุ้มกับต้นทุน การผลิต และสิ่งที่ไม่สามารถจะบังคับได้ก็คือสภาพแวดล้อมหรือดิน น้ำ อากาศ ถ้าหาที่ๆ มันสมบูรณ์ในตัวของมันเองได้ก็จะดีมาก ไม่ต้องมาเสียเวลา เสียเงิน เสียแรงงานมาใช้ในการฟื้นฟูปรับปรุง แต่ไร่ของเราเนี่ยมันเลี้ยงไม่ได้เรื่องดินเค็ม น้ำเค็มพื้นที่แถบอีสานมันเหมือน กันหมดเพียงแต่เรารู้วิธี ศึกษารวมชาติ รู้ช่วงเวลาว่าควรปลูกตอนไหน มันก็ยิ่งพอช่วยได้ ผลดีมันก็มีซึ่งแตกต่างกับขนส่งที่สะดวก แหล่งน้ำก็สำคัญนะ เรามีคลองไหลผ่านในไร่เลย การเกษตรยังงี้ๆ ก็ต้องใช้น้ำ เกษตรอินทรีย์ไม่เพียงแต่น้ำ ต้องเป็นน้ำที่สะอาดไม่มีสารเคมีมาเจือปนอีก

คำถาม : ขอย้อนกลับไปสักนิด ในเรื่องของปริมาณผลผลิต ถ้าเป็นเกษตรเคมีมันจะแน่นอนกว่านี้ไหม

คำตอบ : แน่แน่นอนกว่า ถามว่าเกษตรเคมีกับเกษตรอินทรีย์ใครแน่นอนกว่ากัน ในเรื่องของผลผลิต เกษตรเคมีชั่วคราวอยู่แล้ว เพราะว่า ถ้าเกษตรอินทรีย์ไม่เจอแมลงศัตรูพืช เกษตรอินทรีย์ไม่สามารถยับยั้งได้เลย ไม่ว่าจะเป็นสะเดาหมักหมักหรืออะไรไม่สามารถยับยั้งได้เลย เกษตรอินทรีย์ 7 วันต้องฉีดยาแล้ว ไม่ได้ฆ่านะคือฉีดเพื่อป้องกันเท่านั้นเอง แต่ถามว่าเกษตรเคมี สะเดาไม่ต้องใส่ปุ๋ยเคมีลงไปเลย ข้าวขึ้นมา 20 วัน ใส่ปุ๋ยไปเลย 25 กิโลกรัม/ไร่ รอไปเลย พอไปดูแมลงลง ซ้อยามาฉีดยา ตายเรียบ คือมันไม่ต้องดูแลมาก แต่ถ้านานไปมันก็สู้เกษตรอินทรีย์ไม่ได้ เพราะว่ามันจะเกิดการสะสม มันทำให้สัตว์และธรรมชาติที่เกื้อกูลกันมันตายหมด อย่างไล่เดือนหรือแมลงกินแมลงต่างๆ ระบบนิเวศเสียหายหมดในอนาคต

คำถาม : ในเรื่องของแรงงานล่ะคะ

คำตอบ : แรงงานที่นี้ก็จะจ้างประจำทั้งหมดเลย จ้างเป็นรายเดือน เพราะเราไม่ได้ทำนาอย่างเดียว มันมีทั้งประมง แล้วก็ปศุสัตว์ มีทั้งหมด 12 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : แรงงานถ้าเทียบกับเคมีต้องใช้มากกว่าหรือไม่

คำตอบ : ถ้าเทียบกับเคมีก็พอกัน ก็ทำเกษตรอินทรีย์ก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไร อย่างเช่น ผสมปุ๋ยก็ไม่ยุ่งยากอะไรเอามาจากโรงสี มันเป็นบริษัทครบวงจร ถ้าเป็นส่วนบุคคล ครอบครัwmันก็อาจจะยากหน่อย แต่ถ้าจับกลุ่มกันได้มันก็ OK ทางเราก็ซื้อปุ๋ยมาใช้บ้างเหมือนกัน ปุ๋ยตราหัวไก่ที่ทาง มกท. เขาให้การรับรอง

คำถาม : แล้วในส่วนที่เราผลิตเองนั้นมีอะไรบ้าง

คำตอบ : มีข้าว ข้าวลิบ ชีละอง ก็หมักโดยใช้ EM ฉีด

คำถาม : ตัวที่ต้องซื้อหรือพึ่งจากภายนอกล่ะคะ

คำตอบ : ก็มีปูนโดราไมต์กับปุ๋ยตราหัวไก่ คือเป็นปุ๋ยเม็ดที่ผสมแล้ว ได้รับรองจาก มกท.

คำถาม : ข้าวอินทรีย์ที่เราผลิตได้ขายภายในประเทศหรือส่งออก

คำตอบ : ส่งออกทั้งหมดเลย ส่วนที่เป็นอินทรีย์คือใช้แบรนด์ของหงส์ทอง บางทีก็แล้วแต่ถ้ามีออเดอร์อื่นเราก็แพ็คให้เหมือนกัน แต่ต้องส่งแบบมาเราก็จะทำถุงและแพ็คให้ แต่ตลาดในประเทศเรายังไม่ได้ทำขาย

คำถาม : แล้วทำไมไม่มองตลาดในประเทศบ้าง แล้วในอนาคตจะจะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะขายในประเทศ

คำตอบ : คือหมายถึงการบริโภคเนี่ย ผู้บริโภคยังไม่เข้าใจ แล้วเคยได้ยินข่าวใหม่ว่า เขาจะมาตั้งศูนย์อินทรีย์ที่รังสิต คือ เรายังไม่ตลาดที่เป็นอินทรีย์ที่มีการแยกแยะอย่างชัดเจน ไม่มีมินิมาร์ทหรือห้างที่แยกเป็นอินทรีย์แท้ๆ เพราะฉะนั้นถ้าไปเขาก็ไม่รู้หรือว่าเป็นอินทรีย์หรือไม่ เพราะราคามันไม่แตกต่างกันมากเท่าไร เขาก็เลยหันเหไปทางส่งออกดีกว่า เพราะต่างประเทศเขามีการเจาะจงเรื่องนี้อย่างชัดเจน แต่คิดว่าในอนาคตมีความเป็นไปได้สูงที่จะทำขายในประเทศ เพราะว่าศูนย์ที่เป็นเกษตรอินทรีย์ที่วุ้นนั้นคงสร้างใกล้ที่จะเสร็จแล้ว ซึ่งเค้ากำลังหาเครือข่ายที่เป็นอินทรีย์เข้าไปเป็นสมาชิก

คำถาม : ในประเทศเราขายอะไรบ้าง

คำตอบ : ก็ข้าวหอมมะลิธรรมดาที่เป็นเคมี แล้วก็ข้าวหอมปทุม

คำถาม : แล้วในกระบวนการผลิตเราต้องมีการแยกใหม่ว่าอันนี้เป็นอินทรีย์ อันนี้เป็นเคมี ใช้เครื่องจักรแยกกันหรือเปล่า

คำตอบ : คือ แยกว่าอันนี้เป็นเคมี อันนี้เป็นอินทรีย์ แต่ใช้เครื่องจักรเครื่องเดียวกัน ต้องมีการล้างระบบ สมมติว่าเราสีเคมีอยู่ พอเราจะสีอินทรีย์ต้องทำการล้างระบบการผลิตก่อน คือไม่ให้มันมีการเจือปนกันเลย ก็จะมีใบรับรองเรื่องระบบการผลิตอีกต่างหาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : นอกจากข้าวอินทรีย์ที่เราปลูกเองแล้ว เราปลูกข้าวเคมีด้วยหรือไม่

คำตอบ : เราปลูกแต่ข้าวอินทรีย์ ส่วนข้าวเคมีซื้อจากชาวบ้าน

คำถาม : เรื่องของคู่แข่งประสบปัญหาอะไรบ้างหรือไม่

คำตอบ : ตลาดไม่มีคู่แข่ง คือโดยมากกลุ่มเค้าจะจัดส่งเอง อย่างกลุ่มของลุงมัน ปีๆ หนึ่ง เขาได้หลายพันกิโลกรัม เขาจะสีเองมีโรงสีเอง แล้วก็จัดส่งเอง เหลือจากการผลิตแล้วเขาถึงจะขาย เป็นข้าวเปลือกให้เรา

คำถาม : พี่คิดว่ากาที่การที่จะทำให้ได้รับมาตรฐานอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยอะไรที่เป็นตัวสำคัญ

คำตอบ : เรื่องการดูแลให้คงที่ หมายถึงว่า ถ้าเราจะทำให้มันยืนยาวไปเลย เราต้องปรับปรุงพื้นที่ให้มันดีก่อน รู้จักวางแผนเพราะเนื้อที่ของเรามาก จะปลูกอะไรบ้าง ตรงไหนต้องจัดสรรให้ดี อันดับที่ 2 ต้องมีปุ๋ยใช้เอง ผลิตเองให้ได้เพื่อลดต้นทุน ต้องมีน้ำที่เพียงพอคือมีสภาพแวดล้อมที่ดีที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตในระยะยาว แล้วก็ต้องมีการพัฒนาตัวเองไปเรื่อยๆ ไม่ใช่ได้แล้วหยุดแค่นั้น แล้วลักษณะพื้นที่เรา สมมติพื้นที่ 10 ไร่ เคยได้อยู่ไร่ละ 400 กิโลกรัม แต่นั่นหมายถึงเราต้องทำให้ได้ 600 กิโลกรัม ทำยังไงเราถึงจะทำได้อย่างนั้น ก็ต้องปรับปรุงพื้นที่ อย่างเช่นปุ๋ยเราเนี่ย ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง เราต้องส่งไปตรวจทั้งปุ๋ย ดิน น้ำ ว่ามันขาดอะไรไปบ้างที่เราจะสามารถเพิ่มเติมลงไปได้ ปัจจัยตรงนี้สำคัญ

คำถาม : ในเรื่องการขอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มันมีปัญหาอะไรบ้างไหม ก่อนที่จะได้ใบรับรองยุ่งยากแค่ไหน

คำตอบ : มันก็มี ถ้าเกิดเราเป็นรายเดี่ยวมันไม่ค่อยดีต้องจับกลุ่มกันทำความยุ่งยากก็คือ คุณจับกลุ่มได้อย่างไร แบ่งพื้นที่เป็นโซนหรือเปล่า ไม่ใช่ในพื้นที่หนึ่งคุณจะปลูกตรงไหนก็ได้ ต้องจัดเป็นกลุ่มเป็นหมวดหมู่ให้อยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกันไม่ใช่กระจายกันออกไป ถ้าเป็นโซนเดียวกันเราสามารถทำแนวกันลม กันน้ำได้ทั้งหมด ไม่มีเคมีเข้ามาใกล้ อันนี้คือข้อที่ 1 อันที่ 2 ก็มาถึงเรื่องทีบอกนั่นแหละ คือ คุณต้องเก็บเมล็ดพันธุ์เองนะ ต้องผลิตปุ๋ยเอง แล้วก็จัดส่งปุ๋ยไปตรวจจะว่าขาดสารอะไร เราจะได้บำรุง ผลผลิตเราจะได้ตามที่เราต้องการ

คำถาม : แล้วความยากง่ายในการทำความเข้าใจมาตรฐานล่ะคะ รวบรวมถึงเมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกร

คำตอบ : ไม่ยากนะ ถ้าเป็นเกษตรกรก็ไม่ยากเหมือนกัน เขาจะเข้าใจได้ดีเพราะมันเป็นอาชีพของเขา แต่ถ้าถามถึงความยุ่งยากเขาจะบอกว่ามันยุ่งยากมากกว่าเคมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : เทคโนโลยีที่ใช้ในฟาร์มมีอะไรบ้าง

คำตอบ : ก็มีครบทุกอย่าง เป็นของบริษัทเอง ตั้งแต่กระบวนการไถไปจนถึงการเก็บเกี่ยว

คำถาม : ข้อเสนอแนะในเรื่องของใบรับรอง

คำตอบ : ใบรับรองอันเนี้ยมันน่าจะครอบคลุมหลายๆ ประเทศมากกว่านี้ ไม่ใช่จะนำเข้าประเทศไหนก็ต้องไปขอใบรับรองอันอื่นๆ อีก มันลำบาก

คำถาม : ทำไมเจียแม็ลงเลือกที่จะขอของ มกท.

คำตอบ : เพราะตอนนั้นมกท. เก่งและดีที่สุด แต่ตอนนี้คิดว่า Bioagricert ดีกว่า

คำถาม : พี่คิดว่าตรงจุดไหนที่ยังทำให้เกษตรกรอินทรีย์ไทย ยังไม่ค่อยเจริญเติบโตเท่าที่ควรจะเป็น

คำตอบ : เรื่องของตลาด พอทำๆ มาตลาดรับรองแค่ 10 ตัน เราทำตั้ง 30 ตัน แล้วอีก 20 ตันจะเอาไปไหน โดนเห็นราคา ต่ำราคา ผู้ประกอบการก็ไม่รู้จะไปขายที่ไหนเหมือนกัน

คำถาม : คิดว่าราคาของเกษตรกรอินทรีย์ตอนนี้เหมาะสมไหม สำหรับต้นทุนการผลิตกับราคาที่เราขายได้

คำตอบ : ช่วงนี้ก็ OK นะ แต่ช่วงต่อไปคิดว่าแนวโน้มมันจะเป็นอินทรีย์ทั้งหมด เพราะอะไร ไร่ใหม่ ตอนนี้นำเปรียบเทียบกัน เมื่อก็บอกว่า 10 ตันกับ 30 ตัน ตอนนี้ผู้ประกอบการเริ่มกระตือรือร้น ไม่ว่าจะอินทรีย์จังหวัด หรือผู้ว่าฯ อะไรต่างๆ กระตือรือร้นผลักดันเรื่องเกษตรอินทรีย์ หันมาทำเกษตรอินทรีย์ ตลาดก็จะเปิด กลุ่มก็จะมีโรงสีเอง ส่งขายเอง ผู้ประกอบการจะเดินหน้าเรื่องของตัวเอง แล้วอย่างไรในอนาคตจะไม่เป็นอินทรีย์ทั้งหมด

คำถาม : พี่มองว่าภาครัฐมีส่วนสำคัญไหม

คำตอบ : ภาครัฐมีส่วนสำคัญมากในการผลักดัน หนุนแรงค์ และให้คำแนะนำแก่เกษตรกร

คำถาม : คิดว่าพวกเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปส่งเสริมเรื่องของการทำเกษตร เขามีความรู้ในเรื่องของเกษตรอินทรีย์บ้างไหม

คำตอบ : มีบ้าง แต่ก็ไม่จริงจัง คือเจ้าหน้าที่เกษตรเค้าเรียนแต่เรื่องของเคมีมา ก็ใช้แบบที่เขารู้ เขาแนะนำได้ คือเห็นจากเพื่อนๆ ที่เป็นเกษตรอยู่บ้าง บางคนถ้าเขาไม่รู้หรือแก้ไขไม่ได้จริงๆ เขาก็จะโทรมาถาม เราก็จะแนะนำว่าให้ใช้อย่างนี้ๆ แต่ต้องเพิ่มความถี่หน่อย เพราะเคมีมันจะรวดเร็ว ใน Crop หนึ่งชนิดยา 2 ครั้งก็จบ แต่อินทรีย์นี่ต้องขยัน อดทน ฉีดทุกๆ 7 วัน 15 วัน แล้วค่อยๆ เว้นระยะออกไป เพราะพวกที่เป็นอินทรีย์มันรู้ลึกซึ้ง

คำถาม : ในอนาคต ธุรกิจของเจียแม็ลงจะขยายออกไปในทิศทางไหน

คำตอบ : การขยายในเรื่องของการส่งเสริมเกษตรกรส่งเสริมในเรื่องของตลาดรองรับตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม : นอกจากข้าวที่เป็นธุรกิจหลักแล้วจะขยายในส่วนอื่นด้วยหรือไม่

คำตอบ : ปุ่สุดตัวกับประมงทำแล้วไม่ค่อยเวิร์ค เพราะมันเป็นเรื่องของชีวิต เลยไม่ยอมกที่จะทำ แต่ที่ทำหลัก ก็คือ พืช ผลไม้ จะขยายในส่วนนี้แน่นอน

คำถาม : พี่มีข้อเสนอแนะ หรือเพิ่มเติมอะไรที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ไหมคะ

คำตอบ : เกษตรอินทรีย์ถ้าจะให้ดี ต้องให้ผู้ที่ออกไปรับรองเนี่ย อย่าคิดราคาให้สูงเกินไป เพราะว่าเกษตรกรจะไม่สามารถทำได้ ต้องขุดคลอง ขุดคู ปลุกต้นไม้ ก็ระบบใหม่ อันที่ 2 เรื่องความรู้เกษตรกรต้องอาศัยราชการ ราชการต้องรู้จักจริง ต้องติดตาม ไม่ใช่สั่งแล้วสั่งเลย มีนโยบายเข้ามา ก็ไปประชุมกันเต็มเลย กลั้มากก็เฉยๆ ตอนนี่เจ๊ม้งของเราก็ไปทำเกษตรถึงเวียงจันทน์เลยนะ ไปร่วมหุ้นทำข้าวเหนียว เป็นอินทรีย์ครึ่งๆ เพราะศักยภาพของเขายัง 100% เขายังใช้ข้าว หรืออะไรที่ยังเป็นธรรมชาติอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้